

Tropas con el Mayor General Meydel, que iba para dar diferen-
tes ordenes. De Ratisbona escriven, que los Ministros Imperiales
havian tenido orden de tratar sobre el negocio concerniente à la se-
guidad del Cuerpo Germanico, debiendo instruir principalmente
sobre los medios de juntar à la proxima Primavera un Exercito de
Neutralidad, para guardar las fronteras del Imperio. Las Carras de
Peteresburgo suponen, que los Embaxadores de Inglaterra, de Ho-
landa, y del Imperio tenian frecuentes Conferencias con los Minis-
tros de aquel Corte, relativas al Cuerpo de Tropas Rusas, que
se destinan para las Potencias Maritimas; y añaden, que no havia co-
municado sobre esta pretension. Las de Aix de la Chapela
dicen, que se havia recibido orden para alquilar Casas para diferen-
tes Ministros de las Potencias Vieras, que se han de juntar alli
de Invierno.

XXVII

164

20118

BEATI

RAYMUNDI

LULLI

DOCTORIS ILLUMINATI
ET
MARTYRIS

LIBER

MAGNUS CONTEMPLATIONIS
in Deum.

JUXTA MOGUNTINAM EDITIONEM
in folio Anni MDCCXL.

IN VARIOS TOMOS DISTRIBUTUS.

est P. Antonij Ray Tomus XI. mundi Pasque'...

PALMÆ MAJORICARUM
anno MDCCXLVIII.

Superiorum permissu.

Typis Viduæ Frau Typogr. Regiæ
Audientiæ.

RAYMUNDI
 LULLI
 DOCTORIS ILLUMINATI
 ET
 MARTYRIS
 MAGNUS LIBER
 CONTEMPLATIONIS
 IN DEUM.
 VOLUMEN III.
 LIBER V.
 DISTINCTIO XXXIX.
 DE AMORE.

CAPUT CCXCIII.

Quomodo homo amet sanitatem.

i.
a.

*DEUS sapiens in omni-
 bus scientiis, qui es
 Amor & Perfectio omni-
 um amorum & sanatio
 meorum languorum! Qui
 amat sanitatem oportet,
 Domine, quòd amet*

4 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
met radices & causas ipsius & cognoscat
& evitet radices & causas infirmitatis,
quæ omnes continentur inter triginta sep-
tem demonstratas & significatas in octo
rebus.

2. *Gloriose DEUS! Prima* istarum oc-
to rerum est *unitas* animalis rationalis,
secunda, dualitas naturæ sensualis & in-
tellectualis, *tertia, quinque potentie*, sci-
licet vegetativa, sensitiva, imaginativa,
rationativa, & motiva, *quarta, octo res*
potentie vegetative, quarum quatuor
sunt caliditas, frigiditas, humiditas, &
siccitas, & alia quatuor sunt potentie
appetitiva, retentiva, digestiva, & ex-
pulsiva, *quinta* sunt *quinque sensus cor-*
porales potentie sensitivæ, *sexta, quatuor*
potentie potentie imaginativæ, scilicet
vegetativa, sensitiva, rationativa, &
motiva, *septima, tres virtutes* potentie
rationalis & quinque sensus intellectua-
les ipsius, & *Octava* est *potentia motiva*
divisa in vegetativam, sensitivam, ima-
ginativam, & rationativam.

3. Igitur, cum triginta septem

cau-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIII. 5
causæ numerentur intrâ octo prædictas
res, qui amat fanitatem, *Domine*, sci-
at ducere suam memoriam & suum in-
tellectum & suam voluntatem per is-
tas octo res continentes triginta sep-
tem causas & radices fanitatis sensua-
& intellectualis; quia per istam artem
& hunc modum poterit percipere &
cognoscere & amare fanitatem sensua-
lem & intellectualem memorando & in-
telligendo & amando fanitatem, & me-
morando & intelligendo & fugiendo in-
firmitatem.

4. b. *Singularis Domine sinè pari & sinè
socio!* Prima res est *unitas* individui hu-
mani: unde dicimus, quòd sensualiter sen-
tiamus & intellectualiter intelligamus ho-
minem esse unum individuum composi-
tum ex natura sensuali & ex intellectuali:
igitur, qui amat fanitatem, sciat memo-
rare & intelligere & velle fanitatem sensua-
lem & fanitatem intellectualem, ne sua u-
nitas corrumpatur; quia, quando homo
non scit memorare & intelligere utram-
que fanitatem, non scit amare fanitatem

cor-

6 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
corporis nec animæ nec scit eas conjun-
gere nec conservare simul, nec scit sanare
suum corpus ab infirmitate sensuali nec
suam animam ab infirmitate intellec-
tualis.

5. *Secunda* res dicitur, *Domine, dua-*
litas naturæ sensuales & naturæ intellec-
tualis: unde, quia homo est divisus in
has duas naturas & est compositus ex eis,
est ei possibile habere sanitatem in una,
vel in ambabus: igitur, qui amat sa-
nitatem corporis, inquiret eam memo-
rando & intelligendo & amando natu-
ram sensualem & causas, per quas ipsa
dirigitur ad sanitatem; &, qui amat sa-
nitatem animæ, inquiret eam memoran-
do & intelligendo & amando naturam
intellectualem & causas, per quas ipsa
dirigitur ad sanitatem: unde infirmi-
tas sensuales desumitur ex materia ele-
mentali, quæ per perturbatos humo-
res inclinatur ad corrumpendum formam
sanitatis, & infirmitas intellectualis de-
sumitur ex parte corruptionis memoriæ &
intellectûs & voluntatis.

6. igitur

6. Igitur, cùm hoc ita sit, qui amat fanitatem corporalem, *Domine*, sciat memorare & intelligere & velle res corporales, per quas dirigitur potentia vegetativa, & caveat sibi, ne quinque sensus sensuales sint inobedientes potentiaè rationali, quæ ordinat vegetativam per discretionem ordinatæ memoriae & intellectûs & voluntatis intransantibus in corpus hominis & exeuntibus ab eo naturalibus rebus sensualibus per gustum & odoratum & auditum & visum & tactum; & qui amat fanitatem spiritualem, sciat memorare & intelligere & amare Te, & sciat cognoscere, quare sua memoria Te memoret & suus intellectus Te intelligat & quo amore sua voluntas Te amet, quia per hanc cognitionem formatur fanitas in anima rationali.

7. c. *Æterne Domine sinè fine & sinè principio! Tertia res sunt quinque potentiaè, quæ sunt in homine: unde dicimus, quòd amans fanitatem sciat memorare & intelligere & velle ordinationem cognitam in quinque potentiis per virtutem,*

8. *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
tem, quam receperunt à suo Creatore;
quia, quando homo scit habere poten-
tiam vegetativam ordinatè Subjectam sen-
sitivæ & sensitivam imaginativæ & ima-
ginativam rationali, & motiva ordinatè
se movet per rationalem, tunc est or-
dinatus ad habendum & conservandum
sanitatem sensualem & intellectualem.

8. Quia, sicut instrumentum artifi-
ciale sensuale factum ab homine est or-
dinatum & directum ad finem, propter
quem est factum, quando artifex utitur
ipso ordinatâ memoriâ & intelligentiâ
& voluntate, ita, *Domine*, homo, qui
est instrumentum naturatum per cursum
naturæ sensualis & intellectualis, quæ re-
ceperunt esse & ordinationem à suo Crea-
tore, est in sanitate per suum Creatorem
corporaliter & spiritualiter per hoc,
quòd habeat in se quinque potentias se-
cundùm virtutem & officium, quod ha-
hent in dando ei sanitatem; sed, sicut
instrumentum artificiale corrumpitur &
destruitur, quando homo ipso utitur mo-
do opposito illi, ad quem est ordina-
tum,

tum, ita homo infirmatur corporaliter & spiritualiter, quando tractat naturam quinque potentiarum contra ordinationem, in qua Tu eas ordinasti in ipso.

9. Unde, sicut instrumentum inordinatur per aliquam inordinationem suorum membrorum, ita omnes quinque potentiae inordinantur & infirmantur per inordinationem alicujus ipsarum; quia, sicut omnia membra corporis sunt inversa, quando homo habet caput deorsum & pedes sursum, ita, *Domine*, omnes quinque potentiae sunt indirectae & inordinatae, quando aliqua earum est inversa & extracta ab ordinatione, in qua eam posuisti: igitur, cum hoc ita sit, qui amat sanitatem sciat memorare & intelligere & amare ordinationem quinque potentiarum, quae formatur, quando potentia rationalis est domina omnium aliarum, ut sit directa ad memorandum & intelligendum & amandum suum honoratum DEUM gloriosum.

10. d. *Domine sancte, virtuose, in omnibus honorationibus nobilis! Quarta res est*

10 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
est *potentia vegetativa* : unde dicimus ,
quòd sensualiter sentiamus & intellec-
tualiter intelligamus quatuor qualitatum
generalium duas esse activas & duas pas-
sivas , & , in quantum calor & frigus
habent majorem actionem super humi-
ditatem & siccitatem, in tantum esse cor-
pus in majori corruptione & infirmita-
te , & , in quantum fit temperamentum
inter omnes quatuor qualitates, ita, quòd
inter eas non fit magna actio nec mag-
na passio , in tantum esse corpus in ma-
jori sanitate : unde ista res est contra-
ria significatio potentiae sensitivae & ra-
tionalis , quia , in quantum rationalis
habet majorem actionem & dominium
super sensitivam , in tantum est anima
sana in suo memorare & intelligere &
velle , & hoc est, quia potentia sensi-
tiva fuit primò homini occasio , quòd
corrumpere sua memoria & suus in-
tellectus & sua voluntas.

II. *Amate Domine!* Sicut potentia
vegetativa infirmatur in corpore homi-
nis per nimiam actionem , quam duae
qua-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXXXIII. II
qualitates activæ habent super duas pas-
sivas, ita infirmatur & corrumpitur, quan-
do una qualitas activa superexcellit ali-
am passivam, quàm conveniat in habendo
actionem super contrariam qualitatem
passivam: igitur, cum hoc ita sit, qui
amat sanitatem corporalem, si habeat
nimium calorem naturalem, oportet,
quòd sciat memorare & intelligere & vel-
le manducare parum & bibere multum,
quia per multum bibere res humidas &
frigidas generatur humiditas & frigiditas,
quæ resistunt calori naturali, ne des-
truat per siccitatem suam subjectum pri-
vando ipsum humiditate; &, in quan-
tum per multum bibere & parum man-
ducare humiditas multiplicatur & sicci-
tas mortificatur, in tantum adjuvatur
frigiditas, ut habeat tantam actionem su-
pra qualitatem ei subjectam, quantam ha-
bet calor supra suam; &, quia ambæ
actiones æqualificantur & accedunt ad
temperamentum, fit sanitas in corpore
hominis.

12. *Virtuose Domine!* Si potentia ve-
ge-

12 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
gerativa sit infirma per nimiam frigiditatem, oportet, quod homo sciat & velit manducare plus, quam bibere; quia per hoc, quod res, quas manducat non habeant tantam humiditatem, quantam habent res, quas bibit, per multum manducare & parum bibere vivificatur calor naturalis & mortificatur frigiditas, & per augmentum caloris naturalis & diminutionem frigiditatis augetur siccitas & minuitur humiditas; &, quia calor ascendit & frigiditas descendit & siccitas augetur & humiditas minuitur, qualitates accedunt ad temperamentum in potentia vegetativa, & per istud temperamentum sequitur sanitas in corpore humano.

13. c. *Domine potens dirigere meam memoriam & illuminare meum intellectum & inamorare meam voluntatem!* Qui amat sanitatem corporalem oportet, quod sciat memorare & intelligere & velle quatuor potentias servientes potentiae vegetativae, quae sunt appetitiva, retentiva, digestiva, & expulsiva; quia, si appetitiva

tiva appetat & recipiat plus, quam retentiva possit retinere & digestiva digerere & expulsiva expellere, necessario oportebit corpus infirmari; &, si appetitiva minus appetat & recipiat, quam indigeat retentiva & digestiva & expulsiva, etiam oportebit corpus infirmari.

14. *Gloriose Domine!* Sicut pastor est occasio mortis suarum ovium, quando miscet cum eis lupos, ita potentia appetitiva est occasio destructionis retentivæ & digestivæ & expulsivæ, quando desiderat comedere vel bibere res contrarias sanitati, quæ conservatur in potentia vegetativa per cibum & potum in quantitate non nimis multa nec nimis pauca; quia, sicut causa finalis est super alias tres causas, ita omne bonum & omne malum, quod advenit potentia vegetativæ quoad sanitatem vel infirmitatem, venit à potentia appetitiva in retentiva & digestiva & expulsiva, & ex omnibus quatuor formatur secundum cursum naturalem sanitas vel infirmitas in ipsa potentia vegetativa.

15. *Gloriose Domine!* Sicut artifex, qui vult facere navem vel aliquam aliam rem artificialem, sensualiter mensurat quantitates lignorum secundum loca navis, quæ debent recipere ligna, ita, qui amat sanitatem sensualem, oportet, quod intellectualiter sciat memorare & intelligere & velle victualia secundum quantitatem & mensuram, quam sua appetitiva convenienter potest appetere & retentiva retinere & digestiva digerere vel coquere & expulsiva expellere: igitur, qui istum modum & artem scit habere in istis rebus, potest figurare formam sanitatis in potentia vegetativa.

16. f. *Sanctificate Domine, qui meas considerationes impleas tuis honorationibus!*

Quinta res est potentia sensitiva: unde dicimus, quod, si potentia sensitiva sit infirma & homo velit eam sanare, oportet ipsum cum aliis potentiis dare sanitatem quinque sensibus corporalibus, qui serviunt potentia sensitivæ; quia, sicut homo una manu adjuvat aliam, ita una potentia adjuvat aliam ad sanandum eam;

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIII. 15
eam : igitur , qui vult sanare potentiam
sensitivam , ordinet & dirigat vegetati-
vam in qualitatibus & humoribus ipsius,
& faciat imaginativam imaginari causas
ex quibus desumitur infirmitas & sani-
tas, & faciat rationalem memorare & in-
telligere & velle dare motivæ motum
tali modo , quòd sensitiva habeat sani-
tatem.

17. *Singularis Domine!* Si potentiam
sensitivam oporteat sanari & dirigi per
alias potentias , oportet, quòd homo det
sanitatem & directionem aliis potentiis,
ut per sanitatem & directionem earum
possit dare sanitatem potentiæ sensitivæ;
quia , si aliæ potentiæ sunt indirectæ &
& infirmæ , potentia sensitiva est indirec-
ta & infirma in indirectione & infirmita-
te earum; & , sicut una manus non potest
adjuvare aliam, dum sit infirma , ita aliæ
potentiæ non possunt dirigere ad sani-
tatem potentiam sensitivam, dum sint in-
directæ.

18. Nam , quando potentia vegeta-
tiva , *Domine* , inordinatur & corrup-
pi-

16 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
pitur per inordinationem appetitivæ &
retentivæ & digestivæ & expulsivæ, tunc
infirmatur sensitiva per infirmitatem ve-
getativæ ei subjectæ; & hoc idem eve-
nit, quando imaginativa inordinatur in
sua imaginatione, & etiam, quando ra-
tionativa inordinatur in suo memorare
& intelligere & velle, & quando inor-
dinatur motiva in suo motu sive sensua-
li sive intellectuâli: igitur, sicut unum
corpus tangens aliud, quando movetur,
per suum motum movet aliud, ita quan-
do aliqua quinque potentiarum, ex qui-
bus homo est compositus, movetur ad
inordinationem, per ipsam moventur om-
nes aliæ ad inordinationem.

19. g. *Rex liber super omnes libertates,
nobilis super omnes nobilitates! Sexta res
est potentia imaginativa: unde dicimus,
Domine, quòd amantem sanitatem in po-
tentia imaginativa oporteat dirigere ali-
as quatuor potentias, ut imaginativa sit
directa in sua imaginatione; quia, si-
cut corpus infirmatur infirmitate corpo-
rali per hoc, quòd materia corrumpat*
for-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIII. 17
formam corporalem, ita imaginativa infirmatur infirmitate intellectuali, quando imaginatur inordinate & contra rationem & veritatem aliquas res, quas debet imaginari, sive sint sensuales sive intellectuales.

20. *Gloriose Domine!* Quando potentia vegetativa est infirma per nimium calorem vel per nimiam frigiditatem, tunc infirmatur imaginativa vel sensualiter vel intellectualiter vel utroque modo; quia, si infirmitas proveniat à calore, imaginatur casualiter ipsam provenire à frigiditate, & ratione hujus imaginationis amat voluntas res calidas, & hoc idem est de infirmitate opposita; vel, si imaginativa imaginetur infirmitatem provenire à calore, imaginatur frigiditatem in nimis multa vel nimis parva quantitate & per hoc infirmatur plus potentia vegetativa, & hoc idem est de similibus rebus; & si imaginativa valde imaginetur mortem, tunc dat vegetativæ occasionem majoris passionis; & si infirmitas crescat per inordinatam ima-
B gina-

18 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
ginationem, tunc imaginativa est infir-
ma; &, si imaginativa imaginetur sen-
sitivæ delectationes hujus mundi, sensi-
tiva se movet ad habendum ipsa, & per
motum ipsius infirmatur imaginativa,
& sic de aliis rebus sensualibus.

21. *Honorate Domine!* Sicut poten-
tia imaginativa infirmatur in quinque
sensibus corporalibus, quando nimis ima-
ginatur delectationes ipsorum, ita infir-
matur in potentia rationali & in poten-
tia motiva, quando per falsam imagina-
tionem movetur potentia rationalis ad
inordinatum memorare & intelligere
& velle: igitur, cum hoc ita sit,
qui vult habere sanitatem in imagi-
natione sensuali, caveat sibi, ne vege-
tativa & sensitiva sint ei occasio haben-
di stultam imaginationem sensualem; &
qui vult habere sanitatem in imagina-
tione intellectuali, caveat sibi, ne ima-
ginatio sit occasio potentiæ rationali, ut
se moveat ad stultum memorare & in-
telligere & velle; &, quando imagina-
tiva imaginabitur casualiter, faciat eam
ima-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIII. 19
imaginari occasionatè, ut potentia rationalis occasionatè memoret & intelligat & velit, sed, si imaginativa sit fatigata ex labore multum imaginandi res occasionatè memoratas & intellectas & volitas, faciat eam imaginari aliquantulum casualiter, ut requiescat; quia, sicut corpus, quando est fatigatum ex nimio motu, indiget quiete, ita imaginativa, quando est fatigata ex nimio imaginari, indiget quiete; & sicut corpus quiescit in cessatione operis, ita imaginativa quiescit in imaginatione casuali.

22. h. *Complete Domine in omnibus complementis, honorate Domine in omnibus honorationibus!* Septima res est potentia rationalis: unde dicimus, quòd, quando potentia rationalis est serva & potentia sensitiva est domina, tunc potentia rationalis habeat infirmum suum memorare & intelligere & velle; quia, sicut dæmon recipit falsam formam, quando se transfigurat in formam corporalem, ita potentia rationalis habet transfigurata

20 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
ratam suam formam, quando sensitiva est
domina ipsius, & per hanc transfigu-
rationem memoria habet falsum memo-
rare & intellectus falsum intelligere &
voluntas falsum velle, & in hoc consis-
tit infirmitas potentiae rationalis: igitur,
cum hoc ita sit, qui amat sanitatem
potentiae rationalis, faciat, quod ipsa sit
domina potentiae sensitivae, ut habeat
rectam formam, in qua suus Creator
eam creavit.

23. Nam, sicut figura sensualis, *Do-*
mine, verè repraesentatur visui sensuali,
ita vera forma est in potentia rationa-
li, quando haec potentia recipit signifi-
cationes tuarum gloriosarum Qualitatum;
sed, quando potentia rationalis est ser-
va sensitivae, tunc est indirecta in re-
ceptione significationum tuarum Quali-
tatum, & haec indirectio est infirmitas
& culpa & peccatum ipsius, quae non
habet perfectam memoriam nec intellec-
tum nec voluntatem in significationibus
tuarum Qualitatum; quia, sicut infide-
lis discredat resurrectionem per hoc, quod
vide-

videat corpus putrefieri sub terra & non videat ipsum resurgere, nec sua memoria memoretur significationes tuæ Potestatis & tuæ Sapientiæ & tuæ Voluntatis, nec suus intellectus eas intelligat, nec sua voluntas eas amet, & hoc accidit ei, quia sensitiva est in eo domina rationalis, ita omnis homo peccator habet rationem infirmam & non potentem recipere significationes tuarum Qualitatum memorando & intelligendo & amando eas, quando in eo potentia sensitiva est domina rationalis.

24. Unde, sicut potentia vegetativa sensualiter cadit in infirmitatem per transfigurationem formæ in quatuor potentiis, quæ ei serviunt, ita potentia rationalis cadit in infirmitatem per hoc, quòd suæ tres virtutes accidentaliter transfigurentur in formam peccati; quia, sicut transfiguratio appetitivæ, quæ non desiderat id, quod est necessarium vegetativæ, est occasio infirmitatis ipsius vegetativæ, & hoc idem est de retentiva, quando non retinet, & de digestiva, quan-

22 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*

quando non digerit, & de expulsiva, quando non expellit id, quod quælibet debet, ita intellectualiter, quando memoria se transfigurat ad memorandum id, ad quod non est creata, & non memorat id, ad quod est creata, est occasio infirmitatis potentia rationali, & hoc idem est de intellectu & voluntate: igitur, cum hoc ita sit, qui vult dare sanitatem potentia rationali, oportet, quod sciat memorare & intelligere & amare virtuosam formam sanitatis ipsius & eam conservare & custodire, ne transfiguretur in formam peccati, quæ debet memorari & intelligi, ut voluntas eam odiat.

25. i. *Creator Domine, amator vere & gloriose!* Intellectualiter intelligimus quinque sensus intellectuales esse servos potentia rationalis, & quando ipsi verè sunt in actu, tunc potentiam rationalem esse sanam, & quando ipsi sunt infirmi & sunt actualiter in peccato, tunc potentiam rationalem esse in corruptione & culpa; quia, sicut conjunctio materiae & formae est compositio corporis,

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIII. 23
ris, ita occasio sanitatis potentiae rati-
onalis est sanitas quinque sensuum intellec-
tualium, & occasio infirmitatis ipsius est
infirmitas eorundem utentium vitiis &
peccatis.

26. Cùm infirmitas potentiae rati-
onalis, *Domine*, sit transmutata & trans-
figurata cogitatio & perceptio & con-
scientia & subtilitas & animositas, sani-
tas ipsius est oppositum hujus transmu-
tationis & transfigurationis, scilicet co-
gitatio & perceptio & conscientia & sub-
tilitas & animositas utentes & fruentes
justitiâ & misericordiâ & sanctitate &
humilitate & patientiâ & perfectione &
aliis virtutibus per perfectam memoriam
& intelligentiam & voluntatem: igitur,
cùm hoc ita sit, qui amat sanitatem
in sensibus intellectualibus, habeat vo-
luntatem exeuntem & derivatam à tali
memoria & intelligentia, quòd cogita-
tio cogitet id, ad quod recepit crea-
tionem, scilicet finem, propter quem Tu
eam creasti, & hoc idem faciant alii
sensus intellectuales.

27. Si-

27. Sicut humanum corpus, *Domine*, per multas causas sensuales infirmatur, velut per famem & sitim vel per vulnera vel per calorem vel frigus vel per alias res similes, ita quilibet sensuum intellectualium habet multas causas, per quas dat infirmitatem potentiæ rationali; &, sicut corpus habet multas causas, per quas sanatur, contrarias causis, per quas infirmatur, ita sensus intellectuales habent multas causas, per quas possunt dare sanitatem potentiæ rationali; sed, quando homines peccatores amant sanitatem intellectualem tantum in uno sensu & non in alio, vel amor, quem habent ad ipsam, non exit à magna memoria nec à magna intelligentia, tunc non memorant nec intelligunt nec amant, secundum quod convenit, causas, per quas possunt dare sanitatem sensibus intellectualibus & per ipsos potentiæ rationali.

28. k. *Honorate Domine in omnibus honorationibus, potens in omnibus potestatibus! Octava res est potentia motiva: unde dicimus, quòd sanitas vel infirmitas*

tas hujus potentiaæ stet in aliis quatuor potentiis, quia potentia motiva nihil aliud est, quam motus potentiaæ vegetativaæ & sensitivaæ & imaginativaæ & rationalivaæ; quoniam, sicut tempus generatur in motu firmamenti, ita potentia motiva derivatur à motu, per quem, & cum quo moventur quatuor potentiaæ: unde, quia quatuor potentiaæ sunt diversa in natura, eò quòd quædam sint sensuales & alia intellectualia, propterea est diversus motus earum, eò quòd quædam se moveant sensualiter & alia intellectualiter, & propterea oportet, quòd potentia motiva sit divisa inter motum sensuale & motum intellectualialem: igitur, cum hoc ita sit, secundum hoc significatur, quòd potentia motiva possit esse uno tempore sana sensualiter & infirma intellectualiter, & hoc idem est per contrarium sensum.

29. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, quando vegetativa & sensitiva habent motum ad corruptionem tunc est motiva infirma sensualiter, & quando imaginativa

26 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
ginativa & ratiōnativa habent motum
ad peccatum, tunc est sensitiva infirma
& corrupta, eò quòd ipsa sit illa res, in
qua imaginativa se movet ad imaginan-
dum peccatum, & motiva intellectu-
lis ratiōativæ ad memorandum & in-
telligendum & volendum ipsum pecca-
tum.

30. Igitur, qui amat sanitatem in po-
tentia motiva, *Domine*, oportet, quòd or-
dinet potentiam vegetativam, ut sit or-
dinatum subiectum sensitivæ, & sensitiva
imaginativæ, & imaginativa rationalis,
quia per istum modum est motiva in sani-
tate sensuali & intellectuali; & hoc desu-
mitur ex hoc, quòd rationalis poten-
tia possideat & dominetur alias poten-
tias, & non sinat moveri motivam sen-
sualem sinè deliberatione & mandato
motivæ intellectualis motæ per discre-
tionem & ordinationem & licentiam or-
dinatæ memoriæ & intellectûs & volun-
tatis fruuentium altitudinibus & hono-
rationibus & laudibus & gloriis sui glo-
riōsi DEI.

CAPUT

CAPUT CCXCIV.

Quomodo homo amet amore sensuali & amore intellectuâli.

1. a. **D**EUS Creator amoris & virtutis, qui beatos vocas ad gloriosam beatitudinem! Qui amat cognoscere amorem sensualem & amorem intellectualem, oportet, *Domine*, quòd tribus virtutibus animæ sciat inquirere causas & radices, à quibus recipit formam amor sensualis & amor intellectuâlis; quia, quando anima utitur suâ virtute in rebus sensualibus memorando & intelligendo & volendo eas, potest cognoscere amorem sensualem, & hoc idem est de amore intellectuâli.

2. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, causæ & radices amoris sensualis stant in quinque sensibus corporalibus & in quatuor complexionibus, & iste amor formatur in voluntate, quæ amat res, quas memoria memorat & intellectuâlis intelligit

ligit recipiendo occasionem à natura sensuum sensualium & quatuor complexionum; & causæ & radices amoris intellectualis stant in quinque sensibus spiritalibus, & iste amor formatur in voluntate animæ, quæ amat res memoratas & intellectas.

3. *Gloriose DEUS!* Omnes causæ & radices, ex quibus formatur amor sensualis, recipiuntur in uno subjecto, ut per eas formetur & conservetur amor secundum naturam ipsius subjecti, & istud subjectum est potentia sensitiva; & hoc idem est, *Domine*, de amore intellectuali, qui habet suum subjectum paratum, in quo recipiat causas & radices, ex quibus formatur secundum proprietatem ipsius subjecti, & istud subjectum est potentia rationalis: igitur, cum hoc ita sit, amor sensualis est, quando memoria memorat & intellectus intelligit res, quæ sentiuntur per naturam potentia sensitivæ, & voluntas in eis amat id, quod est memoratum & intellectum; sed amor intellectualis est, quando memoria memo-

rat & intellectus intelligit res, quæ percipiuntur per naturam potentiae rationalis & voluntas in eis amat id, quod est memoratum & intellectum, sequendo naturam potentiae rationalis.

4. b. *O Domine, qui meas considerationes valde honoras quotiescumque tuæ honorationes à me memorentur!* Tu scis, quòd amor sensualis sit accidentalis in voluntate, quæ vult id, quod memoria memorat & intellectus intelligit in sensibus sensualibus & quatuor complexionibus; & iste amor est naturalis in sensualitate, quæ se movet à rebus corporalibus, & est accidentalis in voluntate, eò quòd ipsa sit de natura intellectuali; & , quia memoria memorat & intellectus intelligit placita visus & auditus & aliorum sensuum, propterea oportet, quòd voluntas amet illa placita, quæ delectabiliter sentiuntur à sensibus sensualibus.

5. *Virtuose Domine!* Sensualiter sentimus, quòd non sit naturale aquæ decurrere per loca altiora fonte, unde ipsa emanat, sed intellectualiter intelligimus, quòd

quòd accidentaliter possit homo facere artificium, quod sit aquæ causa decurrendi per loca altiora fonte; & quòd hoc sit verum, noster intellectus intelligit, quando imaginatur, quòd fiat puteus, in quo recipiatur aqua fontis & in fundo putei ponatur conductus, per quem transeat tanta aqua, quanta exit à fonte & intrat in puteum, & puteo pleno aperiatur conductus, qui elevetur altiùs, quàm puteus, & aqua superascendet puteum ratione ponderis aquæ putei, quæ premet aquam conductûs & eam elevabit; & postea similiter in loco altiori fiat alius puteus, qui recipiat aquam elevatam per conductum primi putei; & in fundo ipsius sit alius conductus, qui puteo pleno aperiatur & ratione ponderis aquæ putei iterum elevabit aquam, & sic successivè fiant tot putei alii altiores aliis, quousque aqua ascenderit ad loca alta, per quæ vult homo, quòd ipsa decurrat.

6. Unde, sicut homo per opus artificiale potest facere, quòd aqua decurrat

currat per locum altiorem fonte, unde ipsa exit, ita, *Domine*, accidentaliter & artificialiter potest homo facere artificiale intellectuale cum memoria & intellectu, quod elevet amorem sensualem super radices ipsius; quia, quando homo memorat & intelligit res sensuales esse viles & fragiles in comparatione intellectualium, tunc Ratio superascendit eas accidentaliter habendo primam intentionem ad amandum res intellectuales & secundam ad amandum sensuales: igitur, sicut aqua, quæ decurrit supra fontem, ascendit contra cursum naturalem per cursum artificialem, ita res sensuales, quando amantur vero amore, amantur contra cursum naturalem artificialiter per artificium intellectuale.

7. c. *Divine Domine, qui illuminas meum intellectum quotiescumque intelligit tuas honorationes!* Intellectualiter intelligimus, quod amor, quem homo habet intellectualiter, sumat initium & originem à potentia rationali, quæ naturaliter ipsum format cum tribus virtutibus figuratis

32 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
figuratis in ea & cum quinque sensibus
intellectualibus, qui ab ea recipiunt for-
mam & naturam; quia, sicut secundum
cursum sensualem longum & latum &
profundum formantur & naturantur in
natura corporali, ita & multò plus for-
mantur memoria & intelligentia & vo-
luntas & cogitatio & perceptio & con-
scientia & subtilitas & animositas in na-
tura rationalis potentia; &, quando
omnes istæ res utuntur suamet naturâ, si-
nè impedimento rerum sensualium, tunc
formatur & figuratur forma amoris intel-
lectualis.

8. *Humilis Domine!* Sicut est natura-
le igni se movere sursum, ita est natu-
rale amanti intellectuali amare rem me-
liorem se, scilicet suum Creatorem: un-
de, quando anima plus & frequentius
& ferventius amat suum Creatorem,
quàm se ipsam, tunc suus amor tendit
sursum; sed, quando memorat & intel-
ligit & amat plus & frequentius & fer-
ventius se ipsam, quàm suum Creatorem,
tunc suus amor tendit deorsum, & ip-
sa

sa movetur contra suammet naturam, cò quòd non moveatur sursum, amando plùs, quàm Q , suum Creatorem, qui est supèr eam, & idem est, quando anima plùs & frequentius memorat & intelligit & amat res sensuales, quàm suum Creatorem & se ipsam, quia res sensuales sunt sub intellectualibus & Creator est super omnia.

9. Igitur cùm hoc ita sit, *Domine*, sicut ignis est constrictus in corpore elementato composito ex quatuor elementis, & non potest ascendere sursum, secundùm quod ascenderet, si cum elementis gravibus non esset conjunctus & compositus, ita anima hominis peccatoris amanti vanitates hujus mundi non utitur naturâ amoris intellectualis, quando amat plùs res sensuales, quàm intellectuales, & quando amat se plùs, quàm suum Creatorem; imò, sicut ignis, qui est in lapide, qui movetur deorsum, movetur in lapide contra suam naturam, ita anima amat contra amorem intellectualem naturalem, quando a-

C

mat

amat id, quod est sensuale, plùs, quàm id, quod est intellectuale, & quando amat creaturam plùs, quàm Creatorem.

10. d. *Amorose Domine, qui in amoras meam voluntatem quotiescumque amat tuas honorationes!* Sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus amorem sensualem non posse ascendere nisi per descensum amoris intellectualis, scilicet nisi anima velit inclinare voluntatem per memorare & intelligere res sensuales & per memoriam & intelligentiam earum faciat ipsam amare illas: igitur, cùm hoc ita sit, per hoc significatur magna nobilitas, quam habet natura intellectualis majorem sensuali.

11. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, secundùm hoc significatur humano intellectui scala, per quam ascendit amor sensuales & per quam descendit & ascendit amor intellectualis; quia scala, per quam amor sensuales ascendit super suam naturam, est, quando anima se inclinat ad memorandum & intelligendum & amandum res sensuales, obliviscendo & ig-

norando

norando & non amando res intellectuales, & hæc est scala, per quam descendit ad culpam & peccatum amor intellectualis, eò quòd faciat ascendere amorem sensualem ad majorem dignitatem, quàm ei conveniat in hoc mundo; sed scala, per quam ascendit amor intellectualis, est, quando anima memorat & intelligit & amat res intellectuales super sensuales.

12. Igitur, cùm hoc ita sit, intellectualiter intelligimus, *Domine*, istas duas scalas formari per duas intentiones; quia, si amor intellectualis per primam intentionem descendit ad amandum amorem sensualem, cadunt in peccatum amor sensualis & amor intellectualis; quoniam, in quantum amor sensualis ascendit ad habendum honorationem in hoc mundo per hoc, quòd ametur prima intentione, in tantum descendunt in peccatum amor intellectualis & sensualis; & in quantum amor sensualis amat se secunda intentione & amorem intellectualem primam, in tantum elevabitur

36 B. Raym. Lulli. Lib. Contempl. Vol. III.
bitur in gloria; &, in quantum amor
intellectualis descendit ad amandum se-
cunda intentione amoris sensualem, in
tantum elevat se ipsum & amorem sen-
sualem ad gloriam.

13. c. *O Glorioso Domine grate, qui tua
gratitudine in amoras meam voluntatem!*
Quando anima facit esse amorem intel-
lectualem supra sensualem, tunc verè a-
mat amore intellectuali res intellectuales
& sensuales, quia memoria verè memo-
rat res, quas memorat, & intellectus ve-
rè intelligit res, quas intelligit, sive sint
intellectuales sive sensuales, & propter-
ea voluntas eas verè amat.

14. Sed, quando anima, *Domine*,
facit esse amorem sensualem supra intel-
lectualem per inordinatam memoriam &
intelligentiam, tunc voluntas falsò amat,
quamcumque rem amet, quia ex inor-
dinata memoria & falsa intelligentia non
potest exire vera voluntas; quoniam,
sicut speculum obliquum falsò repræsen-
tat omnem figuram per inordinationem
plumbi & vitri, ita, quidquid amat vo-
luntas

luntas exiens ex inordinata memoria & intelligentia, amat falsò & vitiosè.

15. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, qui vult formare & habere verum & ordinatum amorem in rebus sensuabilibus & in intellectualibus, oportet, quòd ordinet suam memoriam & suum intellectum ad memorandum & intelligendum res sensuales & intellectuales, ut voluntas possit formari vero & ordinato amore, amando Te super omnes creaturas & amando creaturas intellectuales plùs, quàm sensuales.

16. f. *Æterne Domine, qui es principium omnium principiorum!* Sicut amor sensualis formatur in voluntate hominis per videre pulchras figuras & pulchros colores & pulchras facies & pulchra ornamenta, ita amor intellectualis formatur in voluntate hominis per memorare & intelligere sapientiam & justitiam & misericordiam & fidelitatem & humilitatem & veritatem & patientiam & continentiam & alias virtutes.

17. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine,*

38 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
ne, & sensualiter sentiamus multò plu-
res esse homines amantes habere placi-
tum per videre pulchras figuras & pul-
chra ornamenta & pulchra ædificia &
alias res similes, quàm amantes habere
placitum per memorare & intelligere vir-
tutes, per hoc significatur, quòd in vo-
luntate hominum plùs & frequentius
formetur amor sensualis, quàm intel-
lectualis.

18. Igitur, cùm amor sensualis, *Do-
mine*, sit homini occasio peccati & va-
nitatis, & res, in quibus delectatur iste
amor, corrumpantur & debilitentur, &
virtutes, in quibus homo delectatur aman-
do eas amore intellectuali, non sint occa-
sio peccati nec tendant ad corruptionem,
quis unquam vidit adeo magnum mi-
rabile, sicut est, quòd plures sint ama-
tores amantes amore sensuali, quàm a-
matores amantes amore intellectuali, &
maximè cùm voluntati sint propinquo-
res in natura & proprietate res intellec-
tuales, quàm sensuales, & dignius & ra-
tionabilius sit amare & velle unam vir-
tutem

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIV. 39
tutem intellectualem, quàm omnes res
sensuales?

19. g. *O Domine, cum quo sunt & in
quo permanent mee considerationes!* Sicut
amor sensualis vivit & durat per placi-
tum & delectationem quinque sensuum
sensualium, ita amor intellectualis vivit
& durat per placitum & delectationem
quinque sensuum intellectualium: igitur,
cùm homo multò plus sinè omni com-
paratione possit cogitare & percipere &
habere conscientiam & subtilitatem &
animositatem, quàm possit videre & au-
dire & odorari & gustare & palpare, quo-
modo potest esse, quòd non amet plus
placita intellectualia, quàm sensualia,
cùm ita sit, quòd possit habere multò
plura placita intellectualia, quàm sensua-
lia, eò quòd sint plura & majora & me-
liora?

20. Nam, sicut unum corpus est ma-
jus alio & unus homo est excellentior
alio & unum ferrum est fortius alio, ita,
& adhuc multò plus, unus sensus intel-
lectualis habet majorem & meliorem &
for-

40 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
fortiorem & utiliorem virtutem ad delectandum intellectualiter, quàm habeant omnes quinque sensus sensuales ad delectandum sensualiter: igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, secundùm hoc significatur humano intellectui valde culpabilem esse voluntatem, quæ plus amat amorem sensualem, quàm amorem intellectualem, quia melior & nobilior & delectabilior res est cogitando considerare sapientiam vel amorem vel justitiam vel fidelitatem vel veritatem vel aliquam aliam virtutem, quàm sit sentire sensualiter omnes res sensuales videndo & audiendo & odorando & gustando & tangendo.

21. In hoc, quòd unus sensus sensualis non det homini placitum, quod dat alius, est major amor sensualis, quàm esset, si omnes sensus sensuales uno solo modo darent homini placitum; & hoc idem est de sensibus & virtutibus intellectualibus, quia unum placitum habet homo per intelligere & aliud per velle, & unum per intelligere justitiam & aliud

liud per intelligere misericordiam, & sic de aliis; & hoc est, *Domine*, ratione diversitatis, quæ est inter sensus sensuales & inter sensus intellectuales, & inter res sensuales & intellectuales: igitur, cum hoc ita sit, per hoc significatur, quod ista diversitas sit, ut amor sit major in homine, & per hoc significatur, quod Tu velis hominem habere magnam voluntatem, ut habeat magnum amorem: igitur, cum major amor sit potentialiter in rebus intellectualibus, quam in sensualibus, quomodo potest esse iste defectus in nobis, quod majorem amorem faciamus esse in actu per amare res sensuales, quam per amare res intellectuales?

22. h. *Magne Domine super omnes magnitudines, humilis super omnes humilitates!* Sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus, quod, sicut corpus corrumpitur & destruitur & putrefit sensualiter per separationem anime, eo quod anima sit complementum ipsius, ita anima corrumpatur & moriatur & destrua-

42 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
destruatur intellectualiter per hoc, quòd
memoriam & intellectum & voluntatem
separet à Te, memorando & intelligen-
do & amando vanitates hujus mundi,
eò quòd Tu sis perfectio ipsius animæ:
igitur, cùm hoc ita sit, & homo amet
valde magno amore sensuali, quòd cor-
pus non cadat in corruptionem & mor-
tem, quomodo potest esse, *Domine*, quòd
ipse non amet valde magno fervore a-
moris intellectualis, quòd anima non se-
paret à Te suam memoriam & suum
intellectum & suam voluntatem?

23. Causa, quare est mirabile super
omnia mirabilia, quòd anima, *Domine*,
non evitet tantum suam corruptionem,
quantum corruptionem corporis, est,
quia corruptio corporis fit extra ani-
mam & corruptio animæ fit intrà ipsam
per corruptam memoriam & intellectum
& voluntatem: igitur, cùm hoc ita sit,
quomodo potest esse, quòd anima non
habeat majorem amorem intellectualem
erga se ipsam, quàm amorem sensualem
erga corpus? In veritate dico Tibi, *Do-
mine,*

mine, quòd hoc sit unum de majoribus mirabilibus, quæ esse possint, quia bestia non habens^o rationem, scit amare se ipsam plùs, quàm aliam bestiam sibi similem, in hoc, quòd plùs evitet suam mortem, quàm mortem cujuslibet alterius bestia: igitur, quomodo potest esse, quòd anima, quæ habet rationem, & est melioris naturæ, quàm omnes res sensuales, non habeat majorem amorem intellectualem, quàm sensualen?

24. Unde benedictus sis, *Domine JESU Christe*, quia adeo est inversa & perversa anima per corruptionem corporis & per peccatum primi Parentis, quòd sua inversio & sua corruptio sit amare plùs amore sensuali, quàm intellectuali: igitur, ut anima haberet directionem in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate ad amandum plùs intellectualiter, quàm sensualiter, voluisti incarnari in gloriosa Virgine, & voluisti esse pauper & mori, ut nobis dares exemplum, per quod sciremus habere majorem amorem intellectualem, quàm sensualem.

25. i.

25. i. *Gloriose Domine*, in quo glorificantur omnes Sancti gloriae in omnibus suis gloriis! Sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus valde magnam contrarietatem esse inter amorem sensualem & amorem intellectualem, ratione magnarum necessitatum, quas habent sensus sensuales & sensus intellectuales possidendi memoriam & intellectum & voluntatem animae, quia sensus sensuales vellent possidere totam animam ad memorandum & intelligendum & volendum res eis necessarias, & hoc idem vellent sensus intellectuales.

26. Unde, cum homo, *Domine*, habeat liberam voluntatem ad dandum suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem quibuscunque necessitatibus, sive corporalibus, sive spiritualibus, cuicunque parti ipse inclinet suam voluntatem, dat vim & vigorem super partem contrariam, quia semper illa pars, quam eligit, vincit aliam: igitur, cum sit naturale, quod res melior & major & nobilior vincat & superet minorem,

quo-

quomodo potest esse, quod amor intellectualis non pluries vincat in homine sensualem, Quàm amor sensualis intellectualis? & quomodo potest esse, quòd homo non det suam liberam voluntatem amori intellectuali plus & frequentius, quàm sensuali? & quare libera voluntas, quæ est nobilior creatura, quæ sit in homine, dat & incarcerat & submittit se ipsam amori sensuali, qui non est dignus habere & possidere adeo nobilem creaturam?

27. Unde, quia plerique homines hujus mundi dant suam liberam voluntatem amori sensuali, propterea inclinatur ad amandum res sensuales, sicut statera inclinatur ad partem, in qua est majus pondus: igitur, cum hoc ita sit, per hoc significatur, *Domine*, quòd, quando libera voluntas est captivata in amore sensuali, non possit eam recuperare amor intellectualis, nisi per majorem quantitatem virtuosam, quàm sit quantitas vitiosa amoris sensualis, cui homo dedit illam: igitur, cum hoc ita sit,

46 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
fit, quia multi homines nescii amatores
rerum sensualium non sciunt augere
quantitatem amoris intellectualis super
quantitatem amoris sensualis, propterea
sua voluntas vellet exire à carcere, &
non scit velle nec vult velle quomodo
ab eo possit exire.

28. k. *O Domine, qui me facis cogita-
re in tua nobilitate, ut mea voluntas
amet tuas honorationes!* Quia est valde
magna differentia inter amorem sensua-
lem & amorem intellectualem, propter-
ea est differens generatio, & corruptio
amoris sensualis à generatione & corrup-
tione amoris intellectualis, eò quòd ge-
neratio amoris sensualis fit, quando for-
ma sensualis formatur in anima memo-
rando & intelligendo & volendo, & ge-
neratio amoris intellectualis fit, quando
forma intellectualis formatur in anima
memorando & intelligendo & volendo,
sed corruptio amoris sensualis est, quan-
do anima memorat & intelligit res sen-
suales & voluntas eas contemnit, & cor-
ruptio amoris intellectualis est, quando

ani-

anima memorat & intelligit virtutes & voluntas non amat eas.

29. *Misericors Domine!* Sicut tuus servus tempore præterito dedit omnes suas vires sensuales ad amandum vanitates hujus mundi sensualiter, ita nunc in præsentia tui Altaris genuflexus ante signum sanctæ Crucis elevat suas manus & suos oculos ad cœlum clamando & petendo misericordiam & gratiam à suo honorato Creatore Condona-tore & Recreatore offerendo & dando ei omnes vires suæ sensualitatis & suæ intellectualitatis, ut sit amator & servus amoris intellectualis; &, quia Tu, *Domine*, es pius & adjutor omnium in Te confidentium, & vires intellectuales sunt majores & nobiliores, quàm sensuales, propterea tuus servus confidit & sperat totaliter servire & subdi amoris intellectuali & possideri ab ipso.

30. Igitur, cum Tu, *Domine*, sis justior Rex, qui unquam fuerit & in omni tempore sis justus, & aliqui Reges quandoque teneant justitiam erga suum popu-

48 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
populum, ego, qui sum tua creatura &
tuus servus, peto à Te gratiam, *Domine sancte, gloriose*, ut mihi facias justitiam de meis sensualitatibus, quæ toties & tam longo tempore & adeo gravibus injuriis injuriarunt meas intellectualitates, quas dedi & obtuli amori intellectuali, ut totâ mea vita memorent & intelligant & ament suum gloriosum DEUM.

CAPUT CCXCV.

Quomodo homo amet sanctitatem.

1. a. **O** DEUS sancte Sanctorum, quæ es virtus omnium virtutum & gratia omnium gratiarum! Qui amat sanctitatem oportet, *Domine*, quòd memorando & intelligendo & amando inquirat eam in sanctis qualitatibus, scilicet in justitia & misericordia & humilitate & veritate & castitate & continentia & patientia & spe & in aliis similibus.

2. Unde benedictus sis, *Domine DEUS;*

US ; quia, quando homo inquit sanctitatem in prædictis qualitatibus verâ memoria & intelligentia & voluntate, tunc dictæ qualitates & tres virtutes animæ formant in eo sanctitatem ; quoniam, sicut per conjunctionem materiæ & formæ componitur corpus, ita per conjunctionem prædictarum qualitatuum & trium virtutum animæ formatur & generatur in homine sanctitas.

3. Unde benedictus sis, *Domine*; quia, sicut materia habet in se formam potentialiter, ita anima hominis per tuam gratiam habet in se sanctitatem potentialiter ; quoniam per hoc, quòd sit possibile memoriæ memorare & intellectui intelligere & voluntati amare prædictas qualitates, stat sanctitas possibiliter in anima, quæ habet potestatem memorandi & intelligendi & volendi ipsas qualitates, quæ formant sanctitatem in anima, quæ eas memorat & intelligit & amat.

4. b. *Æterne Domine, qui semper permanes in tuis perfectionibus ! Intellectualiter*

50 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
ter intelligimus, quòd sit natura & proprietas justitiæ formare & generare sanctitatem in anima, quæ eam memorat & intelligit & amat, & quòd sit natura & proprietas animæ recipere sanctitatem à justitia, quando eam memorat & intelligit & amat; quia, sicut est naturale quatuor elementis generare & componere corpus, duo per actionem & alia duo per passionem, ita, & adhuc multò meliùs, est naturale justitiæ generare sanctitatem in anima & est naturale animæ recipere sanctitatem à justitia per influentiam tuæ Justitiæ, quando eam memorat & intelligit & amat, & hoc idem est de aliis virtutibus.

5. *Gloriose Domine!* Adeo nobilis res est tua excellens Justitia, quòd propter ipsam necessariò oporteat omnem animam, quæ memorat & intelligit & amat justitiam, esse justam in suo memorare & intelligere & velle, & per hoc in anima hominis formatur justitia formâ intellectuali, & per formam justitiæ formatam in memoria & intellectu & voluntate

tate necessariò formatur in ipsis sanctitas, quia, sicut est impossibile, quòd materia sit sine forma, ita est impossibile, quòd ulla anima, quæ memorat & intelligit & amat justitiam sit sine sanctitate.

6. Multi homines peccatores, *Domine*, vellent esse sancti, sed voluntas, quam habent ad sanctitatem, falsò amat eam; quia, dum homo peccator non memoret nec intelligat nec amet justitiam, licèt velit esse sanctus, tamen non est sanctus, quoniam non potest esse sanctus, non amando sanctitatem, modo quo ipsa debet amari; quia, sicut in dæmonibus fuit privata sanctitas, eò quòd voluerunt injuriam, quando voluerunt esse Tibi similes, & non fuit in eis sanctitas, licèt vellent habere sanctitatem similem tuæ, ita, *Domine*, homines peccatores contrarii justitiæ, non possunt habere sanctitatem, licèt eam velint habere, dummodo sua anima memorando & intelligendo & volendo sit contraria justitiæ.

7. c. *Misericors Domine erga meam memoriam & meum intellectum & meam voluntatem !* Intellectualiter intelligimus possibile esse homini memorare & intelligere & amare misericordiam, & quando homo memorat & intelligit & amat misericordiam, in sua memoria & intellectu & voluntate esse figuratam misericordiam : igitur per hoc est sanctitas in memoria & intellectu & voluntate hominis , qui memorat & intelligit & amat misericordiam , quia de necessitate oportet omnem memoriam & intellectum & voluntatem habere sanctitatem, dum in omnibus his tribus virtutibus sit misericordia.

8. Nam adeo nobilis & excellens & alta & virtuosa & sancta est tua Misericordia , *Domine* , quòd omnis anima fit sancta, dum misericordiam memoret & intelligat & amet : sed , quia homo peccator vult esse sanctus, & amat misericordiam, & non eam memorat, secundum quod ipsa debet memorari, nec eam intelligit, secundum quod debet intelli-

gi,

gi, propterea non potest eam amare, secundum quod ipsa debet amari; &, quia misericordiam non amat secundum veritatem, propterea, licet amet esse sanctus, non est sanctus, eò quod non habeat misericordiam.

9. Nam, si peccatores amant, quod Tu, *Domine*, habeas misericordiam erga ipsos, & ipsi in suo corde non memorant nec intelligunt nec amant misericordiam erga suum proximum, imò habent cor durum & crudele erga ipsum, non verè amant misericordiam; quia, cum omnis misericordia recipiat principium à Misericordia, quæ est in Te, necessariò oportet, quod volens consequi tuam misericordiam, sit misericors erga suum proximum; quoniam, sicut est naturale tuæ Misericordiæ, quod omnis misericordia sit ab ea & per eam & in ea, ita est naturale ipsi, quod non sit in ulla anima, quæ non sit misericors erga suum proximum, dum sit rationabile eam misereri ipsius.

10. d. *Humilis Domine erga tuum pec-*

54 B. Raym. Lulli Lib. Cont empl. Vol. III.
catorem, à quo Te *sinis* memorari & in-
telligi & amari! Intellectualiter intelli-
gimus, quòd per memorare & intelli-
gere & amare humilitatem, possit homo
habere sanctitatem: igitur, cum sit pos-
sibile omni homini memorare & intel-
ligere & amare humilitatem, possibile
est omni homini habere sanctitatem, dum
eam velit habere; quia naturale est tuæ
Humilitati formare humilitatem in om-
ni anima, quæ humilitatem memo-
ret & intelligat & amet, & naturale est
humilitati hominis per gratiam tuæ Hu-
militatis sanctificare omnem memoriam,
quæ humilitatem memorat, & omnem
intellectum, qui eam intelligit, & om-
nem voluntatem, quæ eam amat.

II. Sed, quando anima, *Domine*, me-
morat & intelligit humilitatem, & vo-
luntas eam non amat, tunc nec memo-
ria nec intellectus habent dignitatem ha-
bendi humilitatem, eò quòd voluntas
eam non amet, quia humilitati non est
naturale verè formari in memoria nec in
intellectu, nisi voluntas eam amet; quo-
niam,

niam, sicut homo non potest formari in humana specie sine tribus rebus, scilicet corpore & anima & conjunctione utriusque, ita humilitas non potest vere formari in anima hominis, quin tres virtutes tractent de ipsa: igitur, cum hoc ita sit, per hoc significatur, quod in memoria, quae humilitatem memorat, & in intellectu, qui eam intelligit, non possit esse sanctitas, dum voluntas sit superba & non amet humilitatem.

12. Nam adeo est magna conjunctio & unio inter memoriam & intellectum & voluntatem, *Domine*, quod non possint in eis capi duo contraria, quando in una vel in duabus harum virtutum formatur virtus & in alia vitium, imò oportet, quod omnes simul habeant formam virtuosam vel vitiosam, & hanc naturam conjunctionis & unionis habent, eò quod omnes tres habeant obligationem significandi tuam gloriosam Trinitatem Personarum, quae simul faciunt omne bonum, quod fit per suam Bonitatem & per suam excellentem & perfectam Naturam.

13. e. Vere Domine, qui dirigis meum intellectum ad honorandum tuam honorationem! Intellectualiter intelligimus, quòd homini sit possibile memorare & intelligere & velle veritatem, & per hanc possibilitatem intelligimus, quòd sit ei possibile habere sanctitatem, si eam velit habere, cum naturale sit veritati formari in memoria animæ, quæ eam memorat, & in intellectu, qui eam intelligit, & in voluntate, quæ eam amat; &, quia veritas creata memorata & intellecta & amata habet à Veritate creatrice gratiam dandi sanctitatem subjecto, in quo formatur, propterea omnis anima potest sanctificari, dummodo veritas sit in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate.

14. Unde benedicta sit, Domine, tua sancta Veritas; quia, in quantum anima hominis plus & frequentius & diutius memorat & intelligit & amat veritatem, in tantum plus & nobilius & perfectius formatur veritas in sua memoria & intellectu & voluntate, & in

quantum veritas est major & nobilior, in tantum per eam formatur major sanctitas in memoria & intellectu & voluntate: igitur, cum hoc ita sit, in quantum est homini possibile habere memoriam & intelligentiam & voluntatem erga veritatem, in tantum est ei possibile habere sanctitatem.

15. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, qui sperant habere sanctitatem in hoc mundo & in alio, quare non figurant memoriam & intellectum & voluntatem in veritate? & qui verecundantur dicere veritatem, quæ est in Te, quare putant esse sancti? & qui præ timore non audent nominare veritatem tuarum honorationum, quomodo putant esse sancti coram Te? & qui amant plus falsitatem, quàm veritatem, quare laudant & honorant se ipsos & vilipendunt & maledicunt servos veritatis? & qui credunt falsitatem, quare se jactant de sanctitate? & qui veritatem memorant & intelligunt & eam non amant, quare putant esse boni? & qui veritatem non memo-

rant

rant nec intelligunt, quomodo putant habere sanctitatem in præsentia tuæ Veritatis?

16. f. *Domine alte super omnes altitudines, qui es gloria super omnes glorias!* Sicut longitudo & latitudo & profunditas componunt corpus sensualiter, & sinè his tribus rebus corpus non posset esse, ita sapientia intellectualiter componitur ex tribus rebus, sinè quibus non posset esse in humana specie, & istæ tres res sunt memoria & intellectus & voluntas.

17. Unde, quando memoria hominis, *Domine*, memorat, quòd intellectus intelligat & voluntas velit id, quod ipsa memorat, & intellectus intelligit, quòd memoria memoret, & voluntas velit id, quod ipse intelligit, & voluntas vult, quòd memoria memoret & intellectus intelligat id, quod ipsa justè amat, tunc formatur sapientia in anima hominis, & per sapientiam formatur sanctitas in ipsa memorante & intelligente & volente sapientiam; quia naturale est animæ,

in qua est sapientia, quòd in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate sit sanctitas, eò quòd adeo nobilis res est sapientia in memoria & intellectu & voluntate, quòd non possit esse in eis sinè sanctitate.

18. Sed, quia homines peccatores, *Domine*, non sciunt nec volunt formare & habere sapientiam in sua memoria & intellectu & voluntate, propterea figurant in eis ignorantiam, & per hoc privant in eis formam sanctitatis; quoniam, si memoria memorat & intellectus intelligit id quod est bonum, & id quod est malum, & id quod est verum, & id quod est falsum, & voluntas non amat bonum & veritatem nec odit malum & falsitatem, sanctitas non potest esse in memoria nec in intellectu nec in voluntate.

19. g. *O Domine, qui tuis servis das castum memorare & intelligere & velle!*
Sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus, quòd, sicut quatuor elementa ducunt in actum formas potentiales
in

in vegetabilibus & in animalibus, & hoc faciunt per compositionem & ordinationem, quam habent inter se ipsos, ita memoria quæ memorat & intellectus qui intelligit & voluntas quæ amat castitatem, faciunt eam esse in suo memorare & intelligere & velle, & quando castitas per istum modum est formata in anima hominis, tunc format sanctitatem in ipsa anima, quæ habet castum memorare & intelligere & velle.

20. Quia vir & mulier, *Domine*, sunt compositi ex natura sensuali & ex intellectuali, propterea sanctitas plus formatur in una natura, quam in alia, & hoc est, quia una natura potest habere majorem castitatem, quam alia; quoniam, quando bona mulier memorat & intelligit & amat castitatem, licet non possit eam habere sensualiter, eò quòd habeat maritum, tunc est plus casta intellectualiter, quam sensualiter, & propterea plus formatur virtus in intellectualitate, quam in sensualitate; & quando

do mala mulier memorat & intelligit & amat luxuriam, & suum corpus non habet occasionem exercendi eam, tunc privatur castitas in anima ipsius, per quam privationem privatur virtus & sanctitas in corpore corrupto in peccato per corruptum memorare & intelligere & velle.

21. *Gloriose Domine!* Quia tuus servus tempore præterito corrupit omnes suas intellectualitates & sensualitates in cœno luxuriæ, & per hoc privavit sanctitatem in omnibus eis, propterea precatur & orat & clamat suum gloriosum DEUM, ut, modo quo esse possit, habeat formam castitatis intellectualiter & sensualiter, & per eam habeat sanctitatem intellectualiter & sensualiter.

22. h. *Æterne Domine in omnibus honorationibus & in omnibus virtutibus!* Sicut formæ artificiales sensualiter formantur ab artifice per tres res, scilicet per potestatem & scientiam & voluntatem, ita intellectualiter formatur & generatur continentia in memoria, quæ eam
me-

memorat, & in intellectu, qui eam intelligit, & in voluntate, quæ eam amat, & quando continentia est formata in homine per istum modum, tunc format sanctitatem per sanctificatum memorare & intelligere & velle.

23. *Virtuose Domine!* Ratio, quare homo adeo frequenter habet famem & sitim & appetitum victualium saporum, & ratio, quare habet adeo magnam opportunitatem habendi illa, est, ut habeat magnam opportunitatem & occasionem habendi continentiam, per quam possit formare & habere sanctitatem, deducendo eam de potentia in actum; quia, in quantum homo tentatur, ut comedat & bibat superfluè & delicatè, & in quantum tentatio est frequens, in tantum admonetur in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate, ut habeat continentiam & per eam habeat sanctitatem.

24. Sed, quia homines peccatores, *Domine*, plus & frequentius memorant & intelligunt placita & delectationes, quæ

à gustu sentiuntur in victualibus comedendo & bibendo, & quæ sentiuntur ab aliis sensibus in aliis rebus sensualibus, quam continentiam, propterea sua voluntas non tantum amat continentiam, quantum placita & delectationes prædictas, cò quòd voluntas semper inclinetur ad illas res, quæ plùs & frequentius memorantur & intelliguntur; & propterea per nimium comedere & bibere & per nimium usum aliarum sensualitatum infirmantur & moriuntur priùs quàm morerentur, & sunt pauperiores & pigriores quàm essent, & plùs amant placitum unius perfici ad comedendum vel unius poculi vini ad bibendum, quàm sanctitatem & virtutem, quam anima potest habere memorando & intelligendo & amando continentiam: igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, qui amat continentiam, mensuret intellectualiter, quid plùs valeat, scilicet an sanctitas in memoria & intellectu & voluntate per continentiam, an verò placitum in palato per comedere & bibere res sapidas.

25. i. *Patiens Domine erga injuriosam
memoriam & intellectum & voluntatem
tui servi!* Sicut homo movetur de uno
loco in alium per motum potentiae mo-
tivae sensualis, & hoc modo pervenit
ad locum, quem desiderat; ita, quando
homo movet potentiam motivam intel-
lectualem, ut moveat memoriam ad me-
morandum & intellectum ad intelligen-
dum & voluntatem ad amandum patien-
tiam, tunc pervenit ad ipsam patienti-
am in hoc, quod ipsa recipiat formam
in memoria, quae eam memorat, & in in-
tellectu, quae eam intelligit, & in volunta-
te, quae eam amat.

26. Unde, quia patientia, *Domine*,
est occasio justitiae & misericordiae &
humilitatis & aliarum virtutum, prop-
terea habet tantam sanctitatem & virtu-
tem, quod totam memoriam, quae eam
memorat, & totum intellectum, qui eam
intelligit, & totam voluntatem, quae eam
amat, faciat sanctificari & aggratiari a suo
glorioso Creatore, qui frequenter dat
homini tribulationes in hoc mundo, ut

frequenter habeat occasionem memorandi & intelligendi & amandi patientiam, per quam frequenter habeat occasionem recipiendi sanctitatem in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate; quia, quoties homo memorat & intelligit & sentit in hoc mundo labores & passiones, toties significatur suæ animæ, quòd habeat sanctitatem in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate memorando & intelligendo & amando patientiam.

27. Sed, quia homines peccatores impatientes memorant & intelligunt & odunt mala, quæ habent, ut habeant occasionem patientiæ, & non memorant nec intelligunt nec amant patientiam, propterea, *Domine*, privant suam animam sanctitate, quoties habent tribulationes & impatientiam: igitur, cum tot & adeo magnæ sint poenæ & tribulationes, quas homo habet in hoc mundo, & ipse sit adeo impatiens propter ipsas, quis est, qui posset æstimare, quàm magna sit sanctitas, qua homo privat suam animam per impatientiam?

28. k. O Domine, qui es spes & consolatio tuorum benevolorum! Sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus quòd, quando anima memorando & intelligendo & amando sperat & confidit in Te, tunc formetur spes in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate; quia, si spes non esset in anima, quæ eam memorat & intelligit & amat, anima esset id quod non est, & non esset id quod est, quod est impossibile.

29. Unde, quando anima hominis, Domine, veraciter sperat in Te memorando & intelligendo & amando spem, tunc habet sanctificatam suam memoriam, quæ spem memorat, & suum intellectum, qui spem intelligit, & suam voluntatem, quæ spem amat; sed, quando homines amatores hujus mundi non confidunt nec sperant in Te sed in aliis rebus, tunc illa spes non format sanctitatem in memoria & intellectu & voluntate ipsorum, quia nulla memoria, quæ memoret, nec ullus intellectus, qui intelligat, nec ulla voluntas, quæ amet

aliam

aliam rem plùs, quàm Te, habet dignitatem recipiendi ullam sanctitatem a re memorata & intellecta & amata indigna dare & formare sanctitatem animæ, quæ eam memorat & intelligit & amat.

30. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia per hoc, quòd homo frequenter in rebus valde necessariis fallatur & decipiatur à rebus temporalibus, in quibus sperat & confidit, frequenter habet occasionatam suam animam, ne habeat spem, nisi in Te tantùm; & hoc voluisti ordinare, ut frequenter habeamus occasionem confidendi & sperandi in Te, ut nostra anima habeat sanctificatam suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem per multam spem & per ferventem & continuatam perseverantiam, per quam homo pervenit ad cœlestem beatitudi-

nem in gloria nostri Domini
DEI.

CAPUT CCXCVI.

Quomodo homo amet orationem.

1. a. **O** DEUS magne, alte, excellens & mirabilis, cui fiat reverentia & honor in omnibus honorationibus! Qui amat orationem oportet, Domine, quod eam inquiret cum memoria & intellectu & voluntate in inventione & loco & tempore & afflictione & perfectione & defectu & amore & humilitate & renuntiatione & continuatione & poenitudine & justitia & spe & in aliis rebus similibus.

2. Unde benedictus sis, Domine, quia, quando homo ducit suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem per istas res prædictas, tunc sua anima habet occasionem & modum faciendi esse in actu virtutem potentialem suæ memoriæ & sui intellectus & suæ voluntatis in oratione & contemplatione sui veri DEI gloriosi; quoniam, si ho-

mo

mo ex tota virtute, quæ est potentia-
liter in sua anima, actualiter memoret &
intelligat prædictas res, formatur in sua
voluntate adeo magnus amor & fervor
orandi Te, quòd tota sua memoria &
intellectus & voluntas veniant de poten-
tia in actum orando & laudando & glo-
rificando Te.

3. Qui per inventionem vult nobi-
litare & augere suam orationem, oportet,
Domine, quòd memoret & intel-
ligat & amet novas rationes & modos
in oratione & contemplatione, quia,
quando anima memorat & intelligit &
vult novas res, plùs obligat & contrin-
git & submittit suam memoriam & su-
um intellectum & suam voluntatem il-
lis novis rebus, quàm rebus, quas jam
assuefacta est memorare & intelligere &
velle, quoniam per longum usum earum
distrauntur memoria & intellectus & vo-
luntas ad alias res, quas anima non pro-
ponit memorare nec intelligere nec vel-
le; sed, quando ipsa inquit res no-
vas ad memorandum & intelligendum &

volendum, memoria & intellectus & voluntas non possunt se distrahere de Te ad alias res, & ideo *en* oratio & contemplatio ferventior & devotior per firmitatem memoriæ & intellectus & voluntatis.

4. b. *Magne Domine, qui omnia comprehendis & terminas & à nihilo comprehenderis nec terminaris!* Qui amat orationem habeat artem & modum, quomodo per locum sciat augere & multiplicare in oratione suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem; quia, quando homo orat & locus, in quo est, est altus & pulchri aspectus, tunc visus corporalis habet adeo magnum placitum videndi res inas sub se & videndi mare & plana & castella & villas & aquas & rippas & arbores, quòd per illud placitum anima extendatur & amplietur in adducendo in altum vehementius suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem in oratione, & propterea memoria & intellectus & voluntas sunt in majori & meliori actuali-

tualitate in oratione per placitum, quem habet visus sensualis, quàm essent in alio loco.

5. *Considerate Domine!* Ratio & causa, quare sancti Eremitæ eligunt loca deserta & inhabitata ad orandum in eis, est, ut elongent suas sensualitates à sensualitatibus aliorum hominum, quia alii homines turbant alios; quoniam per hoc, quod homo vidit vel audivit vel sensit in aliis, est sua anima occasionata ad memorandum & intelligendum & amandum vel odiendum illas res, quas percepit; &, quando anima vult orare & contemplari, non potest, quousque egerit à sua memoria & intellectu & voluntate illas res: igitur propterea Eremitæ feligunt loca solitaria, ut suæ sensualitates sint solæ, & ne ab aliis impediatur sua oratio; quia, sicut unum corpus impedit alii locum, ita quædam res in oratione impediunt alias.

6. Sicut cœlum est pulchrius & nobilius, quàm terra, ita plus oportet, *Domine*, quòd homo objectet suo visui corporali

porali cœlum, quàm terram, quia majorem virtutem recipit anima ad memorandum & intelligendum & volendum, quando homo aspicit cœlum & stellas, quàm quando aspicit terram; quoniam, quò nobilius objectum habet visus corporalis in hoc, quod videt, eò plus occasionat animam, ut habeat in nobilioribus rebus suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem, & hoc est ratione magnæ unionis, quæ est inter corpus & animam, ratione cujus unum non potest habere nobilitatem & virtutem, quin aliud eam participet.

7. c. *Amator Domine Sanctorum glorie!*
 Quia homo in hoc mundo est alterabilis in suo statu, propterea habet melius & convenientius tempus, in quibusdam horis, quàm in aliis, cum convenientius sit orare, & contemplari mane & vespere, quàm meridie; & hoc est ratione sensualitatis, quæ est subiectum melius ordinatum intellectualitati ante prandium, quàm post, & quando alimentum est melius coctum & digestum

tum habet anima meliorem opportunitatem ad memorandum & intelligendum & volendum; hoc idem est de sanitate & juventute, quia senectus & infirmitas sunt labores sensualitatis, per quos impeditur in oratione intellectualitas: igitur, cum hoc ita sit, quare juvenes peccatores sperant diligentius orare, quando erunt senes & infirmi, quam quando sunt sani & juvenes?

8. Quando aliquis homo, *Domine*, blasphematur & illuditur & vilipenditur & injuriatur ab aliis, tunc est tempus orandi & contemplandi; quia, in quantum voluntas extenditur ad habendum magnum fervorem in oratione per convenientem tempus vel per locum, ut praedictum est, in tantum crescit & multiplicatur sua oratio, si Te memoret & intelligat & amet, quando injuriatur & male tractatur; quoniam, sicut prima oratio est nobilis per magnitudinem memoriae & intelligentiae & voluntatis, ita secunda est magna & nobilis per patiens memorare & intelligere & velle: igitur,

si-

sicut aurum per formam & materiam valet plùs, quàm ferrum, & ferrum per causam finalem valet plùs, quàm aurum, ita prima oratio uno modo valet plùs, quàm secunda, & secunda alio modo valet plùs, quàm prima.

9. *Gloriose Domine!* Quando mens hominis casualiter imaginatur aliquas res, tunc est tempus orandi ad extrahendum eam à casualitate & ponendum eam in ^{occasione} oratione ad imaginandum res proficuas; &, quando homo habet magnum timorem vel magnam iram vel magnum gaudium vel perdidit aliquam rem, tunc est tempus orandi memorando & intelligendo & amando Te & confidendo in Te & timendo & laudando Te & gratias agendo Tibi, quia adeo virtuosum habet anima suum memorare & intelligere & amare, si Te memoret & intelligat & amet, quando est in magno labore per magnum timorem vel per magnam iram vel per magnum gaudium, sicut, quando Te valde memorat & intelligit & amat non habendo ullum labo-

rem;

rem; quia, quando non habet ullum laborem, habet dispositionem ad memorandum & intelligendum & amandum Te; quoniam, sicut aurum parvæ quantitatis valet plùs, quàm argentum majoris quantitatis, ita memoria & intellectus & voluntas minoris quantitatis, quando in labore Te orant, valent plùs, quàm memoria & intellectus & voluntas majoris quantitatis orantes Te sinè ullo labore & impedimento sensuali nec intellectuali.

10. d. *Virtuose Domine super omnes virtutes, qui es gloria super omnes glorias!* Qui vult habere magnum & fervens memorare & intelligere & velle, habeat afflictionem, per quam mortificet potentiam sensitivam, per quam mortificentur sensus sensuales, quia per mortificationem sensuum sensualium vivificantur sensus intellectuales ad habendum in Te fervens memorare & intelligere & velle.

11. Nam, sicut potentia sensitiva, *Domine*, fortificatur & roboratur super potentiam rationalem, quando potentia vegetati-

getativa recipit abundantiam victualium, ita, quando potentia vegetativa mortificatur jejuniis & victualibus macris & carentibus delicato sapore, mortificatur potentia sensitiva, & in mortificatione ipsius fortificatur & roboratur potentia rationalis ad ferventer orandum & invocandum & contemplandum & amandum suum gloriosum DEUM; sed, sicut homo flegmaticus & crassus vellet non esse talis, & non vult affligere & torquere potentiam vegetativam, ita multi homines vellet in oratione habere fervens memorare & intelligere & velle, & non possunt, eò quòd non ferventer velint mortificare potentiam vegetativam, quæ est eis impedimentum in oratione.

12. *Gloriose Domine!* Si multi sunt homines, qui amant orationem & non amant afflictionem, sicut convenit orationi, aliqui sunt homines, qui adeo amant orationem, quòd præ magno amore ipsius mortificent potentiam vegetativam in tantum, quòd sensitiva non possit orare continuò & ferventer ratio-

ne

ne nimietatis jejunii & afflictionis, quia ratione magnæ debilitatis, quam habet sensitiva, non potest esse potentia rationali forte & ordinatum subiectum, ut actualiter habeat in ea orationem memorando & intelligendo & volendo, & propterea isti homines volunt & non possunt, eò quòd sibi ipsis auferant potestatem; & quando putant orare & precari, imaginantur phantasias & res, quæ non sunt de genere orationis, & ideo minùs orant, quàm orarent, & minùs vivunt, quàm viverent, si potentiam vegetativam possent & scirent ordinare, ut esset ordinatè subiecta sensitivæ & sensitiva rationali.

13. e. *Amate Domine à tot amatoribus, honorate Domine à tot servis!* Qui vult habere magnum fervorem in sua oratione, memoret & intelligat & amet tuam gloriosam Perfectionem, & memoret & intelligat & amet in ea Potestatem & Sapientiam & Amorem & Justitiam & Misericordiam & Humilitatem & alias Virtutes; quia, adeo magnam perfectionem

nem recipit omnis memoria, quæ tuam Perfectionem, memorat & omnis intellectus, qui eam intelligit, & omnis voluntas, quæ eam amat modo prædicto, quòd per perfectionem, quam recipiunt à tua gloriosa Perfectione, forment orationem perfectam in magno fervore & devotione & contemplatione.

14. Quando homo, *Domine*, memorat & intelligit & amat perfectionem in tua gloriosa Natura humana & in omnibus virtutibus & qualitatibus ipsius, tunc formatur perfectio in sua memoria & intellectu & voluntate, eò quòd de rebus perfectis tractent; quia, sicut secundum cursum naturalem sensualem materia & forma componunt corpus, ita secundum cursum naturalem intellectualem formatur perfectio in memoria, quæ perfectionem memorat, & in intellectu, qui eam intelligit, & in voluntate, quæ eam amat; & per perfectionem, quæ formatur in eis, formatur perfectio in oratione, quam faciunt.

15. *Sanctificate Domine!* Quando ho-

mo memorat & intelligit defectum & fragilitatem & brevitatem hujus mundi & res habent finem & carentes perfectione, si se mutet ad memorandum & intelligendum res perfectas & non habentes finem & voluntas eas amet, & contemnat res finitas carentes perfectione, tunc memoria & intellectus & voluntas habent viam & directionem ad generandum magnam memoracionem & magnam cognitionem & magnum fervorem in oratione & contemplatione sui honorati perfecti & gloriosi Creatoris.

16. f. *Amator Domine verorum amorum, gloria omnium gloriarum!* Intellectualiter intelligimus, quod qualibet trium Personarum divinarum sit Amor æternus, & propterea Amor, qui est in Te, possit esse amans & amatus æternaliter ratione diversitatis trium Personarum; &, si Tu non esses in Trinitate, non posset esse in Te perfecta forma Amoris, quæ formatur perfecta nostro intellectui, quando tuum Amorem

80 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
rem intelligit amantem & amatum; quia,
si esset Amor & non amaret nec ama-
retur æternaliter, non esset Amor per-
fectus: igitur, cum hoc ita sit, qui per-
fectè amat orationem, oportet, quòd
intelligat tuum Amorem esse amantem
& amatum æternaliter; quia, quò me-
lius intellectus intelligit nobilitatem tui
Amoris, eò plus occasionat memoriam
ad Te memorandum & voluntatem ad
Te amandum & orandum & invocan-
dum.

17. Qui vult habere ferventem vo-
luntatem ad orandum & contemplan-
dum, *Domine*, amet humilitatem, quia
humilitas habet naturam multiplicandi
& elevandi orationem, quando memo-
ria memorat & intellectus intelligit &
voluntas amat ipsam: igitur, cum hu-
militas habeat hanc naturam & hanc
propriètatem, qui sunt amatores oratio-
nis memorent & intelligant & ament
humilitatem gloriosæ Personæ Filii, quæ
se humiliavit ad assumendum humanam
carnem, & memorent & intelligant &

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCVI. 81
ament, quomodo tua gloriosa Deitas se
humiliet ad exaudiendum nos peccatores,
& quomodo tua gloriosa humanitas se
humiliaverit ad sustinendum paupertatem
& pœnas & angustiosam mortem pro no-
bis peccatoribus.

18. Sicut homo infirmus ratione ar-
doris, quem ei causat febris, frequen-
ter se vertit in lecto de uno latere in
aliud, ita homo infirmus intellectu-
ter per superbam memoriam & intel-
lectum & voluntatem debet vertere fre-
quenter suam memoriam ad memoran-
dum & suum intellectum ad intelli-
gendum & suam voluntatem ad aman-
dum humilitatem, ut sanetur ab infirmi-
tate superbiæ: igitur, quando homo,
Domine, habet istam artem & modum
in memorando & intelligendo suam vi-
litem & suam culpam & suam misc-
riam & suum peccatum, tunc volun-
tas formatur & coronatur devotione &
fervore in oratione per virtutem, quam
recipit à memoria & intellectu.

19. g. *O beate Domine, qui tuos ama-*
tores

82 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
tores & tuos contemplatores vocas ad per-
durabilem beatitudinem! Qui perfectè &
completè amat orationem, oportet, quòd
renuntiet mundo & vanitatibus ipsius, ne
sint in sua memoria & intellectu & vo-
luntate, & ut possit meliùs in eis ha-
bere tuas Qualitates orando & contem-
plando eas, & ut plùs & ferventiùs possit
amare coelestem gloriam & majori timo-
re memorare & intelligere poenas per-
durabiles.

20. *Honorate Domine!* Sicut vas vá-
cuum est paratum ad recipiendum quid-
quid homo velit in eo ponere, ita, quan-
do homo evacuavit & extraxit à sua me-
moria & intellectu & voluntate mundum
& vanitates ipsius, tunc potest implere
suam animam oratione & contemplatio-
ne; quia, sicut res sensuales aliæ dant
locum aliis sensualiter, ita res intellec-
tuales aliæ dant locum aliis intellectu-
liter: igitur, cum hoc ita sit, propterea
Eremitæ & Religiosi renuntiant mundo,
ut possint habere paratam suam memori-
am & intellectum & voluntatem ad ora-
tionem & contemplationem.

21. *Gloriose Domine!* Quando homo memorat & intelligit tuam gloriosam Humanitatem & quomodo ipsa renuntiaverit delectationibus & honorationibus hujus mundi & voluerit sustinere labores & angustiosam mortem, & quomodo similiter sancti Apostoli & Martyres & Religiosi renuntiaverint & renuntient prosperitatibus hujus mundi, tunc vivificatur sua anima ad memorandum & intelligendum & volendum orationem, ut sit similis tuæ gloriosæ Animæ & animabus Sanctorum in memorando & intelligendo & volendo: igitur, ut homo habeat præparationem ad hoc memorandum & intelligendum & volendum, figurat & pingit tuam Humanitatem & sanctos Apostolos & Martyres, ut suæ sensualitates moveantur ad orationem & contemplationem memorando & intelligendo & volendo.

22. h. *O Domine, qui succurris tuis servis in suis necessitatibus & tribulationibus!* Sicut homo sensualiter ligat corpus bestię, ne moveatur & fugiat, ita

per continuatam actualitatem in aliqua re intellectualiter ligantur memoria & intellectus & voluntas hominis: igitur, quoniam amat orationem, oportet, quod liget suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem in actualitate per continuo memoratam & intellectam & amatam orationem & contemplationem.

23. Nam, in quantum continuatius anima memorat & intelligit & amat, *Domine*, tuam Infinitatem & *Æternitatem* & *Potestatem* & *Sapientiam* & *Amorem* & alias tuas Qualitates, in tantum plus extendit & ampliat intellectualiter suam memoriam & intellectum & voluntatem: igitur, cum hoc ita sit, sicut numerus crescit in quantitate per additionem, ita oratio crescit & multiplicatur per continuationem memoriæ & intellectus & voluntatis in memorando & intelligendo & volendo tuas gloriosas Qualitates.

24. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*, quia multi sunt homines, qui habent usum & consuetudinem orandi Te sensualiter, & memorant & intelligunt

&

& amant alias res, & propterea non est in eis oratio intellectualiter, eò quòd ideo habeant usum memorandi & intelligendi & amandi delectationes hujus mundi & obliviscendi & ignorandi Te & tuas Qualitates, quòd, quando putant orare Te intellectualiter, sua intellectualitas tendat ad illas res, quas assueta est memorare & intelligere & amare, & ideo est sua oratio sensualis inanis & vacua amore & devotione & contemplatione.

25. i. *Vere Domine in omnibus rebus, juste in omnibus sententiis!* Qui amat orationem & devotionem & contemplationem, oportet, quòd memoret & intelligat defectus, quos fecit, ut voluntas habeat poenitudinem illorum & per poenitudinem voluntatis memoria memoret & intellectus intelligat poenitudinem, & per poenitudinem formatam & figuratam in omnibus tribus, oratio recipiat formam in qualibet trium virtutum & memoria poenitendo memoret orationem & intellectus poenitendo eam intelligat & voluntas poenitendo eam amet.

26. Quan-

26. Quando memoria, *Domine*, memorat bona, quæ homo potuisset facere & non fecit, & mala, quæ secuta sunt ex hoc, quòd illa bona non fecerit, & intellectus intelligit id, quod memoria memorat, tunc voluntas occasionatur ad pœnititudinem per memoriam & intellectum, & per pœnititudinem voluntatis occasionatur memoria ad memorandum & intellectus ad intelligendum orationem, ut recipiant misericordiam & remissionem à suo Creatore.

27. Sed, quia homines peccatores non memorant nec intelligunt sua peccata, nec bona, quæ potuissent facere, & memorant & intelligunt aliqua pauca bona, quæ fecerunt, propterea, *Domine*, non est in eis pœnitudo suorum peccatorum; & quia in sua voluntate non est verè pœnitudo, non potest in ea formari vera oratio, dummodo memoria non memoret nec intellectus intelligat peccata nec voluntas habeat pœnititudinem illorum, secundùm quod convenit.

28. k. *Magne Domine in honorationibus*

& virtutibus & nobilitatibus & in omnibus rebus! Qui amat orationem, oportet, quòd memoret & intelligat & amet justitiam, ut sui sensus sensuales & intellectuales sint servi & subditi justitiæ, & per justitiam ipsorum memoria sit parata ad memorandum & intellectus ad intelligendum & voluntas ad amandum orationem & contemplationem.

29. Qui vult ardentem & ferventer orare & contemplari Te, *Domine*, oportet, quòd sciat formare spem in sua memoria & intellectu & voluntate; quia, quando homo memorat & intelligit & amat spem, spes est suæ memoriæ & intellectui & voluntati occasio orationis & devotionis & contemplationis, cò quòd sua memoria memoret & suus intellectus intelligat & sua voluntas amet tuam Misericordiam & Pietatem & tuum Adjutorium & tuam perfectam Potestatem & Sapientiam & Amorem.

30. *Juste Domine!* Multi homines desperant, cò quòd plùs & frequentius memorent & intelligant sua peccata, quàm
tuam

88 B. Raym. Lulli. Lib. Contempl. Vol. III.
tuam Misericordiam & Pietatem, & prop-
terea non orant nec precantur Te nec
confidunt in Te; & ideo sunt pecca-
tores per ignorantiam & oblivionem tuæ
Misericordiæ & Pietatis, & sua memo-
ria & suus intellectus & sua voluntas non
habent occasionem orandi suum miseri-
cordem gloriosum & gratiosum DEUM.

CAPUT CCXCVII.

Quomodo homo amet libertatem.

I. a. **D**EUS *vigoroſe, potens in omnibus
viribus & in omnibus vigori-
bus!* Qui amat libertatem oportet, *Do-
mine*, quòd eam inquiret cum memoria
& intellectu & voluntate in novem bi-
nariis contrariis, quæ ſunt *ſensualitas &
intellectualitas, eſſe & privatio, domini-
um & ſervitus, generalitas & ſpeciali-
tas, licitum & prohibitum, perfectio &
defectus, pulchritudo & turpitudò, amor
& odium, curſus naturalis & contra cur-
ſum naturalem.*

2. Un-

2. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut anima est corpori occasio vi-
væ, ita imaginatio, quando imaginatur
octodecim res prædictas, est homini oc-
casio amandi libertatem, dummodo me-
moria & intellectus & voluntas habeant
imaginationem formatam in illa forma,
in qua oportet eas imaginari per ordina-
tam memoriam & intellectum & volun-
tatem.

3. Nam, quando homo amat liber-
tatem memorando & intelligendo & a-
mando ordinationem & æqualitatem &
justitiam & virtutem in novem binariis
prædictis, tunc ordinatè desiderat & a-
mat eam; sed, quando homo amat li-
bertatem & inordinatè & injuriosè &
vitiosè memorat & intelligit & amat
prædictas res, tunc illa libertas, quam
homo amat, est falsò amata & deside-
rata.

4. b. *Humilis Domine erga considerationes
& amores tuorum servorum! Primus bina-
rius est sensualitas & intellectualitas: un-
de dicimus, quòd sensualiter sentiamus
&*

& intellectualiter intelligamus, quòd, quando corpus hominis est coactum & constrictum in quinque sensibus sensualibus, tunc anima memorando & intelligendo & amando desideret libertatem visûs & auditûs & odoratûs & gustûs & tactûs, & hoc est ratione magni amoris, quem anima habet erga corpus, quòd habet passionem, quando est constrictum in aliqua suarum sensualitatum.

5. Quando anima hominis, *Domine*, est constricta & coacta in aliquo suorum sensuum intellectualium & non potest cogitare vel percipere vel habere conscientiam vel subtilitatem vel animositatem, secundum quòd desiderat, tunc memorat & intelligit & amat libertatem quinque sensuum intellectualium, ut possint uti officio & virtute, quam eis dedisti, & corpus ratione magni amoris, quem habet erga animam, vult esse ei ordinatum subjectum, ut ipsa possit habere in actu suas virtutes & suos quinque sensus intellectuales.

6. Unde benedictus sis, *Domine DEUS;*

US; quia, sicut vegetabilia secundum cursum naturalem desiderant venire ad suam perfectam formam, ita homo secundum cursum naturalem desiderat sensus sensuales & intellectuales habere libertatem suarum virium & suarum proprietatum & suarum virtutum, & propterea amat omnes res, quæ sunt illis occasio veniendi de potentia in actum, & odit & evitat omnes res contrarias.

7. c. *Sapiens Domine in omnibus sapientis, nobilis Domine in omnibus honorationibus! Secundus binarius est esse & privatio: unde sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus, quod esse sit valde nobilis & bona res in comparatione privationis (sive non esse) quæ est res valde vilis & defectuosa in comparatione ipsius esse: igitur, cum actualitas sit propinquior ipsi esse, quàm privationi, & potentialitas sit propinquior privationi, quàm ipsi esse, propterea anima naturaliter amat libertatem, ut libertas sit ei occasio habendi memoriam & intellectum & voluntatem in actualitate.*

8. Nam,

8. Nam, sicut corpus hominis incarcerati sustinet passionem, quando non habet libertatem extra carcerem, ita, *Domine*, anima multoties habet incarcerationem suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem in potentia; quia, quando anima vult memorare aliquam rem & non potest, & vult eam intelligere & non potest, & vult eam amare & non potest, tunc est privata libertate in hoc, quod non habeat memoriam liberam ad memorandum & intellectum liberum ad intelligendum & voluntatem liberam ad amandum illam rem.

9. *Gloriose DEUS!* Quando anima vult memorare & intelligere & amare virtutes & oblivisci & odire vitia, si ipsa per longam continuationem & usum captivaverit & incarceraverit suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem in vitiis, obliviscendo & ignorando & non amando virtutes, tunc sentit se non habere libertatem in memoria & intellectu & voluntate, ut possit

fit contemplari virtutes & uti ipsis: igitur, cum hoc ita sit, qui vult habere libertatem in memoria & intellectu & voluntate oportet, quod, si per longam continuationem & usum incarceravit istas virtutes in vitiis & peccatis, per longam continuationem & usum faciat eas liberas in memorando & intelligendo & amando virtutes & bona opera.

10. d. *Æterne Rex glorie & omnium virtutum cæli, Domine potens! Tertius binarius est dominium & servitus: unde dicimus, quod sensualiter sentiamus & intellectualiter intelligamus dominium esse valde nobiliorem rem, quam servitus: igitur, quia libertas plus concordat & convenit cum dominio, quam cum servitute, propterea, quando anima hominis amat dominium plus quam servitutem, tunc amat libertatem, ut possit habere dominium.*

11. Sed, quando vasallus, *Domine*, imaginatur dominium & servitutem & memorat & intelligit & amat justitiam & veritatem & humilitatem & fidelitatem

tem & alias virtutes, tunc amat plùs servitutem, in qua est, quàm dominium, in quo est suus dominus, quia plùs amat esse vasallus virtuosus, quàm esse dominus vitiosus; sed, quando falsus vasallus memorat & intelligit & amat dominium, obliviscendo & ignorando & non amando fidelitatem nec justitiam nec veritatem nec humilitatem, tunc amat libertatem contra libertatem sui domini, & propterea est erga suum dominum falsus & deceptor & proditor & mendax.

12. Unde, sicut quando potentia rationalis, *Domine*, desiderat habere dominium super sensitivam, suum desiderium est valde bonum, ita, quando bonus dominus desiderat habere libertatem super suum populum, istud desiderium est licitum & justum; & sicut non est licitum potentiae sensitivæ desiderare libertatem & dominium super rationalem, ita vasallo non est licitum desiderare libertatem super suum dominum; & sicut peior servitus, quæ possit esse in anima, est, quando po-

ten-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCVII. 95
tentia rationalis est serva sensitivæ, ita
pejor libertas & pejus dominium, quod
sensitiva possit habere, est quando est
domina rationalis: igitur, cum hoc ita
sit, per hoc significatur, quod, quan-
do mali vasalli desiderant dominium su-
per suum dominum, desiderent pejorem
libertatem & pejus dominium, quod es-
se possit.

13. c. *Misericors Domine erga meas va-
nas cogitationes & meas culpabiles volun-
tates! Quartus binarius est generalitas &
specialitas: unde dicimus, quod sensua-
liter sentiamus & intellectualiter intel-
ligamus propinquiorem esse individuo
specialitatem, quàm generalitatem, &
propterea, quando homo imaginatur me-
morando & intelligendo res generales &
communes & res speciales, tunc volun-
tas amat res communes esse speciales, &
propterea desiderat habere libertatem in
rebus communibus, ut descendat ad spe-
cialitatem & proprietatem, in qua me-
lius eas possideat, quia melius possi-
det homo res speciales, quàm commu-
nes.*

14. Sed,

14. Sed, quando homo, *Domine*, imaginatur res communes & proprias memorando & intelligendo & amando justitiam & fidelitatem & veritatem & humilitatem, tunc amat libertatem in rebus communibus & in propriis, secundum quod convenit justitiæ & veritati & virtuti, & propterea non desiderat habere in speciali libertatem, quam habet in communi, & ideo est justus & verus & charitativus & facit multum boni.

15. *Juste Domine!* Quia homines peccatores imaginantur res communes & res proprias, & intelligunt res communes esse ab eis remotiores per possessionem, quam proprias, propterea amant bona & possessiones & divitias communes esse proprias; &, quia sua anima non memorat nec intelligit nec amat justitiam nec veritatem nec humilitatem nec alias virtutes, propterea amant libertatem & volunt facere proprium & speciale id, quod est commune & generale, & ideo sunt falsi & deceptores & fures & latrones

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCVII. 97
nes & proditores & avari & pleni omnibus vitiis & omnibus malis.

16. f. *O Domine DEUS, qui tuum servum facis amatorem tuæ Voluntatis! Quintus binarius est licitum & prohibitum: unde sensualiter sentimus & intellectualiter intelligimus, quòd, quando homini sunt prohibita aliqua placita sensualia, tunc ipse desideret & amet libertatem in habendo illa, & hoc est ratione libertatis, quæ est in omnibus tribus virtutibus suæ animæ: quia, sicut anima est libera in memorando & intelligendo id, quod vult memorare & intelligere, ita vult esse libera in volendo id, quod liberè memorat & intelligit: igitur, quia res prohibitæ sunt contrariæ libertati, cum qua concordant res licitæ, propterea voluntas naturaliter amat libertatem in rebus prohibitis.*

17. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, multoties prohibentur homini aliquæ res, quas non desiderabat antequam ei prohiberentur, &, quia anima habet liberam suam memoriam ad memorandum

G

&

& suum intellectum ad intelligendum illas, etiam vult habere suam voluntatem liberam in habendo ipsas, eò quòd voluntas velit habere libertatem in amando & possidendo id, quod liberè memoratur & intelligitur; &, quia ante prohibitionem non memorabat nec intelligebat in voluntate servitutem & constrictiōem, quam memorat & intelligit post prohibitionem, propterea eas desiderat, eò quòd velit habere libertatem in habendo & possidendo & in amando res, quas liberè memorat & intelligit.

18. Sed, quando homo justus, fidelis & amator virtutum, *Domine*, memorat & intelligit & amat justitiam & misericordiam & fidelitatem & veritatem & obedientiam, & habet conscientiam faciendi malum & placitum faciendi bonum, tunc licèt sua voluntas naturaliter velit libertatem in habendo & possidendo res prohibitas, tamen refranat eam per patientiam & abstinentiam & continentiam & per obedientiam & justitiam & sapientiam & alias virtutes, quia

plùs

plùs amat esse obediens in rebus prohibitis, ut habeat virtutes, quàm esse liber & vitiosus & injuriosus & inobediens justo mandato.

19. g. *Incomprehensibilis Domine à rebus sensualibus & intellectualibus! Sextus* binarius est *perfectio & defectus*: unde dicimus, quòd, quando anima memorat & intelligit perfectionem, tunc sit multò melior & nobilior voluntas, quæ exit à memoria & intellectu, quàm voluntas, quæ exit ab eis, quando anima memorat & intelligit defectum, & hoc est, quia perfectio habet multò majorem virtutem dandi nobilitatem & virtutem memoriæ, quæ eam memorat, & intellectui, qui eam intelligit, quàm defectus.

20. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine* & perfectio & libertas convenient in natura & similitudine, & defectus & servitus similiter convenient, propterea, quando anima memorat & intelligit perfectionem, amat libertatem plùs & virtuosius, quàm, quando memorat & intelligit

telligit defectum, quia, quando homo memorando & intelligendo defectum amat libertatem, memoria & intellectus, non possunt dare adeo virtuosam processionem voluntati, sicut quando eam amat memorando & intelligendo perfectionem; & si ita non esset, & esset oppositum, significaretur, quod voluntas esset virtuosior in suo desiderio per defectum memoratum & intellectum, quam per memoratum & intellectum perfectionem, & hoc est impossibile.

21. *Gloriose DEUS!* Adeo corruptam memoriam & corruptum intellectum habent peccatores per peccata, *Domine*, quod, quando putant memorare & intelligere perfectionem, memorent & intelligant defectum, & opinentur esse perfectionem id, quod memorant & intelligunt, & ideo sua voluntas vult habere libertatem in rebus prohibitis & peccaminosis, quia recipit falsum amorem & falsam formam à falsa memoria, quæ perfectionem obliviscitur, & à falso intellectu, qui perfectionem ignorat: igitur,

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCVII. 101
tur, cum hoc ita sit, per contrarium
sensum debemus discurrere de homini-
bus justis.

22. h. *Sapiens Domine in omnibus sapien-
tiis, honorate Domine in omnibus honora-
tionibus! Septimus* binarius est *pulchritudo
& turpitudine*: unde dicimus, quod sensua-
liter sentiamus & intellectualiter intelli-
gamus animam habere majus placitum &
majorem delectationem applicando su-
am imaginationem & memoriam & in-
tellectum & voluntatem rebus pulchris
& mundis, quam rebus turpibus & im-
mundis, & hoc est, quia anima est a-
deo nobilis in natura & virtute, quod
imaginativa, quando imaginatur res pul-
chras, plus concordet cum memoria &
intellectu & voluntate & plus placeat
eis, quam, quando imaginatur res vi-
les & immundas & turpis & corruptae
figuræ.

23. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*,
quando homo sensualiter sentit per
visum vel auditum vel odoratum vel gas-
tum vel tactum aliquam rem sensualem,
quæ

quæ sit turpis & immunda, tunc anima desiderat habere libertatem dandi sensibus occasionem sentiendi res pulchras & mundas ad videndum & audiendum & odorandum & gustandum & palpandum; & , quando imaginativa imaginatur vilem & turpem & immundam memoriam & intellectum & voluntatem per opera peccati, tunc anima hominis justi desiderat & amat habere justam & pulchram & mundam memoriam & intellectum & voluntatem pulchritudine & munditiâ intellectuali.

24. Unde, quia homines peccatores amant, *Domine*, pulchritudines sensuales plus, quàm intellectuales, propterea amant libertatem possidendi pulchras vestes & pulchras domos & pulchros equitatus & pulchra ornamenta & pulchra vasa aurea & argentea, & non memorant nec intelligunt pulchritudinem intellectualem, quæ est in iusta, patiente, humili, fideli, vera & virtuosa memoria & intellectu & voluntate: igitur, cum hoc ita sit, propterea homines peccatores amant

mant habere pulchritudines sensuales plùs, quàm intellectuales, sicut homines justiamant habere pulchritudines intellectuales plùs, quàm sensuales.

25. i. *O Domine, qui omnia comprehendis & à nihilo comprehenderis! Octavus binarius est amor & odium: unde dicimus, quòd sensualiter sentiamus & intellectualiter intelligamus à libera memoria & libero intellectu exire liberam voluntatem & à constricta memoria & constricto intellectu exire constrictam voluntatem: unde, quando anima intellectualiter imaginatur constrictam & coactam memoriam & intellectum & voluntatem in se ipsa, & memorat & intelligit suam voluntatem non esse adeo magnam nec adeo nobilem, sicut esset si exiret à libera memoria & libero intellectu, tunc desiderat habere libertatem in sua memoria & in suo intellectu, ut sua voluntas recipiat perfectionem in habendo magnum fervorem & magnum amorem per liberam memoriam & intellectum.*

26. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, quando anima liberè memorat & intelligit & amat justitiam & patientiam & humilitatem & fidelitatem & alias virtutes, tunc amat libertatem, quam habet in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate, ratione amoris, quem habet erga virtutes, & ratione odii, quod habet erga vitia, & quando anima ratione magni amoris, quem habet erga vitia, habet constrictam suam memoriam ad memorandum & suum intellectum ad intelligendum luxuriam & injuriam & iram & alia vitia, & conscientia eam facit imaginari vilitatem memoriæ & intellectûs existentium in captivitate per vitiosam voluntatem, tunc anima per adjutorium, quod ei facit conscientia, desiderat, quòd memoria & intellectus exirent à carcere vitiorum & essent in libertate, ut possent formare virtuosam voluntatem amatricem virtutum.

27. *Iuste Domine!* Quando homines peccatores amant vitia & peccata, & con-
sci-

scientia adeo remordet eorum memori-
am & intellectum & voluntatem, quòd
ipsi constrictâ memoriâ & intellectu &
voluntate utantur vitiis & peccatis, tunc
desiderant libertatem in sua memoria &
intellectu & voluntate, ut conscientia
non sit in eis, & ut sentiant placita ma-
jora, quæ sunt minora per passionem,
quam conscientia eis dat, &, quia ipsi
reputarent se excusatos, si conscientiam
non haberent, propterea odio habent
conscientiam, & amant omnes libertates,
per quas conscientia privatur actualita-
te & transit ad potentialitatem.

28. k. *Creator Domine, Pater omnium cre-
aturarum, gratia omnium gratiarum! No-
nus binarius sunt res, quæ sunt secun-
dum cursum naturalem, & res quæ sunt
contra ipsam: unde dicimus, quòd ho-
mines uno tempore ament memorare &
intelligere & velle res, quæ incedunt
per cursum naturalem, & alio res, quæ in-
cedunt contra cursum naturalem; &
quando homines amant habere cognitio-
nem de rebus, quæ sunt secundum cursum
natu-*

naturalem, & memoria non habet libertatem ad memorandum & intellectus ad intelligendum ipsas, tunc voluntas amat libertatem in memoria & intellectu, & hoc idem est de rebus, quæ sunt contra cursum naturalem.

29. *Gloriose Domine!* Quia sensus sensuales & sensus intellectuales sunt in homine finiti & terminati intrà certam quantitatem sensualem & intellectualem, propterea est homo obligatus ad non volendum habere libertatem memorandi nec intelligendi nec volendi ultrà terminos suæ sensualitatis & suæ intellectualitatis; quia, si esset ei licitum hoc velle, significaretur, quòd ipse haberet majorem & ordinatiorem voluntatem, quàm Tu, & hoc est impossibile: igitur sufficit animæ habere possibilitatem, quam recepit à suo Creatore memorandi & intelligendi & volendi res, sive sint secundum cursum naturæ, sive extra ipsum.

30. *Vere Domine!* Quia Tu non es res, quæ sit vel fiat secundum cursum

na-

naturalem creatum, propterea majores & nobiliores sunt res, quæ fiunt contra cursum naturalem creatum, quàm res, quæ fiunt naturaliter per cursum naturæ creatæ: igitur, cùm hoc ita sit, plùs terminata & incarcerata est anima in sciendo res, quæ fiunt contra cursum naturæ, quàm in sciendo res, quæ fiunt secundùm cursum naturæ: igitur, cùm nulla anima in hoc mundo possit scire quidquid fit secundùm cursum naturæ, quantò minus potest scire quidquid fit contra cursum naturæ ad demonstrationem & magnificationem & significationem Tuî, qui es noster Dominus DEUS?

CAPUT CCXCVIII.

Quomodo homo amet ordinationem.

I. a. **O** DEUS gloria mearum gloriarum
& placitum meorum placitorum
& complementum mearum voluntatum!
Qui vult habere ordinationem, oportet,

Do-

Domine, quòd ordinet in se sensus sensuales & sensus intellectuales, quia ex ordinatione utrorumque sensuum generatur & componitur tertia ordinatio; quoniam, sicut materia & forma componunt corpus, ita ordinatio sensuum sensualium & ordinatio sensuum intellectualium componunt ordinationem, quam homo vult habere in rebus, in quibus vult esse ordinatus.

2. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, qui vult ordinare suos sensus sensuales & intellectuales, ut componant tertiam figuram ordinationis, habeat artem & modum dandi primam intentionem sensibus intellectualibus & secundam sensibus sensualibus, ut sensus sensuales possideantur ab intellectualibus, quia, si faceret oppositum, sequeretur inordinatio sensualis & intellectualis; & per hanc inordinationem generaretur tertia figura inordinationis.

3. Igitur, qui est amator ordinationis, oportet, *Domine*, quòd inquireat octodecim radices, in quibus formatur ordina-

dinatio, & eas inquirat sensualiter & intellectualiter, quousque eas sciat ordinatè memorare & intelligere & amare, quæ radices sunt quinque potentia, quæ sunt in homine & tres virtutes animæ & quinque sensus sensuales & quinque intellectuales; quia, quando istas res scit homo ordinare, tunc scit formare formam ordinationis.

4. b. *Honorate Domine honorator illorum, qui pro tuis Honorationibus laborant!* Qui amat ordinationem sensualem, oportet, quod ordinet potentiam vegetativam cum sensitiva & rationali; quia, quando sensitiva & rationalis tractant de ordinatione potentia vegetativa, tunc sensus sensuales & intellectuales ordinant quatuor potentias, quæ serviunt & ordinant ipsam vegetativam, scilicet appetitivam & retentivam & digestivam & expullivam.

5. *Gloriose Domine!* Qui vult ordinationem sensualem, ordinet potentiam sensitivam cum vegetativa & rationali; quia, quando homo ordinavit vegetativam

110 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
tivam in quatuor potentiis, quæ ei ser-
viunt, & ordinavit rationalem in tribus
virtutibus, quæ ei serviunt, tunc oportet
sensitivam esse ordinatam in visu &
auditu & odoratu & gustu & tactu; quo-
niam forma ordinationis, quæ est facta
& figurata in appetitiva & retentiva &
digestiva & expulsiva, & forma ordina-
tionis, quæ est facta & figurata in me-
moria & intellectu & voluntate, for-
mant & figurant ordinationem in visu &
auditu & odoratu & gustu & tactu.

6. *Virtuose Domine!* Qui amat ordi-
nationem, ordinet potentiam imagina-
tivam cum vegetativa & sensitiva & ra-
tionali; quia, qui ordinat potentiam ve-
getativam, ordinat imaginativam, in
quantum per ordinationem vegetativæ
imaginativa dirigitur & paratur, ut or-
dinatè veniat de potentia in actum: &
qui ordinat potentiam sensitivam, or-
dinat imaginativam, in quantum ei dat
dispositionem & directionem & princi-
pium, ut ordinatè veniat de potentia in
actum, quia sensus sensuales sunt ratio
&

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCVIII. III
& causa, quare imaginativa movetur ad imaginandum; &, qui ordinat potentiam rationalem, ordinat imaginativam, quoniam per ordinatam memoriam & intellectum & voluntatem ordinatur imaginativa ad imaginandum ordinatè id, quod est ordinatè memoratum & intellectum & amatum.

7. c. *Æterne Domine Pater omnium temporum, qui es perfectio omnium perfectionum!*
Qui amat ordinationem, oportet, quòd ordinet potentiam motivam cum aliis quatuor potentiis, quia quælibet earum est gradus, per quem ordinatè movetur potentia motiva, quando ipsæ stant ordinatè aliæ super alias; quoniam primus gradus, in quo movetur potentia motiva, est potentia vegetativa & secundus sensitiva & tertius imaginativa & quartus & supremus est potentia rationalis. unde, quando motiva habet ordinatum motum per istos quatuor gradus ordinatos, tunc formatur in homine ordinatio per ordinationem motûs potentiæ motivæ & per ordinatos gradus aliarum quatuor potentiarum. 8. *Glo-*

8. *Gloriose Domine!* Qui amat ordinationem intellectualem, oportet, quòd ordinet potentiam rationalem cum ordinatione aliarum quatuor potentiarum; quoniam ordinando alias quatuor potentias, ordinat homo potentiam rationalem, & ordinando eam, format ordinationem in se ipso & in omnibus suis operibus; quia, sicut quatuor elementa sunt ordinata ad componendum res recipientes generationem, ita potentia rationalis recipit ordinationem, per quatuor potentias; quoniam, sicut quatuor elementa ordinantur, quando quodlibet utitur suâ naturâ & virtute & proprietate, tunc, quando aqua est super terram & aer super aquam & ignis super aërem, ita memoria & intellectus & voluntas potentia rationalis ordinantur, quando potentia rationalis est super omnes alias potentias, & quando est oppositum, cadit homo in inordinationem.

9. Nam, sicut in forma sensuali elementata est inordinatio per corruptio-

nem, eò quòd quatuor elementa inordinentur in ea, ut eam privent, & ordinentur ad formandum aliam formam per generationem, ita, *Domine*, quando quinque potentiaè hominis ordinatè utuntur virtute, quam eis dedisti, tunc generant & formant ordinationem; & quando accidentaliter per corruptionem & per opus peccati utuntur naturâ & proprietate contraria illi, quam eis dedisti, tunc formatur in eis ordinatio, quæ privat formam ordinationis per liberam voluntatem, quæ se inclinat ad plùs memorandum & intelligendum & volendum res vitiosas, quàm virtuosas.

10. d. *O Domine, qui es sinè ullo defectu, quia tue Qualitates habent omnem perfectionem!* Qui vult ordinationem, sciat habere artem & modum memorandi & intelligendi & volendi virtutem & proprietatem suæ memoriæ, & ordinet ipsam memoriam cum virtute & proprietate, quam in ea memorat & intelligit & amat & cum virtute & proprietate intellectûs & voluntatis; quia, per

H

istum

114 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
istum modum formatur in anima homi-
nis ordinatio & per ordinationem ani-
mæ venit in homine ordinatio corpo-
ris.

11. *Excellent Domine!* Qui amat or-
dinationem, oportet, quòd sciat ordi-
nare suum intellectum cum virtute &
proprietas ipsiusmet intellectus & cum
virtute & proprietas memoriæ & vo-
luntatis; quia, quando omnes tres vir-
tutes fruendo Te, utuntur virtute, quam
receperunt à Te per gratiam & per crea-
tionem, tunc intellectus habet ordina-
tam formam ad intelligendum; sed, quan-
do ipsæ inordinantur non fruendo Te
nec utendo virtute & natura, quam re-
ceperunt à Te, tunc inordinatur intel-
lectus, & per inordinationem ipsius pri-
vatur actualitate ordinatio, quæ est po-
tentialiter in memoria & intellectu &
voluntate.

12. *Amator Domine!* Qui amat or-
dinationem, habeat artem & modum or-
dinandi suam voluntatem per ordinatam
memoriam & ordinatum intellectum

quia,

quia, quando voluntas amat id, quod memoria ordinatè memorat & intellectus ordinatè intelligit, tunc recipit ordinatam formam; &, quando voluntas odit rem, per quam inordinatur memoria in memorando & intellectus in intelligendo, tunc formatur ad ordinandum memoriam & intellectum; sed, quando ipsa amat id, quod inordinatè est memoratum & intellectum, tunc inordinatur in hoc, quod amat, & per hoc cadit homo in inordinationem, quæ privat memoriam & intellectum & voluntatem ordinatione.

13. e. *Sapiens Domine in omnibus rebus, cui sit gloria & laus semper & omni quod tuum est!* Qui amat ordinationem, habeat artem & modum, per quem suum auditum sensualem ordinet & dirigat cum auditu intellectuali, qui stat in memoria & intellectu & voluntate, ut istæ tres virtutes ordinatè tractent de rebus sensualliter auditis; quia Tu dedisti auditum sensualem hominibus, ut audiant res sensuales, & ordinasti memoriam ad me-

116 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
morandum & intellectum ad intelligen-
dum & voluntatem ad volendum res
auditas, ut per auditionem earum ani-
ma habeat occasionem ordinandi se ip-
sam per ordinatam memoriam & intel-
lectum & voluntatem, & per hanc ordi-
nationem formetur ordinatio in auditu
sensuali cum auditu intellectuali.

14. Qui vult ordinationem, ordinet,
Domine, suum visum sensualem cum vi-
su intellectuali; quia, quando oculi vi-
dent aliquam figuram, tunc debet ani-
ma movere suam memoriam & suum
intellectum & suam voluntatem ad or-
dinandum oculos sensuales tali modo,
quod per ordinationem eorum anima
possit ordinare se ad contemplandum &
videndum Creatorem illius formæ visæ
visu sensuali; sed, quando homines pec-
catores adeo delectantur in videndo pul-
chras figuras sensuales, quod non velint
dare partem visui intellectuali, ut delec-
tetur videndo Creatorem, tunc anima
non potest se dirigere ad ordinandum
se nec visum intellectualem nec sensua-
lem.

15. Quando homo, *Domine*, ordinat & dirigit odoratum per ordinatam memoriam & intellectum & voluntatem, tunc ordinantur odores, ut sint occasio, quòd per eos ordinentur virtutes animæ ad contemplandum & amandum & laudandum Dominum & Creatorem odorum; sed, quando homines peccatores adeo amant placita odorum, quòd propterea se moveat anima ad inordinatum memorare & intelligere & velle, ut corpus habeat placita luxuriæ vel cibi vel potûs vel aliarum rerum, quæ sunt subiectæ peccato, tunc fit inordinatio in odoratu, & odores, qui sunt tuæ creaturæ, facit homo esse contra suum Creatorem in hoc, quòd eos subiciat peccato: igitur, cùm hoc ita sit, quis posset æstimare magnam culpam, quam affert ista inordinatio?

10. 1. *Paterens Domine humilis, plene misericordiâ & gratiâ!* Qui amat ordinationem, sciat ordinare suum gustum cum ordinata memoria & intellectu & voluntate; quia, quando anima est ordinata in

118 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
memoria & intellectu & voluntate, tunc
formatur & ordinatur continentia & ab-
stinentia in homine memorando & intel-
ligendo & amando illas res, quæ sunt
bonæ & sanæ ad comedendum & biben-
dum, & per ordinatam memoriam &
intellectum & voluntatem homo co-
medit & bibit temperatè & conveni-
enter.

17. *Domine gloriose!* Qui amat ordi-
nationem in suo tactu, habeat ordina-
tam memoriam & ordinatum intellec-
tum & ordinatam voluntatem in rebus,
quas vult palpare & tangere; quia per
memorare & intelligere & velle ordi-
natè id, quod vult palpare & tangere,
habet homo respectum ad justitiam &
ad æqualitatem & sapientiam, sicut per
memorare & intelligere & velle inor-
dinatè inordinatur tactus hominis ad lu-
xuriam & ad vanitates & vitia.

18. *Gloriose Domine!* Sicut Tu dedis-
ti oculos corpori, ut ipsum dirigant per
vias, per quas est mobile, ita dedisti ei
memoriam & intellectum & voluntatem,

ut ipsum ordinent & dirigant in omnibus suis sensualitatibus; &, sicut per corruptionem & privationem visus, corpus habet passionem & indirectionem in suo motu, ita, quando anima inordinatur in suo memorare & intelligere & velle, tunc inordinantur quinque sensus sensuales; quia, sicut cithara inordinatur per hoc, quod chordæ non sint temperatæ nec ordinatæ, ita quinque sensus sensuales inordinantur per hoc, quod tres virtutes animæ non sint ordinatæ.

19. g. *O Domine, qui possides memoriam & intellectum & voluntatem tui servi!*
Qui amat ordinationem, oportet, quod ordinet suam cogitationem cum memoria & intellectu & voluntate; quia, quando homo cogitat id, quod memorat, & memoria non est ordinata in cogitatione, intellectus non intelligit nec voluntas vult ordinationem in re cogitata, & hoc idem est de intellectu & voluntate; quia, quando quælibet harum virtutum habet inordinationem in cogitatione, statim est aliis occasio, ut sint inordinatè in ipsa cogitatione.

20. Quando memoria & voluntas, *Domine*, sunt in cogitatione plùs in actu, quàm intellectus, tunc cogitatio est inordinata in hoc, quod cogitat, quia anima memorat & vult id, quod non intelligit: igitur, qui vult ordinare suam cogitationem, faciat, quòd intellectus possideat tantam actualitatem, quantum possident memoria & voluntas; quia, sicut aliqua res sensualis est homini occasio dementiæ, ita vehemens memoria & voluntas alicujus rei, quam homo non intelligit, est intellectui occasio, ut sit totaliter in potentia privatus actualitate; &, quando anima est ita inordinata, quòd habeat suum intellectum totaliter in potentia & memoriam & voluntatem vehementer in actu, tunc est homo dementis.

21. Igitur, cùm hoc ita sit. *Domine*, qui vult sanare homines dementes, qui per nimium cogitare vel per aliqua alia accidentia cadunt in dementiam, si dementia sit sanabilis, potest homo eam sanare servando modum oppositum illi,

per quem ipsa est generata, & faciendo, quòd intellectus sit in actu in æquali quantitate memoriæ & voluntatis; quæ fanatio fit per ostensionem literarum vel verborum vel scripturarum illis, qui sciunt literas, & faciendo eas addiscere quousque sciant id, quod non sciebant, quia per istum modum venit intellectus de potentia in actum vel per alias res similes.

22. h. *O Domine, qui tua Voluntate in amoras voluntatem tui servi!* Qui amat ordinationem, sciat ordinare perceptionem cum ordinata memoria & intellectu & voluntate; quia, quando homo scit habere ordinationem in hoc, quod percipit cum ordinata memoria & intellectu & voluntate, tunc perceptio habet ordinationem in se & verè percipit quidquid percipit sive sensualiter sive intellectualiter, eò quòd omnes significationes, quæ ei repræsentantur, percipiat per ordinationem memoriæ & intellectus & voluntatis; sed, quando homo habet suam perceptionem indirectam per
inor-

122 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
inordinatam memoriam & intellectum & voluntatem, tunc perceptio, quando putat recipere & percipere significationes, eas non percipit nec intelligit nec cognoscit nec recipit ullam ordinationem secundum veritatem.

23. *Virtuose Domine!* Conscientia est sensus, qui ordinatur & dirigitur cum ordinata memoria & intellectu & voluntate; quia, sicut vegetabilia sensualiter generantur per quatuor elementa, ita intellectualiter venit conscientia de potentia in actum per ordinatam memoriam & intellectum & voluntatem, quoniam, qui ordinatè memorat & intelligit & vult, movet conscientiam, ut veniat de potentia in actum & faciat hominem habere conscientiam de peccatis & de defectibus, quos fecit; sed, quia homines peccatores non habent ordinationem in hoc, quod memorant & intemunt & amant, propterea sunt inordinati in conscientia, quæ stat in potentia, & non habet, qui eam moveat & faciat venire in actum.

24. Subtilitas, *Domine*, ordinatur & dirigitur cum ordinatione trium virtutum animæ; quia, quando anima memorat & intelligit & vult ordinatè accidentia in substantia, tunc subtilitas venit de potentia in actum, & per dispositionem ordinatæ memoriæ & intellectûs & voluntatis utitur sua virtute; quoniam, sicut pluvia est occasio frumenti, ita ordinata memoria & intellectus & voluntas sunt occasio subtilitatis; quia, sicut homo, qui legit ita celeritèr, quòd anima non habeat tempus memorandi & intelligendi & volendi, non potest intelligere id, quod legit, ita subtilitas non potest habere tempus, ut veniat de potentia in actum, quando memoria & intellectus & voluntas inordinantur.

25. i. *Excellentissimus Domine super omnes glorias, qui es Virtus omnium virtutum!* Animomitas est sensus, qui ordinatur & dirigitur per ordinatam memoriam & intellectum & voluntatem; quia, quando anima ordinatè memorat & intelligit & amat id, quod homo vult dicere vel fa-

cere

124 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
cere vel comedere vel bibere, & sic de
aliis rebus, tunc est ordinatus in omni-
bus prædictis rebus; sed, quando volun-
tas est major vel minor, quàm memo-
ria & intellectus, & per hanc majori-
tatem vel minoritatem est animositas ni-
mis in actu vel nimis in potentia, tunc
inordinatur homo per nimis parvam vel
nimis magnam animositatem generatam
& figuratam per inordinatam memoriam
& intellectum & voluntatem.

26. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*,
qui amat ordinationem in suo fervore
& in sua animositate, sciat ordinare &
temperare memoriam & intellectum &
voluntatem in actualitate; quia, quan-
do homo per nimis magnam voluntatem
memorat id, quod valde amat, tunc in-
tellectus non potest tantum formari &
figurari in actualitate, quantum memo-
ria & voluntas, & propterea homo multo-
ties loquitur vel facit aliquas res ca-
sualiter & sinè ordinatione, cò quòd,
dummodo intellectus non possit habere
ordinatam figuram in actualitate per de-
fici-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCVIII. 125
ficientiam temporis & per inordinatam
voluntatem & memoriam, non potest
homo habere ordinationem in ulla re,
quam faciat vel dicat.

27. *Sapiens Domine!* Sicut baculus,
quem homo velociter movet in aëre,
non repræsentatur visui corporali ordi-
nate; ita, quando voluntas per mag-
nam animositate attrahit sibi adeo ve-
hementer memoriam ad memorandum
rem, quam ipsa vult, quòd intellectus
intellectualiter non possit verâ figura fi-
gurare rem nimis volitam & memoratam,
tunc intellectus non potest nec scit dis-
tinguere inter verum & falsum; & sicut
frumenta quandoque suffocantur & per-
duntur per nimiam pluviam, ita per ni-
miam animositate intellectus non po-
test scire id, quod sciret, si animositas
~~non esset~~ nimis magna: unde, sicut me-
dicus sanat cholericum cum frigiditate,
ita animositas quando est nimis magna
sanatur per diminutionem voluntatis, &
quando est nimis parva sanatur per mul-
tiplicationem voluntatis, quæ voluntas
quan-

126 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
quando est nimis magna fanatur per obli-
vionem & ignorantiam, sicut quando est
nimis parva fanatur per multiplicationem
memoriæ & intelligentiæ.

28. k. O Domine DEUS, qui in amoras-
ti meos amores! Cùm demonstraverimus,
quòd ordinatio sensualis & intellectu-
lis fiat per octodecim prædictas res, oportet,
quòd homo sciat cognoscere me-
dium, per quod occasionatur ordina-
tio; quia, sicut tres virtutes animæ sunt
medium artificis, qui ordinat navim cum
quinque sensibus sensualibus & quatuor
causis, ita quinque sensus intellectuales
sunt medium homini, qui se vult ordi-
nare intellectualiter in virtutibus.

29. Igitur, cùm hoc ita sit, Domine,
& ordinatio intellectualis valeat plùs &
sit utilior sensuali, quomodo potest esse,
quòd homines non habeant artem & mo-
dum ordinandi se ipsos in rebus intelli-
lectualibus, sicut habent artem & modum
ordinandi res sensuales? nam, quia plùs
& ferventiùs & à pluribus hominibus a-
matur ordinatio sensualis, quàm inte-

lectualis, propterea vix videmus ullum hominem, qui habeat artem & modum ordinandi se in rebus intellectualibus.

30. *Iuste Domine!* Sicut Tu dedisti homini virtutem, per quam possit ordinare res sensuales in officiis & artibus & opificiis huic mundo necessariis, ita dedisti ei virtutem, per quam possit ordinare & dirigere mundum, ut homines ordinate & directe tendant ad coelestem gloriam; &, si hoc ita non esset, significaretur, quod homo esset peioris conditionis in alio saeculo, quam in isto, quod est impossibile: igitur, cum Tu *Domine*, potentialiter dederis potestatem Papae & Cardinalibus & Praelatis & Religiosis & Principibus Christianis, ut possint ordinare, quod totus mundus sit in una Fide, & ista ordinatio esset melior, quae esse possit in hoc mundo, si esset, qui eam deduceret de potentia in actum, quomodo potest esse, quod omnes ordinationes sensuales veniant in actum in artibus, & praedicta ordinatio non veniat in actum, ut sit in mundo una sola Fides ad gloriam

128 B. Raym. Lulli. Lib. Contemplat. 77.
am & laudem tuæ gloriosæ Naturæ
manæ & tuæ excellentis Naturæ divinæ?

CAPUT CCXCIX.

Quomodo homo amet habere beatitudinem.

1. a. **O** DEUS singularis in virtute &
perfectione & in honoratione!

Qui amat beatitudinem, oportet, *Domine*, quòd eam inquiret cum tribus virtutibus animæ in tuis Virtutibus, quæ sunt Justitia, Misericordia, Humilitas, Sapientia, Honoratio, Veritas, Amor, Patientia, Perfectio, & aliæ similes.

2. Nam, quando anima, *Domine*, memorat & intelligit & amat tuas Virtutes, tunc formatur in ea benedictio & beatitudo; quia, in quantum ipsa continuat in memorando & intelligendo & amando eas, in tantum formatur beatitudo suam memorare & suam intelligere & suam velle, & quò majus & ferventius est suam memorare & intelligere & velle, eò major formatur sua beatitudo.

3. Igi-

3. Igitur , cùm hoc ita sit , benedic-
tus sis , *Domine* , qui dedisti homini li-
beram voluntatem , ut possit habere tan-
tam beatitudinem , quantam velit ; quia ,
cum ipse habeat liberam voluntatem me-
morandi & intelligendi & amandi tuas
Virtutes , consequenter habet liberam vo-
luntatem habendi beatitudinem ; & , si-
cut nulli homini deest libertas memo-
randi & intelligendi & amandi tuas Vir-
tutes , ita nulli deest potestas habendi in
hoc mundo beatitudinem.

4. b. *Creator Domine , qui es Voluntas
& Amor & Justitia !* Qui amat beatitu-
dinem , oportet , quòd memoret & in-
telligat & amet tuam Justitiam ; quia ,
quando anima memorando & intelligen-
do & amando fruitur tua Justitiâ , for-
matur in sua memoria & in intellectu &
voluntate justitia , & à tua Justitia & à
justitia formata in anima derivatur bea-
tudo in memoria & intellectu & vo-
luntate ipsius.

5. Igitur , cùm hoc ita sit , *Domine* ,
quare inquit homo suam beatitu-
dinem

130 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
dinem in stellis & signis & planetis? nam
corpora cœlestia non habent virtutem
beatificandi homines, qui ea memorant
& intelligunt & amant, nec justitia for-
matur in anima, quæ inquit beatitu-
dinem in firmamento & in motu ipsi-
us, imò formatur in ea injuria, quia
non est rationabile nec justum, quòd fir-
mamentum det virtutem memoriæ & in-
tellectui & voluntati contrariis suo Crea-
tori.

6. Igitur, cum animæ sit valde leve
memorare & intelligere & amare tuam
Justitiam, *Domine*, & sit ei valde grave &
laboriosum memorare & intelligere cur-
sum firmamenti & naturam stellarum, &
beatitudo hominis sit in tua Justitia &
non in stellis, & tuum opus nunquam
sit contrarium tuæ Justitiæ, quæ mul-
toties cogit & constringit cursum & na-
turam, quam corpora cœlestia ~~trahunt~~
super elementa, quomodo potest esse,
quòd tanta stultitia sit in illis homini-
bus, qui plus quærunt suam beatitudinem
in stellis, quàm in tua Justitia?

7. c. *O humilis Domine, qui in mea memoria facis perseverare tuum Amorem!*

Adeo excellens & nobilis est tua alta Misericordia, quòd omnem animam, quæ eam memorat & intelligit & amat, de necessitate oporteat habere misericordem memoriam & intellectum & voluntatem, & omnem animam, quæ habet misericordem memoriam & intellectum & voluntatem, de necessitate oporteat habere beatitudinem in sua memoria & intellectu & voluntate.

8. Igitur, cùm sit possibile memorare & intellige & amare civitates & villas & castella & thesauros, *Domine*, quin anima habeat misericordiam in sua memoria & intellectu & voluntate, quare plerique homines hujus mundi inquirunt suam beatitudinem in possidendo prædictas res plùs, quàm in habendo misericordiam, cùm ita sit, quòd necessariò oporteat omnem hominem habere beatitudinem, qui habeat misericordiam?

9. *Misericors Domine!* Quò plùs & fer-

ferventiùs memorat & intelligit & amat homo delectationes & divitias mundanas, cò plùs privat suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem misericordiâ, & quò plùs anima privatur misericordiâ, cò plùs privatur beatitudine: igitur, cùm hoc ita sit, beati sunt pauperes, qui non amant delectationes nec divitias hujus mundi, quia, in quantum indigent, quòd alii habeant misericordiam erga ipsos, in tantum misericordiam memorant & intelligunt & amant plùs & frequentius, quàm mali divites, qui ratione magnæ abundantia, quam habent bonorum temporalium, non memorant nec intelligunt nec amant misericordiam: igitur, cùm hoc ita sit, benedicta sit, *Domine*, tua magna Justitia: quia, sicut divites amant suam beatitudinem in delectationibus & divitiis hujus mundi, ita est rationabile, quòd habeant minus beatitudinis, quàm pauperes, qui plùs quàm ipsi amant misericordiam.

IO. d. *Sapiens Domine in omnibus sapientis,*

entiis, gratiose Domine in omnibus gratiis! Adeo virtuosa virtus est tua excellens Humilitas, quòd omnis anima, quæ eam memorat & intelligit & amat, habeat humilem memoriam & intellectum & voluntatem; &, quia anima format humilem suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem, quando fruitur tuâ Humilitate, propterea recipit à tua Humilitate in humilitate suæ memoriæ & sui intellectûs & suæ voluntatis magnam beatitudinem: igitur, cùm hoc ita sit, qui amat beatitudinem sciat memorare & intelligere & velle tuam gloriosam Humilitatem, quæ est ratio nostræ beatitudinis.

II. Sicut est rationabile & naturale, quòd beatitudo formetur in anima hominis, qui tuam Humilitatem memorat & intelligit & amat, *Domine*, ita est ~~rationabile~~ & naturale, quòd maledictio & miseria formentur in anima, quæ memorat & intelligit & amat vanitatem hujus mundi, memorando & intelligendo & amando pulchra vestimenta

134 *B. Raym. Lulli. Lib. Contempl. Vol. III.*
menta & bonos cibos & delicata vina
& delectationes foeminarum & possessiones
magnarum divitiarum & aliarum re-
rum similibus, quia omnes istae res ge-
nerant superbiam & vanam gloriam, quae
formant in anima maledictionem & mi-
seriam, quando ipsa memorat & intel-
ligit & amat res, per quas veniunt.

12. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*,
maledicti & miseri superbi quare in-
quirunt beatitudinem in radicibus & in
causis superbiae & vanae gloriae, quae sunt
radices & causae maledictionis & miseriae?
videtur mihi, quod ipsi inquirent bea-
titudinem in rebus contrariis benedic-
tioni & gratiae, & propterea, quando
putant esse beati & invenisse beatitudi-
nem in vanis delectationibus tempora-
libus, sunt in miseria, quam putant esse
beatitudinem.

13. c. *O Domine DEUS, qui vanc man-
ium ejecisti & eliminasti à memoria &
voluntate tui servi!* Sicut est naturale,
quod vegetabilia sensualiter formentur
per naturam elementalem, ita est natu-
rale,

rale, quòd homo intellectualiter formet & figuret in sua anima sapientiam memorando & intelligendo & amando tuam mirabilem sapientiam, & per istam sapientiam in se formatam, potest homo recipere gratiam & beatitudinem à tua Sapientia in sua anima, quæ eam memorat & intelligit & amat: igitur, cum hoc ita sit, qui amat habere beatitudinem, habeat artem & modum memorandi & intelligendi & amandi tuam perfectam Sapientiam.

14. *Potens Domine!* Multi sunt homines, qui addiscunt & student longo tempore valde ferventi memoriâ & intellectu & voluntate in sapientia hujus mundi, per quam congregantur divitiæ & honorationes & delectationes & vanitates, & putant, quòd illa scientia, quam addiscunt, sit scientia & sapientia, per quam sint beati: igitur, cum ipsi obliviscantur & ignorent & non ament tuam Sapientiam, quæ est fons & radix undè derivatur omnis beatitudo, & addiscant scientias & artes, quæ sunt radi-

ces & occasiones vanitatis hujus mundi, & quæ non habent naturam nec sanctitatem nec proprietatem generandi beatitudinem in anima, quæ eas memorat & intelligit & amat inordinatè, propterea putant esse sibi benedictionem & beatitudinem id, quod est eis maledictio & miseria.

15. Igitur, cum tot homines dicantur sapientes, qui secundum veritatem sunt stulti, eò quod habeant scientiam, per quam perveniunt ad maledictionem, & non scientiam, per quam perveniunt ad benedictionem, quomodo potest esse, *Domine*, quòd dicantur sapientes, cum istud nomen sit contrarium operibus ipsorum? nam, sicut bonum & perfectio se significant & conveniunt in nomine & in qualitate, ita omne nomen disconvenit sapientiæ, quod in operibus generet & adducat damnationem & maledictionem: igitur, cum hoc ita sit, sicut injuriosè dicuntur sapientes, qui faciunt injuriam, ita fit injuria sapientiæ, quando attribuitur illis, in quibus

non est, cum ipsorum opera privent in sua anima beatitudinem & ponant in ea damnationem & maledictionem & miseriam.

16. f. *Virtuose Domine, à quo omne verum recipit beatitudinem & gratiam!*
Qui amat beatitudinem, memoret & intelligat & amet tuam Honorationem; quia, adeo nobilis est ipsa, quòd omnis memoria, quæ eam memorat sit honorata, & hoc idem est de intellectu & voluntate: igitur, cùm hoc ita sit, omnis anima est beata, in quantum memorat & intelligit & amat tuam Honorationem, & omnis anima est misera, in quantum tuam Honorationem non memorat nec intelligit nec amat.

17. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, quomodo potest esse, quòd plerique homines quærant suam beatitudinem in honorationibus hujus mundi, & per hoc, quòd memorentur & intelligantur & ammentur ab aliis hominibus, putant esse beati, eò quòd putent esse honorati, & propterea conducunt moriones, ut

138 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
eos iaudent, & expendunt tempus & fanitatem & juventutem & divitias, & quidquid ipsi putant esse beatitudinem, est miseria, quia in tali memoria & intellectu & voluntate non potest esse beatitudo, imò est maledictio & vana gloria & superbia & peccatum.

18. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, qui vult suam memoriam & intellectum & voluntatem beatificari, memoret & intelligat & amet plùs & frequentius & ferventius tuas Honorationes, quàm suas, & non velit esse honoratus nisi ad honorandum tuas Honorationes, & memoret & intelligat, quomodo Tu sis inhonoratus in memoria & intellectu & voluntate illorum infidelium, qui Te non memorant nec intelligunt nec amant, & velit honorare Te in memoria & intellectu & voluntate ipsorum.

19. g. *O Domine, qui es complementum & perfectio mearum perfectionum!* Sicut accidens non potest esse sine subiecto, ita nulla anima, quæ memoret & in-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCXCIX. 139
telligat & amet tuam Veritatem, potest
esse sine beatitudine; quia omnis memo-
ria, quæ tuam Veritatem memorat &
omnis intellectus, qui eam intelligit, &
omnis voluntas, quæ eam amat, habet
beatitudinem & gratiam & benedictio-
nem; quoniam sicut omnem visum, qui
videt solem, oportet esse illuminatum, ita
& adhuc multò plus sine omni compa-
ratione omnem animam, quæ memo-
rat & intelligit & amat tuam Verita-
tem, oportet esse beatam: igitur, cum
hoc ita sit, qui amat beatitudinem, sciat
memorare & intelligere & amare ipsam
tuam gloriosam Veritatem.

20. Igitur, cum multi homines sint,
Domine, qui quærunt suam beatitudi-
nem in auguriis & aruspiciis & sortibus
obliviscendo & ignorando & non aman-
do beatitudinem, quæ est in anima, quæ
tuam Veritatem memorat & intelligit &
amat, omnes ipsi putant esse beati in
rebus, in quibus sunt miseri; quia, si
esset verum, quòd beatitudo esset in au-
guriis & aruspiciis & sortibus, non esset

veritas in Te, eò quòd ex observatio-
ne auguriorum & aruspicio-
rum & for-
tium sequatur & generetur peccatum;
&, si veritas non esset in Te, misera
esset anima, quæ Te memorat & intelligit
& amat, & hoc est impossibile.

21. *Iuste Domine!* Multi sunt homi-
nes, qui credunt falsitatem & putant
memorare & intelligere & amare tuam
Veritatem; &, quia putant memorare &
intelligere & amare in Te id, quod obli-
viscuntur & ignorant & non amant, pu-
tant esse beati & esse in via, per quam per-
venitur ad beatitudinem: igitur, cùm ipsi
per ignorantiam putent esse beatitudinem
id, quod est miseria, qui vult esse beatus,
oportet, quòd habeat adeo ferventem me-
moriam & intellectum & voluntatem in
memorando & intelligendo & amando
tuam Veritatem, quòd memoret & in-
telligat & amet, quomodo miseri, qui
putant esse beati, reducantur & dirigan-
tur in viam, in qua memoratur & in-
telligitur & amatur tua Veritas, quæ est
fons & flumen & mare gratiæ & bea-
titudinis.

22. h. *Virtuose Domine super omnem virtutem, humilis Domine super omnem humilitatem!* Qui amat beatitudinem, sciat memorare & intelligere & amare tuum gloriosum Amorem; quia, sicut omne corpus oportet esse in calore, dum sit in igne, ita omnem animam, quæ tuum Amorem habeat in sua memoria & intellectu & voluntate, oportet esse beatam; quoniam, sicut soli est naturale non posse privari splendore, ita omni animæ est naturale recipere beatitudinem, quando habet tuum Amorem in sua memoria & intellectu & voluntate.

23. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, quare putat homo habere beatitudinem, quando ponit in sua anima amorem, qui à memoria & intellectu & voluntate ipsius ejicit tuum Amorem, qui est mare omnis beatitudinis? nam, quando homo amat foeminas & delectationes & vanitates hujus mundi, suus amor non format beatitudinem in memoria & intellectu & voluntate ipsius, eò quòd iste amor non habeat beatitudinem,

142 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III. 11
dinem, imò privet animam tuo Amore, sine quo non potest esse beatitudo.

24. Unde benedictus sis, *noster Domine JESU Christe*; quia, eò quòd beatitudo secundum veritatem non est in amore mundano, quando fuisti in hoc mundo significasti tuo populo tuam beatitudinem non esse in amore, qui dat in hoc mundo divitias & honorationes & prosperitates, imò esse in amore, qui propter Te dat in hoc mundo paupertates & tormenta & labores & mortem, & ad hoc significandum voluisti esse pauper & sustinere tormenta & labores & mortem: igitur, cum hoc ita sit, prodeant in lucem & videamus quinam sint, qui amant & volunt esse beati per viam & modum amoris, per quem Tu significasti populo Christiano perdurabilem beatitudinem.

25. i. *Rex Regum, qui beatissimas & aggregatissimas tuos servos!* Quando homo memorat & intelligit & amat magnam Patientiam, quæ est in Te, quantum ad tuam Naturam divinam, & quantum ad tu-

am Naturam humanam, tunc formatur in sua memoria & intellectu & voluntate patientia, & per formam patientiæ formatam in anima recipit anima à tua Patientia beatitudinem in sua memoria & intellectu & voluntate: igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, qui amat beatitudinem sciat memorare & intelligere & amare tuam magnam Patientiam.

26. *Gloriose Domine!* Naturale est tuæ Patientiæ dare in hoc mundo patientiam & beatitudinem omni animæ, quæ eam memorat & intelligit & amat, sed in inferno non est ita, quia, licet damnati memorent & intelligant patientiam, quæ est in Te, tamen non habent patientiam in pœna, quam sustinent, cò quòd non ament eam sustinere: igitur beatitudo non formatur in memoria nec in intellectu nec in voluntate, nisi voluntas amet patientiam; quoniam, sicut sancti paradisi habent beatitudinem per hoc, quòd sua voluntas concordet cum memoria & intellectu erga tuas Qualitates, ita damnati habent pœnam per

144 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
hoc, quòd sua voluntas discordet à me-
moria & intellectu in hoc, quòd ratio-
ne pœnæ, in qua sunt, non amet tuas
Qualitates, licèt memoria memoret &
intellectus intelligat perfectionem ea-
rum.

27. *Humilis Domine!* Quando homo
habet patientiam, quia timet mortem
vel ignominiam vel deprædationem vel
tormenta, tunc patientia non habet vir-
tutem formandi beatitudinem in memo-
ria & intellectu & voluntate, sicut eam
habet patientia, quam homo habet pro
amore sui Creatoris; quia, in quantum
anima habet meliorem & nobiliorem &
ferventiorum memoriam & intellectum
& voluntatem in amando suum Creato-
rem & suum Recreatorem & pro amo-
re ipsius habet patientiam, in tantum
plùs beatificantur sua memoria & suus
intellectus & sua voluntas: igitur, cum
hoc ita sit, quare sunt plures homines
patientes propter prædictum timorem,
quàm patientes pro tuo amore, cum pati-
entia pro tuo amore afferat beatitudinem
& alia patientia non?

28. k.

28. k. *O Domine, ad quem transmitto meam cogitationem, ut mihi afferat à Te amorem & beatitudinem!* Sicut homo sensualiter implet vas ponendo in eo aliquem liquorem, ita potest intellectualiter implere suam animam memorando & intelligendo & amando tuam Perfectionem; quia, quando memoria memorat tuam Perfectionem & intellectus eam intelligit & voluntas eam amat, tunc est anima plena tuâ perfectione in sua memoria & intellectu & voluntate: igitur, cum hoc ita sit, quando anima est plena suo Creatore, tunc tua Perfectio dat beatitudinem perfectioni, quam anima recipit ab ea memorando & intelligendo & amando eam.

29. *Iuste Domine!* Quomodo potest esse, & quodnam mirabile est hoc, quòd homo putet habere beatitudinem memorando & intelligendo & amando defectum, cum à perfectione memorata & intellecta & amata veniat beatitudo & à re defectuosa memorata & intellecta & amata veniat miseria, si ipsa plùs ametur, quàm

quàm res perfecta? unde benedictus sis,
Domine DEUS; quia, si memorare & in-
 telligere & odire peccatum dat beatitu-
 dinem, significatur, quòd memorare &
 intelligere & amare defectus, qui sunt oc-
 casio peccati, det miseriam & pœnam
 animæ memoranti & intelligenti & aman-
 ti ipsos, obliviscendo & ignorando & non
 amando tuam Perfectionem.

30. *Gloriose Domine!* Quò plures sunt
 divitiæ temporales, quas possident Prin-
 cipes & homines divites, quàm divi-
 tiæ, quas possident pauperes, eò plu-
 res defectus dant animabus Principum &
 hominum divitum in memorando & in-
 telligendo & amando, quàm animabus
 pauperum, eò quòd omnes illæ divitiæ
 sint in pluribus rebus defectuosæ, quàm
 perfectæ; &, quia Reges & homines di-
 vites memorant & intelligunt & amant
 illas & non odiunt defectus earum, p̄p̄-
 terea ipsæ formant majorem miseriam in
 animabus eorum, quàm in animabus
 pauperum; &, sicut divitibus est datum
 posse per divitias formare majorem bea-

titudinem, quàm pauperes, si memorent & intelligant & odio habeant defectus divitiarum, ita ipsi sibi dant majorem miseriam, quando hoc non faciunt, & quando non memorant nec intelligunt nec amant Perfectionem Tuâ, qui es suus gloriosus DEUS.

CAPUT. CCC.

Quomodo homo amet vero & falso amore.

1. a. **D**EUS eterne, qui es incarnatus ad demonstrandum nobis magnam perfectionem tuarum virtutum! Qui vult scire, quinam amor sit verus & quinam falsus, oportet, Domine, quòd hoc inquirat tribus virtutibus animæ, & hanc inquisitionem oportet fieri in duabus intentionibus & in sensibus sensualibus & in intellectualibus & in potentia sensitiva & in rationali, quia potentia sensitiva est fons falsi amoris & potentia rationalis est fons veri amoris.

2. *Primam inquisitionem amoris facimus,*

148 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
cimus, *Domine*, in Auditu sensu sui: unde
dicimus, quòd, si homo amet audire
aliqua verba vel aliqua instrumenta vel
aliquam aliam vocem, memoret & in-
telligat, qua intentione hoc amet; & si
inveniat, quòd amor, quem habet ad
audiendum, veniat à prima intentione,
potest certificari, quòd ille amor sit fal-
sus & quòd radix ipsius sit in potentia
sensitiva; quia per placitum, quod ho-
mo habet audiendo laudes de se ipso,
vel de alia re, quam amat, quando in-
tentio illius placiti est prima, est ho-
mo amans se ipsum primâ intentione,
& Te secundâ, & per hoc formatur
falsitas in memoria & intellectu & vo-
luntate.

3. Sed, si homo, *Domine*, amans au-
dire aliquam rem inveniat in sua me-
moria & intellectu & voluntate, quòd
illa res ametur secundâ intentione, &
Tu amaris primâ, tunc potest certifica-
ri, quòd ille amor sit verus, quia na-
turale est, quòd omnis memoria & in-
tellectus forment veram voluntatem, quan-

do voluntas amat memorari & intelligi res auditas ad laudem & gloriam sui gloriosi DEI; quoniam, sicut est naturale, quòd pisces formentur in aqua & homines in aère, ita est naturale, quòd verus amor formetur in prima intentione amante Te & in potentia rationali.

4. b. *O Domine, qui vis, quòd mea voluntas inamoretur erga tuam Voluntatem! Secundam* inquisitionem amoris facimus in Visu sensuali: unde dicimus, quòd, quando homo habet amorem & placitum videndi pulchras figuras & pulchra vestimenta & pulchras facies & pulchra ornamenta & pulchra viridaria & pulchras domos & alias res similes, si velit scire an amor, quem habet ad videndum illas res sit verus vel falsus, oporteat, quòd memoret & intelligat, qua intentione amet videre illas res; &, si inveniatur, quòd amet videre ipsas prima intentione, potest scire, quòd amor derivetur à potentia sensitiva, quæ falso ipsum format super potentiam rationalem.

5. Sed, si homo, *Domine*, inveni-
at, quòd velit videre prædictas res secun-
da intentione & amare Te primâ, tunc
potest esse certus, quòd amor sit for-
matus in veritate, eò quòd formetur in
potentia rationali per veram memoriam
& intellectum & voluntatem in hoc,
quòd anima memoret & intelligat & a-
met memorare & intelligere & velle res,
quas corpus sensualiter videt, ut sint ei
occafio memorandi & intelligendi & a-
mandi suum Creatorem.

6. Igitur, cùm hoc ita sit, per hu-
jusmodi inquisitionem potest homo in-
venire & cognoscere, quòd amantes vi-
dere pulchras res prima intentione & Te
secundâ sint falsi amatores, & amantes
videre pulchras res secunda intentione &
Te primâ sint veri amatores; &, qui
intentionem vult cognoscere, inquiret
in rebus, quas amat videre, secundum
quam intentionem faciant relationem;
quia, si ipsæ artificialiter pulchrifican-
tur & ornantur propter propriam lau-
dcm & vanam gloriam & possessionem
delecta-

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCC. 151
delectationum temporalium, significa-
tur, quòd amentur prima intentione &
Tu secundâ.

7. c. *Gloriose Rex gloriæ, cui sit gloria
& honor & reverentia & laus! Tertiam*
inquisitionem amoris facimus, *Domine,*
in Odoratu: unde dicimus, quòd, quan-
do homo amat odorari flores & mos-
chum & bonos odores, tunc oporteat
memorare & intelligere, qua intentio-
ne voluntas amet prædictos odores; quia,
sicut creditor, quando videt debitorem,
memorat & intelligit quantitatem debiti,
ita deberet homo, quando amat odorari
odores, memorare & intelligere, qua in-
tentione hoc amet, eò quòd hoc sit ei
necessarium, ut sciat cognoscere an suus
amor sit verus vel falsus.

8. Nam, quando homo, *Domine,*
odoratur bonos odores & non memo-
rat nec intelligit, an amor odorum sit
verus vel falsus, tunc odores trasferunt
& mōvent sensus sensuales ad peccatum
luxuriæ vel alicujus alterius delectatio-
nis, & per motum sensuum sensualium

movetur potentia sensitiva ad faciendum se dominam rationalis & incarcerat sensus intellectuales, & anima consentit sensitivæ in peccato & in vanitate occasionata per magnum placitum boni odoris & non desistit quousque cadat in peccatum.

9. Igitur, sicut commodator jubet fieri scripturam ne obliviscatur quantitatis debiti & ne debitum possit ei negari, ita, *Domine*, quando sensitiva se movet ad amandum bonos odores, statim debet rationalis se movere ad inquirendum intentionem, propter quam sensitiva se movet ad placitum & amorem illorum odorum; & si rationalis inveniat, quòd sensitiva se moveat secunda intentione, potest certificari, quòd amor sit verus; sed, si inveniat, quòd sensitiva se moveat ad placitum prima intentione, oportet, quòd auferat ab illa primam intentionem & eam det sibi ipsi: quia, sicut est naturale sensitivæ habere calorem & rationali intelligere, ita est naturale, quòd secunda intentio sit sensitivæ & prima rationalis.

10. d. *Misericors Domine, in quo mea anima confidit habere beatitudinem per indulgentiam & pietatem! Quartam inquisitionem amoris facimus in Gustu: unde dicimus, quòd, quando potentia sensitiva movet rationalem ad memorandum & intelligendum & amandum res ei necessarias ad gustandum, statim rationalis debeat movere suam memoriam ad memorandum & suum intellectum ad intelligendum, qua intentione sensitiva velit comedere & bibere; quia, nisi rationalis hoc faciat, sensitiva sumet sibi primam intentionem & dabit ipsi rationali secundam, & per hoc rationalis fiet serva sensitivæ & amor falsò formabitur in utraque.*

11. Nam, quando sensitiva, *Domine*, aufert à rationali primam intentionem & dat ei secundam, tunc qualibet falsò amat id, quod amat, cò quòd amet cum intentione, quæ non est de sua natura; &, quia amor est falsus, sensitiva amat victualia delicata & nimis manducat & bibit, & per hanc nimi-

etatem

154 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
etatem infirmatur & est homo gulosus
& dissipat suas divitias & destruit sua bo-
na & facit furta & deceptiones & mul-
ta peccata, & anima est constricta ad
memorandum & intelligendum & volen-
dum res, quas vult sensitiva, & non ha-
bet libertatem nec deliberationem ad
memorandum & intelligendum & volen-
dum res sibi necessarias.

12. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*,
qui vult sibi cavere ab hoc falso amore,
oportet, quod sciat habere consuetudi-
nem & modum & industriam & ordi-
nationem, ut, quando potentia sensiti-
va se movet ad desiderandum victualia,
quæ vult comedere & bibere, statim ra-
tionalis se moveat ad inquirendum in-
tentionem, propter quam sensitiva se
moveret ad desiderandum id, quod amat;
&, si inveniat, quod sensitiva se mo-
veat per secundam intentionem, oportet,
quod ei consentiat & caveat ne al-
teret suam intentionem; sed, si poten-
tia rationalis inveniat, quod sensitiva
se moveat per primam intentionem, o-

portet, quòd auferat eam ab ipsa & eam retineat sibi, ut figura amoris sensitivæ & sui ipsius figuratur secundum veritatem.

13. c. *Consolator Domine tuorum amatorum & tuorum servorum! Quintam* inquisitionem amoris facimus in Tactu: unde dicimus, quòd, qui vult scire, an amor, quem habet ad tangendum aliquam rem, sit verus vel falsus, oportet, quòd, quando potentia sensitiva se movet ad tangendum rem, quam amat, statim rationalis se moveat ad inquirendum intentionem ipsius sensitivæ; & si potentia rationalis inveniat, quòd sensitiva se moveat per primam intentionem, oportet, quòd mortificet motum ipsius, auferendo ab ea primam intentionem, dando ei secundam & sibi ipsi primam, quia hoc modo mortificatur sensitiva.

14. *Virtuose Domine!* Sicut semen oportet mortificari sub terra, ut det veram figuram formæ, quæ in eo est potentialiter, ita rationalem potentiam o-

por-

156 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
portet mortificare sensitivam / cum se-
cunda intentione, ut sensitiva habeat ve-
rum amorem erga res, quas amat tan-
gere & sentire; sed, quando sensitiva
non est mortificata à rationali & acci-
pit sibi primam intentionem & dat ra-
tionali secundam, tunc habet falsum
amorem erga res, quas amat tangere &
sentire, & illæ res falsò memorantur &
intelliguntur & amantur à potentia ra-
tionali, quæ habet corruptum suum in-
tellectum & suam memoriam & suam vo-
luntatem in hoc, quod amat.

15. Unde benedictus sis, *Domine DE-
US*; quia, sicut femina oportet mortifi-
cari, ut vegetabilia generentur, ita sen-
sus sensuales oportet mortificari, ut sen-
sus intellectuales vivificentur; &, sicut
oportet corpus mori in hoc mundo, ut
anima vadat in alium cum sanctificatis
& vivificatis virtutibus, ita fuerunt crea-
ti sensus sensuales ad juvandum & cer-
tificandum intellectuales, ut animæ pos-
siderent gloriam, quam dæmones per-
diderunt: igitur, quando istud instru-

men-

mentum est ordinatum per primam intentionem & per secundam, tunc amor, quem homo habet ad delectationes sensuales, est verus, & , quando instrumentum est inordinatum, tunc amor est falsus.

16. f. *O Domine omnium Dominorum, Amor omnium amorum! Sextam* inquisitionem amoris facimus in Cogitatione: unde dicimus, quòd, quando homo amat cogitare in aliqua re, statim anima debeat movere memoriam & intellectum ad inquirendum, qua intentione amet cogitare; & , si inveniatur, quòd amet cogitare in ea secundâ intentione, ut cogitet in Te primâ, potest certificari, quòd amor, quem habet ad cogitandum sit verus, quia verum est, quòd creaveris in homine cogitationem, ut cogitet tuam Perfectionem & tuas Virtutes & tuâ mandata.

17. *Gloriose DEUS!* Quando homo amat cogitare in aliqua re creata primâ intentione, tunc figuratur falsus amor in voluntate per falsam memoriam & intel-

158 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
intellectum ; quia , quoties cogitatio fi-
guretur à tribus virtutibus animæ ver-
is in figuram contrariam illi , quam re-
ceperunt per creationem , falsò figura-
tur cogitatio , & propterea hæc cogi-
tatio est falsum subiectum amoris , qui
in ea est , & per falsam figuram subiec-
ti oportet amorem esse falsum & men-
dacem.

18. Igitur , cum hoc ita sit , *Domine* ,
quando homo amat cogitare in Te pri-
ma intentione , tunc suus amor est for-
tis & firmus & durabilis ratione veræ
figuræ suæ memoriæ & sui intellectûs &
suæ voluntatis , & per formam amoris
verè figurati in cogitatione , est anima
fortis & potens ad resistendum falsis fi-
guris amoris , quæ eveniunt cogitatio-
ni per falsam intentionem & per falsam
memoriam & intellectum & volunta-
tem.

19. g. *O Domine DEUS , qui peccatores
facis esse memores tuæ dulcis Misericordiae!*
Septimam inquisitionem amoris facimus
in Perceptione : unde dicimus , quòd ,
quando

quando homo Te amat prima intentione & vult inquirere & cognoscere & percipere aliquam rem ad honorandum Te & ad serviendum Tibi, tunc fit amor verus in intentione & in memoria & intellectu & voluntate; quia ratio & causa, quare Tu dedisti homini Perceptionem, est, ut prima intentione inquirat tuas honorationes & sciat percipere perfectionem tuarum Qualitatum significatarum per creaturas.

20. Unde, quando perceptio hominis, *Domine*, per ordinatam intentionem & per ordinatam memoriam & intellectum & voluntatem est ordinata & directa ad percipiendum significationes sensuales & intellectuales, quas creaturae dant de tua perfecta Potestate & Sapientia & Voluntate & Justitia Misericordia & Humilitate & de aliis tuis Virtutibus, tunc perceptio percipit id, quod voluntas vult eam percipere; quia adeo est magna virtus, quam Tu dedisti perceptioni, quæ est ordinata & directa & figurata vero amore per ordinatam in-

ten-

tentionem & per ordinatam memoriam & intellectum & voluntatem, quòd percipiat, quidquid est ipsa suas virtutes & suos terminos potencialiter & actualiter.

21. Sed, si homo, *Domine*, amat se ipsum prima intentione & Te secundâ, quando vult percipere aliquam rem in Te vel in se vel in alio, tunc est amor falsò figuratus in perceptione, qua vult percipere; &, quia memoria falsò memorat & intellectus falsò intelligit & voluntas falsò amat, propterea perceptio falsò inquirit & imaginatur, & ideo est sicut speculum obliquum, quod omnes figuras, quæ in eo videntur, repræsentat falsò & obliquè, quia nulla perceptio potest demonstrare veritatem, dum sit falsò figurata per falsam intentionem & per falsam memoriam & falsam voluntatem & inordinatam rationalitatem: igitur per hoc decipiuntur falsi amatores, &, quando putant percipere, ignorant, &, quando putant ignorare, percipiunt.

22. h. *Virtuose Domine, qui virtuosificas omnem memoriam, que Te memorat!*

Octavam inquisitionem amoris facimus in Conscientia: unde dicimus, quòd, qui amat cognoscere, an amor sit verus vel falsus, faciat inquisitionem in conscientia, quia, quando homo amat Te primâ intentione & sub Te amat omnes alias res secunda intentione, tunc conscientia est in vera figura intellectuali, in qua eum creasti, & per veram figuram in qua est, figuratur verus amor in hoc, quòd amet vera intentione & vera memoria & intellectu & voluntate, quoniam in omnibus rebus, in quibus conscientia venit de potentia in actum, amat voluntas justitiam & misericordiam & veritatem & alias virtutes.

23. Sed, quando homines peccatores, *Domine*, amant se ipsos vel alias res prima intentione & Te secundâ, tunc falsificatur figura conscientia, & per falsitatem ipsius memoria & intellectus & voluntas falsò tractant de rebus de quibus tractant, & ex omnibus istis fal-

firatibus falsò formatur conscientia in actualitate, in qua homo facit eam esse; & quia Tu potuisti conscientiam potentialiter in vera figura & dedisti homini libertatem, ut eam faciat venire in vera figura ad actualitatem, propterea habent culpam homines peccatores, cò quòd possent dare conscientiam veram figuram si vellent.

24. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, qui vult cognoscere, an habeat veram conscientiam & verum amorem, inquirat, an prima intentio sit potentia rationalis vel sensitivæ; quia, sicut quando ramus fici plantatur modo inverso, ficus facit branchas tendentes deorsum, ita quando prima intentio est potentia sensitivæ & secunda rationalis, quidquid anima conscientiat & conscientia amat, amatur falsò & contra cursum & figuram veræ conscientia & veri amoris.

25. i. *O Domine DEUS, qui per abundantiam amoris allevias tuis amatoribus suos languores! Nonam inquisitionem amoris facimus in Subtilitate: unde di-*

cinus,

cimus, quod volens cognoscere, an suus amor sit verus vel falsus, inquiret in se ipso, qua intentione amet esse subtilis in rebus sensualibus & in intellectualibus; quia, si amet esse subtilis in rebus sensualibus secunda intentione, ut sit subtilis in rebus intellectualibus prima intentione, habet veram intentionem & veram memoriam & verum intellectum & veram voluntatem, & ex hac veritate formatur vera subtilitas, & ex veritate subtilitatis formatur verus amor in voluntate.

26. Nam, sicut instrumentum musicum est per secundam intentionem & sonus ipsius per primam, ita, *Domine*, sensus sensuales sunt in homine per secundam intentionem & sensus intellectuales per primam; & sicut homo sub corpore constituit speciem animalis, ita sonus instrumenti musici est per secundam intentionem, & placitum, quod homo habet ex illo sono, est per primam: igitur per similem modum est subtilitas in sensibus intellectualibus per secundam inten-

164 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
intentionem, ut homo per primam sit
subtilis in tuis Virtutibus, & sit verus a-
mator earum.

27. Unde benedictus sis, *Domine DE-*
US, quia amatores falsi amoris faciunt
oppositum, sicut esset oppositum philoso-
phiæ ponere speciem supra genus; quoni-
am homo peccator, eò quòd habeat fal-
sam intentionem in hoc quod memorat
& intelligit & amat, vult esse subtilis pri-
ma intentione in rebus sensualibus & se-
cundâ in intellectualibus, & facit, sicut
si musicus amaret subtilitatem in instru-
mento prima intentione & in sono se-
cundâ, & sicut, si homines amantes audi-
re sonum instrumenti, amarent placitum
illius soni secunda intentione & sonum
primâ: igitur omnis discordantia & inor-
dinatio formatur in subtilitate, quam
peccatores amant per hoc, quòd dent
sensitivæ primam intentionem & ratio-
nali secundam.

28. k. *Domine amate à meo amore, hono-*
rate in meis considerationibus! Decimam
inquisitionem amoris facimus in Animo-

itate :

fitate : unde dicimus , quòd , qui est animosus & fervens in diligendo vel faciendo aliquam rem , si velit cognoscere & percipere , an in sua animositate & fervore sit verus vel falsus amor , oporteat eum inquirere , an sua prima intentio possideatur à potentia sensitiva vel à rationali ; quia , si ipsa possideatur à potentia sensitiva , potest esse securus , quòd suus amor sit falsus ; sed , si possideatur à potentia rationali , potest esse securus , quòd suus amor sit verus.

29. Nam , quando potentia sensitiva , *Domine* , possidet primam intentionem , tunc habet homo fervorem & animositatem in amando se plus , quàm Te , & amat suas honorationes & laudes plus , quàm tuas , & propterea omnes formæ , ex quibus iste amor formatur , sunt falsæ , & per falsitatem earum formatur falsus amor ; sed , quando potentia rationalis possidet primam intentionem , tunc intentio in memoria & intellectu figuratur verâ figura , & per veram figuram ipsius formatur in voluntate vera

ani-

166 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
animositas, per quam significatur verus
amor.

30. *Gloriose Domine!* sicut in vege-
tabilibus formatur crucis formâ media
in colore & sapore, quando persicus est
inserta pomo, & in animalibus mulus
recipit formam mediam inter formam
equi & asinæ, ita in anima hominis for-
matur forma media, secundum quod po-
tentia rationalis & sensitiva possident
ambas intentiones; quia, quando acci-
dit, quod potentia rationalis non pos-
sideat totaliter primam intentionem nec
totaliter sit privata possessione ipsius,
tunc amor significatur in forma media
inter falsitatem & veritatem, eò quod
animositas sit composita & mixta ex
ambabus potentiis & ambabus intentio-
nibus in re amata, & propterea est val-
de obscurum & grave cognoscere & ju-
dicare talem amorem, & ideo ad co-
gnoscendam hunc amorem ita secretum
sensualitati & intellectualitati est neces-
sarium adiutorium Tuû, qui es noster
gloriosus DEUS.

CA-

CAPUT CCCI.

Quomodo homo amet divitias & paupertatem.

I. a. **O** DEUS cœlestis Domine, qui tuos laudatores defendis & beatificas! Qui amat habere divitias vel paupertatem, oportet, quòd eas inquiret tribus virtutibus animæ & duabus intentionibus in rebus sensualibus & in intellectualibus, & hanc inquisitionem oportet fieri in octo rebus compositis ex tribus virtutibus animæ & duabus intentionibus & sensualitate & intellectualitate.

2. Octo res, in quibus oportet inquireri amorem, quem homo habet circa divitias vel paupertatem, Domine, sunt istæ: divitiæ sensuales amatae prima intentione, divitiæ sensuales amatae secunda intentione, paupertas sensualis amata prima intentione, paupertas sensualis amata secunda intentione, divitiæ intel-

168 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Fol. III.
intellectuales amatae prima intentione,
divitiae intellectuales amatae secunda in-
tentione, paupertas intellectualis amata
prima intentione, & paupertas intel-
lectualis amata secunda intentione.

3. Igitur, cum omnis amor, quem
homo, *Domine*, habet erga divitias &
paupertatem, incedat per octo res prae-
dictas, qui amat divitias vel paupertatem,
si velit scire & cognoscere an suus
amor sit licitus vel illicitus, oportet,
quod sciat cognoscere diversitatem prae-
dictarum octo rerum; quia, nisi anima
sciat memorare & intelligere istam di-
versitatem, non scit amare divitias nec
paupertatem in rebus, in quibus eas amat,
nec scit verè cognoscere quanam res sint
divitiae & paupertas.

4. b. *Sapiens Domine in omnibus sapien-
tiis, fortis Domine in omnibus potestati-
bus!* Prima res sunt divitiae sensuales ama-
tae prima intentione: unde dicimus, quod
sensualiter sentiamus & intellectualiter
intelligamus homines amantes delecta-
tiones & placita sensualia amare divitias
sen-

fenfuales & illum amorem esse per primam intentionem in ordine ad se ipsos, quia se amant primam intentione & Te secundam.

5. Unde iste amor, *Domine*, est culpabilis & inordinatus, & quidquid eo ametur amatur vitiosè & inordinatè; quia per hoc, quòd homo amet placita sensualia prima intentione, amat potentiam sensitivam prima intentione & rationalem secundam, & ideo potentia rationalis plùs amat sensitivam, quàm se ipsam, & plùs amat res sensuales, quàm intellectuales, & propterea, quò plùs amantur divitiæ sensuales isto modo, cò injuriosior & vitiosior est amor.

6. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, sicut quinque sensus sensuales per quatuor complexiones corruptas transfigurantur & transformantur & recipiunt falsam formam, ita per inordinatas virtutes corrumpuntur quinque sensus intellectuales; &, sicut gravitas & pondus corporis est homini cadenti à loco alto occasio fractionis capitis vel brachii, ita

amor

amor divitiarum sensualium amatarum prima intentione est homini occasio corruptionis memoria & intellectus & voluntatis & omnium quinque sensuum intellectualium.

7. c. *O Glorioso DEUS, qui vivificas & sanctificas omnes quos vis! Secunda res sunt divitiae sensuales amatae secunda intentione: unde dicimus, Domine, quod sensualiter sentiamus & intellectualiter intelligamus homines congregantes & procurantes divitias, ut eas effundant & dent tuis servis & tuis laudatoribus pro tuo amore, amare ipsas secunda intentione.*

8. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia ratio & causa, quare homines justi amant divitias sensuales secunda intentione, est, quia amant Te prima intentione & amant se & suum proximum secunda intentione, & postea amant se & suum proximum prima intentione & divitias temporales secundam: igitur, quia ipsi amant isto modo, sunt veri & justi & fideles & virtuosissimi, & sunt

contrarii injuriosis, in quantum isti amant se ipsos prima intentione & Te secundâ & amant divitias sensuales & Te æqualiter una intentione, & propterea sunt fures & falsi & injuriosi & pleni omnibus vitiis.

9. Igitur, cum Tu, *Domine*, creaveris omnes divitias sensuales & eas dederis hominibus, conveniens esset, quod ipsi eas amarent, quia Tu eas creasti & eas eis dedisti, & quod eas Tibi darent & redderent, quod donum possunt Tibi facere, si ament Te prima intentione & se ipsos secundâ, & sub hoc amore ament se ipsos prima intentione & divitias secundâ: igitur, cum totum hoc sit valde conveniens & rationabile, & homines sint ditiores rerum sensualium, quando eas amant secunda intentione, quàm quando eas amant primâ, quomodo potest esse istud mirabile & iste defectus in nobis, quod plùs amentur divitiæ prima intentione, quàm secundâ in hoc, quod plures sint homines amantes se ipsos, quàm amantes Te prima intentione?

172 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
10. d. Sanctificate Domine sancte glorio-
se! Tertia res est paupertas sensualis a-
mata prima intentione: unde dicimus,
quòd sensualiter sentiamus & intellec-
tualiter intelligamus homines memoran-
tes & intelligentes deiectus & vilitates
& brevem possessionem bonorum tem-
poralium hujus mundi amare paupertatem
prædictorum bonorum, eò quòd
memoria & intellectus eos inducant ad
amandum perfectiones & divitias bono-
rum intellectualium.

11. Unde benedictus sis, Domine DE-
US, quia tali amore amant Eremitæ &
Religiosi paupertatem, eò quòd iste a-
mor faciat eos amare Te prima inten-
tione & se secundâ; & propterea ho-
mines amantes paupertatem sensualem
isto modo sunt in voluntate contrarii
hominibus amantibus divitias sensuales,
quia amor, quem isti habent erga di-
vitas sensuales facit eos Te amare se-
cunda intentione, sicut amor, quem il-
li habent erga paupertatem, facit eos a-
mare Te prima intentione, & propter-

ea amant Te plus, quàm se & suum proximum & suum asinum & bovem.

12. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, & homines amantes divitias sensuales prima intentione ament suum asinum & suum bovem plus, quàm Te & suum proximum, & homines amantes paupertatem sensualem prima intentione ament Te plus, quàm se & suum proximum & suum asinum & bovem, quare avari divites benè pasti & benè impinguati & benè induti & benè equitantes plus invidentur, quàm amatores paupertatis, cum ita sit, quòd amor istorum pauperum sit adeo excellens, licèt eorum panni sint viles & lacerati & eorum victualia sint macra, & amor malorum divitum sit in adeo magna vilitate & corruptione, licèt ipsi sint benè induti & habeant suas manus unctas pinguibus victualibus, quæ comedunt & bibunt?

13. e. *Infinite Domine, intrà quem omnes creature sunt terminate! Quarta res est paupertas sensualis amata secunda intentione: unde dicimus, quòd hæc pau-*

174 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
pertas sit duplex, quia una est pauper-
tas sensualis, quam homo amat secun-
da intentione, eò quòd amet divitias
intellectuales prima intentione, & alia
est paupertas sensualis, quam homo a-
mat secunda intentione, eò quòd non
amet prima nec secunda intentione di-
vitas intellectuales.

14. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine,*
prima paupertas sensualis est in Religio-
sis & Eremitis, qui renuntiant bonis
temporalibus, ne per ipsa impediuntur in
amando bona coelestia; &, quia ipsi a-
mant plus bona coelestia, quam terrena,
& bona coelestia sunt intellectualia & ter-
rena sunt sensualia, propterea renunti-
ant bonis terrenis & amant paupertatem
sensualem secunda intentione, eò quòd
ament divitias intellectuales primà.

15. *Gloriose DEUS!* secundus modus
paupertatis sensualis est in hominibus a-
mantibus paupertatem sensualem in re-
bus sensualibus secunda intentione, eò
quòd non ament divitias intellectuales
prima nec secunda intentione: unde isti,

Domine, sunt homines, qui plus amant placita & delectationes, quas res sensuales dant sensibus, sensualibus, quam memorare & intingere & velle quomodo congregent divitias temporales, & propterea consumunt & dissipant suas divitias & sunt pigri in custodiendo & procurando bona temporalia, & hoc faciunt, quia amant delectationes prima intentione, & res, in quibus habent delectationes, secundâ, & obliviscuntur & ignorant divitias intellectuales.

16. f. *Excellent Domine virtuose! Quinta res sunt divitiæ intellectuales amate prima intentione*: unde dicimus, quod, sicut denarii & campi & vineæ & castella & civitates sunt divitiæ sensuales, ita fidelitas & veritas & justitia & misericordia & sapientia & humilitas & aliæ virtutes sint divitiæ intellectuales, dummodo amentur prima intentione; quia, si amarentur secunda intentione, essent de natura secundi motus & propterea non possent esse virtutes, imò essent vitia.

17. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, qui sunt amatores divitiarum intellectualium prædictarum sunt multò ditiores amatoribus divitiarum sensualium, & hoc est, quia, anima virtuosior & perfectior est, quando memorat & intelligit & amat fidelitatem vel veritatem vel justitiam vel aliquam aliam virtutem, quàm, quando memorat & intelligit & amat denarios vel castella vel aliquas alias divitias sensuales; quoniam, in quantum valet plùs fidelitas vel veritas, quàm denarii & castella, in tantum valet plùs anima, quando memorat & intelligit & amat fidelitatem vel veritatem, quàm, quando memorat & intelligit & amat denarios vel castella: igitur, cum multò meliores sint divitiæ intellectuales, quàm sensuales, & omnis homo faciliùs possit habere illas, quàm istas, quomodo potest esse, quòd plures sint amatores divitiarum sensualium, quàm intellectualium?

18. *Liberalis Domine!* Sicut Tu in majori abundantia dedisti hominibus in

communi illa bona sensualia, quæ sunt eis magis necessaria, qualia sunt aer & aqua & ignis & sal & ferrum & aliæ res similes, ita voluisti dare in majori abundantia divitias intellectuales, quàm sensuales, & hoc fecisti, ut homines ament plus id, quòd est melius & utilius: igitur, cùm hoc ita sit; qui amant divitias intellectuales, possunt eas habere; sed multi sunt, qui amant divitias sensuales & non possunt eas habere: igitur benedicti sunt, qui amant divitias, quæ plus valent, quia citius possunt eas habere & in majori quantitate, quàm, qui amant divitias, quæ minus valent.

19. g. *Misericors Domine, perfecte in omni sanctitate! Sexta res sunt divitiæ intellectuales amata secunda intentione: unde dicimus, quòd sensualiter sentiamus & intellectualiter intelligamus homines amantes sapientiam, ut cum ea congregent & possideant divitias sensuales, amare ipsam & alias virtutes secunda intentione, quia amant res sensuales primâ.*

20. Igitur, cum hoc ita sit, *Domine*, sicut palatum infirmum non percipit veritatem in rebus, quas gustat, ita perversa voluntas, quæ amat divitias intellectuales secunda intentione & sensuales primâ, nullam rem amat verè; quia per hoc, quòd ipsa sit transfigurata in figuram contrariam causæ finali, propter quam est creata, non potest ullam rem amare secundum veritatem, dum est figurata in falsa figura per corruptam intentionem, quæ corrumpitur in hoc, quòd melioribus divitiis detur vilior intentio & deterioribus nobilior.

21. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut potentia vegetativa infirmatur in corpore hominis per mixtionem quatuor humorum, qui corrumpunt ordinationem & recipiunt formam inordinationis, ita potentia rationalis corrumpitur per inordinationem duarum intentionum, quando homo amat divitias intellectuales secunda intentione & sensuales primâ, & hoc fit per mixtionem virtutum & vitiorum; quoniam, sicut

amare sapientiam est virtus, ita in hunc amorem intrat vitium & cum eo miscetur intellectualiter, quando intellectus intelligit, quòd per illam sapientiam poterit decipere illos, qui eam non sciunt.

22. h. *Singularis Domine sinè pari, cui sit gloria & honor semper!* Septima res est paupertas intellectualis amata prima intentione: unde dicimus, quòd amantes divitias intellectuales prima intentione amant paupertatem intellectualem prima intentione; quia, sicut divitiæ intellectuales stant in bono memorare & intelligere & in virtuoso velle & in occasionata imaginatione & cogitatione licita, ita paupertas intellectualis stat in anima, quæ non amat vanas cogitationes, nec amat memorare nec intelligere nec velle occasionatè nec casualiter res, ex quibus non sequatur ulla utilitas.

23. Unde, sicut paupertas sensualis in Religiosis significat virtutem, ita, *Domine*, paupertas intellectualis rerum inutilium & damnosarum in amantibus eam, significat sanctitatem, quia, sicut divitiæ

180 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
vitia sensuales sunt impedimentum divitiarum intellectualium, ita res intellectuales vitiosae sunt impedimentum rerum intellectualium virtuosarum, quando homo non illas contemnit & ejicit à sua memoria & intellectu & voluntate.

24. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, qui amant paupertatem intellectualem isto modo, sunt multò ditiores divitibus avaris amantibus divitias sensuales prima intentione & divitias intellectuales secundâ; quoniam, sicut memoria est perfectior, quando occasione memorat aliquam virtutem, quàm, quando casualiter eam memorat, & hoc idem est de intellectu & voluntate, ita finè omni comparatione est anima virtuosior, quando amat habere privationem vilium rerum in memoria & intellectu & voluntate, ut bonas & nobiles res possit memorare & intelligere & velle, quàm, quando secunda intentione amat divitias intellectuales, ut habeat divitias sensuales, quas amat prima intentione.

25. i. *Amate Domine, cujus mea anima non obliviscitur.* Octava res est paupertas intellectualis amata secunda intentione; unde dicimus, quòd hæc paupertas dividatur in tres partes, quarum prima est privatio conscientia, secunda error in fide, & tertia privatio sapientia. Prima est, quando homo privat suam conscientiam actualitate, quando eam indiget, quia tunc suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem facit pauperes conscientia; &, quia homines peccatores putant excusari à suis peccatis, si non habeant conscientiam ipsorum, propterea amant paupertatem conscientia secunda intentione, eò quòd ament peccata prima intentione.

26. Secunda pars est, *Domine*, quando infideles, quandoque amant paupertatem sapientia, eò quòd ament plus fidem, quam habent, quam sapientiam, quæ per rationes necessarias demonstrat falsitatem fidei ipsorum; & propterea, quando suus intellectus vult recipere veras significationes ad destruendum falsam fidem,

in

in quam credit voluntas, ipsi volunt ignorare illas significationes, ne sua fides destruat: igitur ~~qui~~ tales sunt pauperes vera fide & veris significationibus & rationibus demonstrantibus veritatem, & amant credere falsitatem prima intentione, amando suam falsam fidem plus, quam rationes necessarias, quarum paupertatem amant secunda intentione.

27. Tertia pars est, *Domine*, privatio sapientiae, & hæc paupertas est in illis, qui resistunt sensualitatibus & rationibus necessariis, eò quòd totaliter ament veram credentiam & veram fidem, in qua sunt, sicut homo, qui plus amat veritatem creditam per fidem, quam sensualitatem & falsas rationes, quæ sunt contrariæ veritati: igitur isti, qui amant paupertatem rationum isto modo, amant paupertatem intellectualem secunda intentione in rationibus & questionibus, eò quòd ament fidem prima intentione, ne argumenta & falsæ significationes eos privent vera fide.

28. k. *Essentialis Domine sinè omni accidente*

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCCI. 183
cidente & sinè ullo defectu! Tua gloriosa excellens magnificata humana Natura, quam assumpsisti in nostra Domina sancta Maria, quando fuit in hoc mundo, non amavit divitias sensuales, imo amavit divitias intellectuales prima intentione in hoc, quòd amaverit esse pauper & sustinere contumelias & tormenta & gravem mortem angustiosam, & totum hoc amavit, ut nos doceret amare divitias sensuales secunda intentione & intellectuales primâ; quia, si ipsa amasset divitias sensuales, valdè multas potuisset congregare & habere & possidere.

29. *JESU Christe Domine!* Cùm Tu sis adeo nobilis & excellens Amator, qui vult amare divitias & paupertatem, oportet, quod memoret & intelligat & amet suam voluntatem esse similem tuæ, quæ adeo veraciter & justè amavit divitias & paupertatem in hoc mundo: igitur, cùm hoc ita sit, tuus subditus filius tuæ ancillæ in præsentia tui Altaris dicit & affirmat, quòd meliores divi-

divitiæ, quas homo possit amare, sint, quòd amet id, quod amat tua divina Natura, & id, quod amat tua humana Natura, & melior paupertas, quam homo possit amare sit, quod amet paupertatem rerum temporalium, ut possit habere divitias rerum perdurabilium.

30. *O Glorioso DEUS!* Quot sunt infideles, qui habent paupertatem veritatis & amoris in sua memoria, quæ veritatem & amorem non memorat, & in suo intellectu, qui veritatem & amorem non intelligit, & in sua voluntate, quæ veritatem & amorem non amat? igitur, cum tot sint divitiæ sensuales & intellectuales in populo Christianorum, quomodo potest esse, *Domine*, quòd Christiani non ament divitias intellectuales in infidelibus, qui cum tua Humanitate & Tecum sunt intrà unam speciem, quousque faciant illorum animas esse divites memorando id, quod tua memoria memoravit, & intelligendo id, quod tuus intellectus intellexit, & volendo id, quod tua voluntas voluit, quando tua

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCCII. 185
benedicta Humanitas in sancta Cruce nos-
tram salvationem & recreationem memo-
rabit & intelligebat & amabat ad glo-
riam gloriosæ Naturæ divinæ?

CAPUT CCCII.

*Quomodo homo amet cognoscere nostrum
Dominum DEUM gloriosum.*

1. a. **O** *DEVS potens, qui es honor om-
nium honorum & honoratio om-
nium honorationum!* Qui vult cognosce-
re tuam gloriosam Essentiam, oportet,
Domine, quòd tribus virtutibus animæ in-
quirat Te in novem rebus, quæ sunt Sanc-
titas, Perfectio, Relatio, Possibilitas,
Differentia, Significatio, Fides, Ratio
& Causa finalis.

2. Unde gloria & honor & benedic-
tio fit Tibi, *Domine DEUS*; quia, sicut
speculum repræsentat visui corporali ho-
minis aspicientis se in eo faciem & figu-
ram ipsius, ita tua gloriosa Essentia se
demonstrat intellectualiter animæ, quæ

mc-

memorando & intelligendo & amando inquirit Te in novem rebus prædictis, & in quantum Tu es in majori veritate, quàm creaturæ, in tantum significaris plùs, quàm ipsæ creaturæ.

3. Igitur, cùm hoc ita sit, qui vult Te cognoscere, *Domine*, habeat artem & modum, quo tribus virtutibus animæ Te sciat inquirere in prædictis rebus, in quibus, & per quas habet homo cognitionem de Te, dummodo anima sciat ordinare & dirigere suam intentionem & suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem memorando & intelligendo & amando novem prædictas res, in quibus tua sancta Essentia se significat & demonstrat memoriæ & intellectui & voluntati animæ sanctæ justæ mundæ & purificatæ per ordinatum memorare & intelligere & velle.

4. b. *O Domine sapiens, qui tuis amatoribus demonstras & revelas tuas Proprietates! Prima res est Sanctitas: unde dicimus, quòd volentem cognoscere tuam gloriosam Essentiam oporteat me-*

morare

morare & intelligere & amare sanctitatem, ut sanctitas formetur in memoria & intellectu & voluntate ipsius; quia, quando in anima formatur sanctitas, tunc in sancta forma intellectuali, quam anima habet in memoria & intellectu & voluntate, repræsentatur & demonstratur ipsi sanctæ animæ tua Sanctitas, per quam significatur & revelatur tua gloriosa Essentia.

5. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut medicus sanat corpus dando temperamentum quatuor humoribus, ex quibus corpus est compositum, ita intellectualiter inquirit anima cognoscere Te, sanctificando & purificando suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem; sed, quando anima vult cognoscere Te, & non scit figurare sanctitatem in sua memoria & intellectu & voluntate, tunc vult cognoscere Te vili memoria & intellectu & voluntate; &, quia Tu es adeo excellens & nobilis in tua gloriosa Essentia, propterea est inconveniens, quòd Te demon-

tres

188 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
tres tali animæ, in qua non est sanctitas.

6. *Singularis Domine!* Cùm omni homini sit possibile habere sanctam memoriam & intellectum & voluntatem, & per habere hanc sanctitatem omni homini sit possibile cognoscere Te; quomodo potest esse, quòd adeo pauci sint homines, qui veraciter ament cognoscere Te, cùm melior cognitio, quam homo possit habere, sit cognoscere suum gloriosum DEUM? sed verum est, *Domine*, quòd multi velint cognoscere Te, & quia nolunt figurare sanctitatem in sua memoria & intellectu, sua voluntas non est sancta, & ideo perfectè non velit cognoscere Te, cùm non faciat id, per quod intellectus potest habere cognitionem de tua sancta divina Essentia.

7. c. *Gloriose Domine, qui es gloria mearum cogitationum & mearum considerationum!* Secunda res est *Perfectio*: unde dicimus, quòd volentem cognoscere tuam divinam Essentiam oporteat me-

morare & intelligere & velle tuam Perfectionem, quousque in sua memoria & in suo intellectu & in sua voluntate sit figurata perfectio, & quando perfectio erit in eis figurata, tunc tua gloriosa Perfectio se significabit & demonstrabit perfectioni, quam anima habebit in sua memoria & intellectu & voluntate, & per cognitionem, quam habebit anima de tua Perfectione, cognoscat tuam perfectam Essentiam divinam.

8. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, quando anima memorat & intelligit defectum rerum sensualium & intellectualium, & voluntas non amat ipsum, & mutat memoriam ad memorandum & intellectum ad intelligendum tuam Perfectionem & eam amat ex omnibus suis viribus, & facit, quod memoria eam memoret ex omnibus suis viribus & similiter intellectus eam intelligat, & memoria & intellectus ex omnibus suis viribus faciunt, quod voluntas eam amet, tunc est perfectio in memoria & intellectu & voluntate.

9. *Glo-*

9. *Gloriose Domine!* Sicut homo indiget omnibus suis viribus ad tendendum fortem ballistam, ita anima, quæ vult cognoscere Te indiget memorare & intelligere & velle tuam Perfectionem ex omnibus viribus, quas ei dedisti, quia, nisi hoc faciat, erit in defectu, ratione cujus non poterit à tua Perfectione recipere cognitionem de tua gloriosa Essentia perfecta: igitur, cum hoc ita sit, & tuus servus habeat adeo magnum defectum in sua memoria & intellectu & voluntate, si ipse vult cognoscere Te, oportet, quòd ex tota sua memoria & intellectu & voluntate confidat in tua dulci Misericordia, quòd per suam magnam pietatem eum faciat memorare & intelligere & amare tuam gloriosam Perfectionem.

10. d. *Amator Domine amantium Te & honorator honorantium Te!* Tertia res est *Relatio*: unde dicimus, quòd, qui amat cognoscere Te habeat artem & modum, per quem sciat memorare & intelligere & amare res, quæ habent relationem

ad

ad tuam gloriosam Essentiam; quia, quando anima memorat & intelligit in mundo principium, tunc amat memorare & intelligere Essentiam, quæ dedit principium ipsi mundo, eò quòd per cognitionem, quam habet de re principiata, velit habere cognitionem de re, à qua res principiata venit in *esse*.

II. Sicut per patrem significatur filius, ita, *Domine*, per defectum significatur perfectio; quia, si res defectuosa habet *esse*, significatur, quòd aliqua res perfecta sit in *esse*, quoniam multo melius significatur esse rem habentem perfectionem, quàm rem habentem defectum; sed, sicut fumus non est igni causa ut sit, sed solùm significat ipsum, ita perfectio non est causa ut sit defectus, quia, si esset causa ut ipse esset, non esset perfectio, imò esset defectus, & hoc idem est de defectu, qui non est causa perfectionis, quia si talis esset, non esset defectus; verum tamen est, quòd defectus significet perfectionem, sicut fumus significat ignem.

12. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*, quia relatio patris & filii est diversa à relatione perfectionis & defectus in significatione & demonstratione; quoniam pater non potest esse sine filio nec filius sine patre, & perfectio potest esse in Te sine defectu, sed defectus non potest significari sine tua Perfectione, nec tua Perfectio potest nobis significari, quin anima habeat cognitionem de defectu: igitur, cum hoc ita sit, qui vult cognoscere Te, ducat memoriam & intellectum & voluntatem per res, quæ in creaturis habent relationem ad tuam Magnitudinem & Potestatem & Sapientiam & Amorem & Justitiam & Misericordiam & ad alias tuas Virtutes.

13. c. *O sancte Splendor super omnes splendores! ò vera Lux super omnes luces!*
Quarta res est Possibilitas: unde dicimus, Domine, quòd volentem cognoscere Te oporteat memorare possibilitatem, ut intellectus Te inquirat affirmando ipsam, quia sine affirmatione possibilitatis non potest intellectus facere ullam inquisitionem,

nem, eò quòd affirmata impossibilitas impediatur suam inquisitionem.

14. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut homo inquit res sensuales visu sensuali, ita inquit tuam gloriosam Essentiam visu intellectuali; sed, sicut per occlusionem oculorum cessat inquisitio sensualis, ita per affirmationem impossibilitatis cessat inquisitio intellectualis, quia sine affirmatione possibilitatis non potest intellectus inquirere significationes significantes tuam gloriosam Essentiam: unde, sicut in compositione corporis animalis, oportet prius esse potentiam vegetativam, quam sensitivam, ita in inquisitione tuæ divinæ Essentiae, oportet prius memorari & intelligi & amari possibilitatem, quam impossibilitatem; quoniam per res, quæ affirmantur esse possibiles, inquit intellectus quænam res de necessitate sint possibiles vel impossibiles, & per cognitionem harum rerum habet anima cognitionem de tua gloriosa Essentia.

15. Nam, si, antequam homo, *Domine,*

194 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
mine, inquirat tuam divinam Essentiam,
affirmet, quòd sit impossibile ipsam esse,
intellectus per illam impossibilitatem af-
firmatam non potest inquirere significa-
tiones significantes tuam Substantiam es-
se; eò quòd memoria illas non memo-
ret nec voluntas velit illas recipere, &
hoc idem est de aliis rebus; sed, si vo-
luntas in principio velit affirmare pos-
sibilitatem, intellectus inquirit, an sit
possibile vel non, quòd Tu sis in *esse*,
& voluntas adeo amat significationes sig-
nificantes Te esse in *esse*, quòd faciat me-
moriã eas memorare & intellectum eas
intelligere, & per hoc intellectus per-
cipit Te esse in *esse*.

16. f. *O humilis Domine, à quo omnis me-
moria recipit gratiam & benedictionem,
quando Te memorat! Quinta res est Dif-
ferentia: unde dicimus, quod volentem
habere cognitionem de tua divina Essen-
tia oporteat scire suam animam dirige-
re ad memorandum & intelligendum &
amandum differentiam, quæ est inter tres
Proprietates, quæ in tua Substantia sig-
nifican-*

Lib. V. Dist. XXXIX. Cap. CCCII. 195
nificantur per tuas Qualitates, quæ diversimodè nobis significant diversitatem tuarum trium Personarum, quia per hoc, quòd tua Infinitas nobis significet in Te aliquam Proprietatem, per quam es magnus, & tua Sapientia significet in Te aliquam Proprietatem, per quam tua Magnitudo est viva, & tuus Amor significet in Te aliquam Proprietatem, per quam tua Magnitudo viva est æterna, significatur diversitatem Proprietatum esse in tua sancta Substantia.

17. *Virtuose Domine!* Qui vult habere cognitionem de Te oportet, quòd sciat memorare & intelligere & amare differentiam, quæ significatur in tuis Qualitatibus secundùm relationem & respectum ad nos, & sciat memorare & intelligere & amare quomodo differentia, quæ est in tuis Qualitatibus secundùm nos, non sit in eis secundùm Te, quia, si nobis videntur diversæ tua Justitia & Misericordia & aliæ tuæ Virtutes, hoc est, quia tua opera sunt diversa; sed, cùm in tua Substantia tua Justitia & Misericordia sint

196 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
una res sine ulla diversitate, propterea,
quoad Te non significatur diversitatem
esse in tuis Qualitatibus; verumtamen o-
portuit, quod mundus crearetur in tali
dispositione, quod tuæ Qualitates no-
bis demonstrarentur diversæ, ut per diver-
sitate earum significaretur nobis diversi-
tas tuarum Proprietatum, quæ sunt tres
Personæ diversæ.

18. *Æterne Domine!* Qui vult co-
gnoscere Te, oportet, quod sciat memo-
rare differentiam, quæ est inter res sen-
suales & intellectuales, & sciat cognoscere
differentiam, quæ est inter unam sensu-
alitate & aliam & inter unam intellec-
tualitate & aliam, & differentiam, quæ
est inter qualitates & proprietates Crea-
toris & creaturarum, quia memorando
& intelligendo & amando istas res for-
matur in anima hominis cognitio & de-
monstratio tuæ divinæ Essentiæ.

19. g. *Benedicte Domine, qui exaudis om-
nes obedientes Tibi!* Sexta res est Signi-
ficatio: unde dicimus, quod volentem
cognoscere Te oporteat memorare & in-

telligere & velle significationes sensuales & intellectuales significantes tuam virtuosam Essentiam; quia, sicut quinque sensus sensuales significant homini res sensuales, ut recipiat res necessarias corpori, ita quinque sensus sensuales significant quinque sensibus intellectualibus, quomodo ab eis recipiant significationes, ut possint habere cognitionem de tua gloriosa Essentia.

20. Nam in hoc, quòd sensualiter sentiamus, & intellectualiter intelligamus mundum esse unum & esse in tribus rebus, scilicet in sensualitate & intellectualitate & animalitate, & istas tres res esse mundum, significatur, *Domine*, Creatorem esse unum in tribus proprietatibus diversis, quia per hoc, quòd creaveris mundum & suas partes ad significandum tuam Essentiam perfectam, significatur, quòd mundus det significationem secundum finalem rationem, propter quam recepit creationem; & si ita non esset, mundus significaret in tua Substantia oppositum finalis causæ, propter quam est creatus, quod

198 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
quod est impossibile ; quoniam , si esset
possibile, quòd mundus non significaret in
Te id, quod est in Te, imò significaret op-
positum , & hanc significationem recepisset
à Te , Tu esses Creator vanarum &
falsarum significationum contrariarum tu-
is Qualitatibus & Virtutibus & tuis per-
fectis Proprietatibus , & hoc est una de
majoribus impossibilitatibus , quæ cogi-
tari possint.

21. *Humilis Domine!* Qui vult co-
gnoscere Te , oportet , quod memoret &
intelligat & amet significationes, quas dant
tuæ Qualitates ; quia , quando homo me-
morat & intelligit & amat id , quod de
Te significant tua Infinitas & Æternitas
& Potestas & Sapientia & Amor & Jus-
titia & Misericordia & Humilitas & Pa-
tientia , tunc habet cognitionem de tua
Essentia & de tuis Operibus, & etiam de tua
Incarnatione ; & , quando homo memo-
rat & intelligit & amat tuam gloriosam
Incarnationem , tunc cognoscit , quomo-
do tua gloriosa Essentia voluerit , quòd
Persona Filii incarnaretur , & quòd Ca-

ro, quam assumpsit, moreretur & resuscitaretur, ut tuæ divinæ Qualitates nobis significarentur esse in omni perfectione & in omni virtute.

22 h. *Creator Domine virtutis & devotionis & amoris tui amatoris!* Septima res est *Fides*: unde dicimus multos esse homines habentes adeo defectuosam memoriam & intellectum, quòd non possint cognoscere Te per rationes necessarias: igitur, qui hunc defectum habet, si velit Te cognoscere per fidem, oportet, quòd fortificet suam voluntatem, ut amet in Te id, quod sua memoria non potest memorare & suus intellectus intelligere per rationes necessarias.

23. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia cognoscentes Te hujusmodi cognitione sunt, qui credunt auctoritates sanctorum Prophetarum & aliorum Sanctorum, qui transierunt ex hac præsenti vita: igitur, quia credentia est magis parata ad recipiendum falsas auctoritates falsorum hominum, quam Ratio, quæ non recipit nisi id, quod ei significatur

&

200 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
& demonstratur per necessarias rationes,
propterea est multò majoris meriti co-
gnitio, quam homo habet de Te per fi-
dem, quam cognitio, quam habet de Te
per necessarias rationes.

24. Nam, quando memoria, *Domine*, me-
morat & voluntas amat veritatem, quam
intellectus non intelligit per necessarias ra-
tiones, tunc habet anima majus meritum
in suo memorare & in suo amare, quàm,
quando memoria memorat & voluntas
amat veritatem, quam intellectus intelli-
git per necessarias significationes & de-
monstrationes: igitur, cùm in Lege Chris-
tianorum memoria & voluntas stent plus
in fide, quàm in ulla aliarum Legum,
eò quòd de pluribus rebus tractent, quas
intellectus non potest intelligere per ne-
cessarias rationes, per hoc significatur
Legem Christianorum esse meliorem &
majoris meriti, quàm ulla aliarum.

25. i. *Sapiens Domine in omnibus sa-
pientiis, gloriose Domine in omnibus glo-
riis! Oçtava res est Ratio: unde dicimus,
quòd volentem Te cognoscere per ratio-*

nes

nes necessarias oporteat memorare & amare rationes necessarias, per quas significatur tua gloriosa Essentia, quousque intellectus per ipsas intelligat id, quod memoria memorat & voluntas amat in tua benedicta Essentia divina.

26. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut humanus intellectus pervenit ad scientiam in rebus creatis, quando memoria & voluntas ferventer & continuo tractant de genere & specie & differentia & proprietate & accidente per rationes necessarias, ita humanus intellectus pervenit ad scientiam de tua Essentia & de tuis Qualitatibus & Proprietatibus & de tuis Operibus, quando memoria & voluntas ardentem, & ferventer & continuo tractant de ipsis per rationes necessarias, quoniam per magnam memoracionem, quam habet memoria, & per magnum amorem, quem habet voluntas, formatur in intellectu cognitio & scientia de rebus predictis.

27. Et, quia melior scientia, quam homo,

homo, *Domine*, possit habere, est cognoscere Te per rationes necessarias, propterea voluntas eò plùs amat Te, quò plùs intellectus Te intelligit per ipsas: igitur, sicut cognitio, quam homo habet per fidem, est plùs meritoria uno modo, ita cognitio, quam habet per rationes necessarias, est plùs meritoria alio modo, scilicet per magnam abundantiam amoris & firmitatis & devotionis: igitur, cùm iste *Liber Contemplationis* per tot rationes necessarias figuret & formet scientiam in intellectu & devotionem ac fervorem in voluntate, placeat tibi *Domine* & gloriose *Virgini*, quæ est fons sapientie & fervoris, quòd iste liber perveniat ad diversa loca & ad diversos homines sanctos & virtuosos.

28. k. *Liberalis Domine erga voluntatem, quæ Te amat, Splendor intellectus, qui Te intelligit! Nona res est Causa finalis: unde dicimus, quòd volentem habere cognitionem de Te oporteat dare suæ memoriæ & suo intellectui & suæ voluntati figuram & formam causæ finalis,*

lis, propter quam Tu creasti memoriam & intellectum & voluntatem, quæ causa est, quòd memoria Te memoret & intellectus Te intelligat & voluntas Te amet.

29. Nam, sicut aratrum est factum ad arandum & culter ad scindendum, ita, *Domine*, Tu creasti in anima memoriam ad Te memorandum & intellectum ad Te intelligendum & voluntatem ad Te amandum; sed, quia homines peccatores transfigurant & mutant in sua memoria & intellectu & voluntate causam finalem, propter quam receperunt creationem, propterea sua memoria non scit memorare nec suus intellectus scit intelligere nec sua voluntas vult nec scit amare causam finalem, propter quam sunt in *esse*, & ideo non sciunt habere cognitionem de tua divina Essentia nec de tuis Proprietatibus & Qualitatibus nec de tuis gloriosis & perfectis Operibus.

30. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut est possibile, quòd ho-
mo

204 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
mo oculis videat & auribus audiat, eò
quòd causa finalis, propter quam oculi
sunt creati, sit videre & aures audire, ita
est impossibile, quòd homo oculis au-
diat & auribus videat: igitur, cùm hoc ita
sit, simili modo est possibile, quòd ho-
mo habeat cognitionem de tua Effen-
tia & de tuis Qualitatibus & Proprieta-
tibus & de tuis Operibus, quoniam causa
finalis, propter quam ei dedisti me-
moriam & intellectum & voluntatem, est,
ut memoret & intelligat & amet præ-
dictas res; sed, quando homo per ope-
ra peccati privat in memoria & intellec-
tu & voluntate formam causæ finalis &
vult eam mutare, tunc est impossibile,
quòd memoria & intellectus & voluntas
fruantur tuâ gloriosa essentia divina.

CAPUT CCCIII.

Quomodo homo amet Vitam & Mortem.

-I. a. **D**EUS vivus immortalis gloria &
benedictio omnium virtutum cœ-
lorum!

lorum! Quia homo est compositus ex naturis sensuali & intellectuali & est diversitas inter unam & aliam, propterea, qui amat vivere vel mori, oportet, *Domine*, quòd vitam & mortem sciat inquirere tribus virtutibus animæ in naturis sensuali & intellectuali, ut sciat cognoscere, quid sit vita & mors in utraque natura.

2. Igitur, cùm hoc ita sit, propterea oportet, *Domine*, quòd dividamus hanc inquisitionem amoris in *quatuor* partes, quarum *prima* est, quomodo homo amet vitam in natura sensuali & in intellectuali, *secunda*, quomodo amet mortem in natura sensuali & in intellectuali, *tertia*, quomodo amet vitam in natura sensuali & mortem in intellectuali, & *quarta*, quomodo amet mortem in natura sensuali & vitam in intellectuali.

3. Unde, qui vult intrare in hanc inquisitionem, oportet, *Domine*, quòd velit memorare & intelligere genera & species & differentias & proprietates & accidentia, quæ sensualiter sunt in natura

tura

206 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III*
tura sensuali & intellectualiter in intel-
lectuali, & oportet, quòd sciat recipe-
re significationes prædictorum universa-
lium, quia per significationes illorum sig-
nificatur quænam res sit vita & mors in
natura sensuali & in intellectuali.

4. b. *Amorose Domine, qui tuo Amo-
re abundare facis meum cor amoribus &
meos oculos lacrymis & ploratibus! Pri-
ma pars est quomodo homo amet vitam
in natura sensuali & in intellectuali: un-
de dicimus, quòd homines amantes vi-
tam in his duabus naturis sint illi, qui in-
cedunt per viam mediam & amant ha-
bere bona temporalia ad satisfaciendum
quinque sensibus sensualibus, & virtutes
& bona intellectualia ad satisfaciendum
quinque sensibus intellectualibus, & isti
sunt, qui amant bene comedere & bi-
bere & amant bonas vestes & pulchras
domos & habere divitias temporales &
amant veritatem & justitiam & humili-
tatem & patientiam & habent bonam
intentionem in possessione bonorum tem-
poralium.*

5. Nam, sicut sustinetur & fortificatur & vivificatur vita sensuālis, quando quinque sensus sensuales habent placitum in rebus sensuālibus per videre & audire & odorari & gustare & palpare, ita, *Domine*, sustinetur & fortificatur & vivificatur vita intellectuālis, quando tres virtutes animæ utuntur sua virtute in quinque sensibus intellectuālibus per habere bonam cogitationem & perceptionem & conscientiam & subtilitatem & animositate in justo & vero & misericordiam & humili memorare & intelligere & velle.

6. Igitur, cū hoc ita sit, per hoc significatur & demonstratur, *Domine*, quòd homines incedentes per viam mediam & amantes vitam sensualem & intellectualem non habeant magnum fervorem in amando Te nec in amando vitam cœlestem, & hoc est, quia amor, quem habent ad vitam sensualem, eos impedit; quoniam per hoc, quòd sua anima æqualiter tractet de rebus pertinentibus ad vitam sensualem & ad intellec-

intellectualem, non potest multum exaltari nec fortificari in memorando & intelligendo & volendo bona coelestia sine fine durabilia.

7. c. *O Domine DEUS, qui tuis servis exponis secreta tuae Voluntatis!* Inter alias rationes, propter quas Tu voluisti assumere humanam carnem, una est, ut excitares homines incedentes per viam mediam ad plus & ferventiùs amandum vitam intellectualem, quàm sensualem, & hanc significationem dedisti in hoc, quòd volueris tuum gloriosum Corpus esse in hoc mundo pauper & sustinere famem & sitim & tormenta & contumelias & mortem, & volueris tuam animam esse plenam in sua memoria & intellectu & voluntate amore & justitia & misericordia & veritate & patientia & continentia & humilitate & omnibus aliis virtutibus.

8. Unde benedictus sis, *Domine DEUS;* quia, in quantum vita coelestis valet plus, quàm præterita vita mundana, in tantum deberet homo plus amare vitam intel-

lectualem, quàm sensualem; &, quia aliqui homines æqualiter amant utramque, propterea voluisti esse homo & voluisti multò plus amare vitam intellectualem, quàm sensualem, ut nos, qui sumus tuæ creaturæ, acciperemus exemplum à Te & amaremus multò plus virtutes intellectuales, quàm placita sensualia: igitur, cùm hoc ita sit, quare dicunt plerique homines hujus mundi meliorem viam, quæ sit in hoc mundo, esse viam mediam, cùm Tu acceperis viam supremam?

9. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia per hoc, quòd delectationes & placita sensualia valdè placeant sensibus sensualibus & virtutes valde placeant sensibus intellectualibus, homines æqualiter amantes utraque placita dicunt viam meliorem, quæ esse possit, esse mediam; &, quia ipsi non possunt intrare & esse in via suprema sinè mortificatione placitorum sensualium, quæ amant tantum, quantum intellectualia, propterea non memorant nec intelligunt nec amant tantum

210 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
tum viam supremam, quantum median-
igitur, cum hoc ita sit & via infima &
suprema sint contrariae, propterea, qui
sunt in via media, sunt inter duo con-
traria; &, sicut in aqua temperata in-
ter frigidam & calidam non multum
sentitur frigus nec calor, ita, *Domine*,
in hominibus amantibus viam median-
non multum significantur vitia nec vir-
tutes, & ideo sua gloria erit in paradi-
so ferè nihil in comparatione gloriae il-
lorum, qui sunt in via suprema.

10. d. *Sanctificate Domine gloriose me-
morate intellectu & amate, ad quem va-
dunt, & à quo veniunt mee considera-
tiones!* Secunda pars est, quomodo homo
amet mortem in natura sensuali & in in-
tellectuali: unde dicimus, quòd homi-
nes amantes utramque mortem sint illi,
qui occidunt se ipsos, & homines aman-
tes occidere infideles amant etiam utram-
que mortem ipsorum, quia auferendo
ab eis vitam corporalem mittunt animas
ipsorum ad ignem perdurabilem.

11. *Iuste Domine! Amantes mortem*

sensualem & intellectualem suū ipsorum sunt illi, qui se suspendunt vel alio modo se occidunt, & isti sunt peiores amatores, qui esse possint, quia sua voluntas est injuriosior omni alia voluntate, cū non sit animal, quod non amet vivere, nec sit ullum vegetabile, quod non conservet suam vitam, quantum potest; & ideo voluntas talium hominum est contraria tuæ Voluntati, quæ dedit eis vitam, & est contraria omnibus virtutibus suæ sensualitatis & suæ intellectualitatis.

12. *Misericors Domine!* Homines amantes mortem sensualem & intellectualem sui proximi amant in suo proximo id, quod non amant in se ipsis, & amant in se ipsis id, quod non amant in suo proximo, & propterea sunt injuriosi & vitiosi in suo memorare & intelligere & velle: igitur, cū hoc ita sit, benedictum sit tuum gloriosum Corpus, *Domine JESU Christe*, quia ad significandum, quod homines non debeant multum amare vitam sensualem, voluisti mori sensualitatis.

212 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
sualiter, ut tuo populo per recreationem
dares vitam intellectualem.

13. c. *O JESU Christe, qui ad salvandum tuum populum amasti tuam gravem mortem angustiosam! Tu, Domine, voluisti, quòd sancti Apostoli & eorum discipuli essent homines simplices & pauci & pauperes & homines, qui non occiderent infideles, ne per mortem sensualem morerentur animæ ipsorum in pœnis perdurabilibus, & hoc fecisti, ut in tuis discipulis significaretur & demonstraretur amor, quem habes erga tuum populum.*

14. *Gloriose Domine! Sicut granum non potest fructificare nisi mortificetur sub terra, ita homo non potest vivificare sensus intellectuales sinè mortificatione sensuum sensualium: igitur, quia Tu amas vivificationem sensuum intellectualium tui populi, propterea amasti & voluisti mortificare tuos sensus sensuales & sensus sensuales tuorum Apostolorum & aliorum Martyrum, ut sui sensus intellectuales vivificarentur & fortifica-*

tificarentur in vivificando sensus intellectuales tui populi.

15. Unde, cum omnes homines sint in una specie, *Domine*, & tot sint infideles, qui non habent erga Te veram memoriam & intellectum & voluntatem, Christiani non habent adeo justum memorare & intelligere & velle, quando amant mortem sensualem infidelium, sicut habuerunt Apostoli & Martyres, qui amaverunt suammet mortem sensualem, ut per eam dirigeretur sensualitas infidelium & per hanc directionem vivificarentur memoria & intellectus & voluntas ipsorum in veritate & in via, per quam anima pervenit ad veram vitam in perdurabili beatitudine gloriosa.

16. f. *Gratiosè Domine erga omnes tuos amatores, qui in tua gratia confidunt!* Tertia pars est, quomodo homo amet vitam in natura sensuali & mortem in intellectuali: unde dicimus, quòd homines habentes hujusmodi amorem sint peccatores, qui amant vivere in hoc mundo, ut possideant vanas delectationes temporales,

214 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
rales, & amando, delectationes sensualitatum amant vitam corporalem; &, quia majorem amorem habent erga vitam temporalem, quam erga cœlestem, occidunt memoriam & intellectum & voluntatem suæ animæ in culpa & peccato, eò quòd eam faciant memorare & intelligere & velle vitam hujus mundi plus, quàm aliterius.

17. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*, per hoc formatur contraria figura amoris in natura sensuali & in intellectuali, quia uno modo formatur vita in natura sensuali & alio mors, & hoc idem est de natura intellectuali, & hoc fit per inordinationem, quam homo habet in amando plus vivere ad possidendum delectationes temporales, quàm cœlestes; quoniam, sicut anima vivificatur in virtutibus, quando corpus affligitur per pœnitentiam & mortificationem sensualitatum, ita corpus uno modo vivificatur & alio mortificatur, quando homo amat plus ipsum, quàm animam.

18. Nam, quando homo, *Domine*, amat

amat luxuriam vel aliquod aliud peccatum, anima amat vivere cum corpore, ut possit memorare & intelligere & velle placita luxuriæ, quæ corpus desiderat, & quando per hunc modum amat vitam sensualem, per alium amat mortem, eò quòd anima memoret & intelligat & velit adeo ferventer placita luxuriæ, quòd præ nimio memorare & intelligere & velle langueat & moriatur corpus, quando non potest habere illa placita; & quando accidit, quòd homo consequatur foeminam valdè amatam, tunc corpus per nimium usum luxuriæ consumitur & debilitatur & moritur, cui mori est occasio nimium memorare & intelligere & velle luxuriam; sed, quia intellectus est excoecatus per nimiam voluntatem, propterea voluntas moriendi non potest tantum figurari in ipso intellectu, quantum figuratur voluntas vivendi, licèt nimia voluntas sit plus occasio mortis, quàm vitæ.

19. g. *Sapiens Domine in omnibus sapientis, iuste in omnibus rebus!* Sicut cor-

pus

pus amat vitam sensualem uno modo & alio mortem, ita anima amat vitam intellectualem uno modo & alio mortem; sed horum duorum amorum unus non formatur in intellectu, ita declaratè, sicut alius, quia amor, quem anima habet ad vivendum, ut possit satisfacere corpori in delectationibus temporalibus ipsius per opus peccati, est plùs fixus in memoria, quàm amor, quem anima habet ad peccatum, & hoc est ratione delectationis, quæ est plùs desiderata, quàm peccatum, & propterea plùs formatur in intellectu amor, quem anima habet ad placitum luxuriæ, quàm amor, quem habet ad moriendum, quando amat facere peccatum: igitur, cùm hoc ita sit, propterea anima putat amare vitam & non putat amare mortem, quam amat amando causas, per quas sua memoria & suus intellectus & sua voluntas corrumpuntur in peccato & culpa.

20. Nam, sicut homo hydropicus, *Domine*, amat suam mortem, quando amat bibere aquam in multa quantita-

te & multoties; ita anima amat suam mortem, quando amat plus placita corporis, quàm multiplicationem suarum virtutum; sed, sicut homo hydropicus non putat amare suam mortem, quando amat bibere aquam, ita anima præ magna voluntate, quam habet erga placita corporis, non memorat nec intelligit mortem culpæ & peccati, quæ in ea formatur amando prædicta placita, & ideo non putat amare suam mortem; quia, sicut præ magna siti, quam habet hydropicus, non memorat nec intelligit se amare causam suæ mortis, ita anima adeo se inclinavit & submitit ad serviendum placitis corporis, quòd non memoret nec intelligat se amare causam suæ mortis.

21. Unde benedictus sis, *Domine DEUS* quia; tota hæc inordinatio venit à nimia voluntate, quæ adeo format in memoria & intellectu placita corporalia, quòd omnes tres virtutes priventur formâ virtuosâ, quàm eis dedit, & recipiant falsam formam accidentaliter, quoniam

niam adeo amat voluntas placita corporis, quòd memoria non possit memorare nec intellectus intelligere, nisi ipsa placita; & ideo anima obliviscitur & ignorat rem, quæ est causa mortis & vitæ spiritualis, eò quòd, quando voluntas se inclinat ad delectationes corporis, statim memoria & intellectus priventur libertate & sint in subjectione & servitute ipsarum delectationum, quia libera voluntas non potest formari nec figurari, nisi cum libertate omnium trium virtutum.

22. h *Benedicte Domine, qui es bonum super omnia bona & bonitas super omnes bonitates! Quarta pars est, quomodo homo amet vitam in natura intellectuali & mortem in sensuali: unde dicimus, quòd amantes jejunia & afflictiones & macra victualia & constrictionem suæ carnis amant mortem sensualem præ magno amore, quem habent erga vitam intellectualem, ut possint multùm memorare & intelligere & amare Te & quidquid est à Te & per Te & in Te.*

23. Nam, sicut anima, *Domine*, amando corpus plus, quàm se ipsam, amat vitam corporalem & mortem spiritua-
lem, ita ipsa, amando, quòd corpus ploret sua peccata & jejuret & sustineat famem & sitim & calorem & frigus & labores & mortem, ut satisfaciat pro ipsis peccatis & faciat pro amore tuæ gloriosæ Humanitatis id, quòd ipsa fecit ad recreandum nos, amat vitam spiritua-
lem & mortem corporalem.

24. Igitur, quia iste amor, *Domine*, est rationabilior & convenientior, quem homo possit habere in hoc mundo, propterea Eremitæ & sancti Religiosi & multi alii homines laici torquent suam carnem multis modis, ut sua anima possit vivificare & fortificare suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem ad dandum gloriam & benedictionem Tibi, qui es suus Salvator & suus Recreator & suus DEUS.

25. i. *Liberalis Domine in omnibus gratiis & in omnibus beatitudinibus!* Meliores & sanctiores & virtuosiores ho-
mines,

mines, qui esse possint, sunt illi, qui amant vitam naturæ intellectualis & mortem naturæ sensualis, quia habent figuratam suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem in forma causæ finalis, propter quam Tu creasti mundum & quidquid in eo est.

26. Igitur, cum sensualiter sentiamus & intellectualiter intelligamus, *Domine*, multò plures esse homines in hoc mundo, qui amant vitam naturæ sensualis, quàm, qui amant vitam naturæ intellectualis, per hoc significatur, quòd plures sint, qui ignoranter & quin hoc putent, amant mortem naturæ intellectualis, quàm, qui amant mortem naturæ sensualis: igitur, cum homines amantes vitam intellectualem sint meliores, quàm amantes æquè vitam sensualem & intellectualem, quomodo potest esse, *Domine*, quòd plus irrideantur & reprehendantur & maledicantur & cogantur amantes vitam intellectualem, quàm amantes vitam sensualem?

27. *Gloriose Domine!* Quò plus homines

mines amantes vitam intellectualem ir-
ridentur & torquentur ab amantibus vi-
tam sensualem, eò plus est occasionata
sua anima, ut per patientiam & conti-
nentiam & abstinentiam & humilitatem
vivat memorando & intelligendo & a-
mando prædictas virtutes : igitur, cum
hoc ita sit, quò plures sunt homines
amatores vitæ sensualis, eò plus ama-
tores vitæ intellectualis sunt occasio-
nati, ut vivant in humili patienti &
virtuoso memorare & intelligere &
velle.

k. *O Domine, qui dirigis memori-
am & intellectum & voluntatem tuorum
amatorum in tuis viis! Cum amor vi-
tæ & mortis dividatur per prædictos qua-
tuor modos, quando accidit, quòd ho-
mines nescii, qui istos modos ignorant,
ament vitam vel mortem, tunc amant
casualiter, & non sciunt, quid amant;
quia, sicut scriptor scribens unam lite-
ram pro alia, putat facere veram scrip-
turam, & facit eam falsam, ita homi-
nes nescientes, quid sit vita & mors in
natura*

natura sensuali & in intellectuali, quando putant amare vitam amant mortem & quando putant amare mortem amant vitam, & propterea sunt similes bestiis in hoc, quod amant.

29. *Gloriose DEUS!* homines justi amatores veræ vitæ faciunt suam memoriam memorare & suum intellectum intelligere & suam voluntatem amare sapientiam, per quam sciant cognoscere differentiam, quæ est inter res sensuales & res intellectuales & inter vitam sensualem & vitam intellectualem & inter mortem sensualem & mortem intellectualem; & quia ipsi, *Domine*, habent hanc cognitionem, cognoscunt quænam vita sit melior, scilicet, an sensuales vel intellectualis, & quænam mors sit peior, scilicet, an sensuales vel intellectualis; & quia sua memoria memorat veritatem in hoc, quod memorat, & intellectus ipsam intelligit, propterea voluntas amat multò plus vitam intellectualem, quàm sensualem, & timet multò plus mortem intellectualem, quàm sensualem.

30. *Iuste*

30. *Iuste Domine!* Sicut voluntas hominis peccatoris descendit, quando plus amat vitam sensualem, quam intellectualem, ita descendit sua memoria quando plus memorat & suus intellectus quando plus intelligit res sensuales, quam intellectuales; &, sicut voluntas hominis peccatoris descendit quando timet plus mortem sensualem, quam intellectualem, ita descendit memoria quando plus memorat & intellectus quando plus intelligit mortem sensualem, quam intellectualem: igitur, cum hoc ita sit, per contrarium sensum ascendit anima hominis justis amatoris & servi & laudatoris sui gloriosi DEI.

CAPUT CCCIV.

Quomodo Princeps & suus populus ament se invicem.

1. a. **O** DEUS misericors in omnibus gratias, potens in omnibus gloriis! Qui vult inquirere amorem, qui est

est inter Principem & suum populum, oportet, *Domine*, quòd eum inquirat tribus virtutibus animæ & duabus intentionibus; & hanc inquisitionem oportet fieri sensualiter & intellectualiter in *Octo* gradibus quorum quilibet dividitur in duos, quia memorando & intelligendo & volendo duas intentiones in octo gradibus significatur & demonstratur & percipitur amor, qui est inter Principem & suum populum.

2. Octo gradus amoris quorum quilibet dividitur in duos, *Domine*, sunt sequentes, *primus* quando Princeps amat Te prima intentione & suum populum secunda, *secundus* quando Princeps amat suum populum prima intentione & Te secunda, *tertius* quando Princeps amat suum populum prima intentione & se secunda, *quartus* quando Princeps amat se prima intentione & suum populum secunda, *quintus* quando populus amat Te prima intentione & suum Principem secunda, *sextus* quando populus amat suum Principem prima intentione & Te

secunda, *septimus* quando populus amat suum Principem prima intentione & se secunda, & *octavus* est quando populus amat se prima intentione & suum Principem secunda.

3. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*; quia, sicut quatuor elementa componunt sedecim figuras, ita figurantur humano intellectui sedecim gradus, per quos potest homo percipere amorem, qui est inter Principem & suum populum; & sicut sedecim figuræ figurantur per actionem & passionem elementorum, ita sedecim gradus prædicti figurantur per duas intentiones; & sicut sapiens maritarius se dirigit in sua navigatione per stellam polarem, ita in hac inquisitione se dirigit homo inquirendo an Princeps & populus habeant primam intentionem ad amandum & laudandum Te & ad serviendum Tibi, quia nulla alia intentione est homo dignus amare Te & servire Tibi.

4. b. *O DEUS gloriose, qui es tota perfectio & beatitudo mea memoria & mei in-*

tellektus & mea voluntatis! Primus gradus amoris est quando Princeps amat Te prima intentione & suum populum secunda: unde dicimus, *Domine*, quòd, quando beatus Princeps ordinat suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem in tali statu, quòd ex hac ordinatione formetur in sua anima amor, quo amat Te prima intentione & suum populum secunda, tunc sit suus amor in vera figura & in virtute & castitate & sanctitate.

5. Nam adeo magna ratio est, quòd Tu, *Domine*, ameris prima intentione ratione tuæ excellentis bonitatis, quòd quando beata anima Principis Te amat prima intentione, formetur in memoria & intellectu & voluntate ipsius verus amor, ex quo formantur in ipsis justitia & misericordia & sapientia & fidelitas & humilitas & continentia & abstinentia & patientia & aliæ virtutes, & ex omnibus istis virtutibus formatur in memoria & intellectu & voluntate Principis secunda forma amoris, quem Prin-

ceps habet erga suum populum secunda intentione, eò quòd in amando Te habeat formatam & figuratam primam formam amoris prima intentione.

6. Et, quando beatus Princeps, *Domine DEUS*, amat Te prima intentione & suum populum secunda, tunc est justus & verus & fidelis erga suum populum & erga Te, & servit Tibi cum suo populo ad amandum Te & servit suo populo pro tuo amore: igitur, cùm finalis ratio, propter quam Tu dedisti dominium Principi, sit, quòd ipse amet Te in suo populo & amet suum populum in Te, propterea est beatus omnis Princeps, qui potest & scit & vult amare propter finalem rationem, propter quam est electus Princeps & Dominus populi, qui est ei commissus, ut cum eo sciat uti & frui amore, quo Tu vis amari & vis populum amari à Principe.

7. c. *Sapiens Domine in omnibus rebus, cui sit gloria & honor omni tempore! Secundus gradus amoris est quando Princeps amat suum populum prima intentione*

228 B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.
tione & Te secunda: unde dicimus, quòd,
quando Princeps amat suum populum pri-
ma intentione & Te secunda, tunc for-
metur amor, quem habet erga Te & su-
um populum in falsa forma & figura;
quia, sicut avis trasfiguratur formam vo-
latûs in aëre quando vertit suum pec-
tus versûs cœlum, ita anima Principis
trasfiguratur formam amoris quando a-
mat Te secunda intentione & suum po-
pulum prima.

8. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*,
per falsam figuram amoris, qui assumit
falsam figuram, secundùm quod sùpra
diximus, invertitur memoria in memo-
rando & intellectus in intelligendo &
voluntas in volendo, & propterea om-
nes tres trasfigurantur & deformantur
& sunt extra finalem rationem suæ crea-
tionis, & ideo formatur in eis falsitas
& deceptio & proditio & luxuria & si-
perbia & injuria & impatientia & aya-
ritia & ira & alia similia vitia.

9. Et, quando malus Princeps figu-
ravit in se omnia ista vitia, *Domine*, tunc
est

est adeo inordinatus in suo memorare & in suo intelligere & in suo velle, quòd non sciat amare id, quòd amat, & propterea ponit suum populum in multis laboribus & bellis, & facit in suo populo sicut parvulus infans, qui adeo amat aviculam, quòd eam constringat quousque eam occidat, eò quòd non habeat modum nec ordinationem in amando ipsam ratione defectûs actualitatis memoriæ & intellectûs & voluntatis, in quibus non est ordinatio actualiter: igitur: sicut per privationem actualis ordinationis in memoria & intellectu & voluntate infantuli occidentis aviculam inter suas manus est occasionata avicula ad moriendum, ita est populus occasionatus ad eifendum in bello & labore per Principem, qui amat Te secunda intentione & ipsum populum prima.

10. d. Domine laudande & timende & honorande super omnes laudes & super omnes timores & super omnes adorationes!
Tertius gradus amoris est quando Prin-
ceps

ceps amat suum populum prima intentione & se ipsum secunda: unde dicimus, quod, si Princeps amet Te prima intentione & se secunda, tunc liceat ei amare suum populum prima intentione & se secunda; sed, si ipse amet Te secunda intentione & se prima, tunc habet falsum amorem erga Te & erga se, & per falsam figuram, quam habet in amando Te & se, formatur in falsa figura amor, quem habet erga suum populum, quando eum amat prima intentione.

II. *Gloriose Domine!* Sicut pastor, qui pugnat & moritur pro suis ovibus, amat oves prima intentione & se secunda, eò quòd amet suum Dominum prima intentione & se secunda, ita beatus Princeps, qui pugnat pro suo populo & mortificat & occidit suas delectationes sensuales, ut possit salvare & custodire ipsum, amat suum populum prima intentione & se secunda, & iste amor formatur & derivatur ab amore, quo amat Te prima intentione & se secunda.

12. Igitur, cùm hoc ita sit; magnificata & glorificata sit, *Domine*, tua gloriosa Filiatio, quæ voluit incarnari in nostra Domina Sancta MARIA, ut humana Natura, quam assumpsit, amaret se secunda intentione & suum populum prima ad significandum, quòd tuam Deitatem amaret prima intentione & se secunda: unde, quia non est conveniens, quòd tua Deitas amet se ipsam secunda intentione & creaturam prima, propterea tua Filiatio, quæ est Natura divina incarnavit se in humana Natura, ut humana natura, quam assumpsit, moreretur gravi & angustiosa morte ad ostendendum & significandum Principibus, quòd debeant amare suum populum prima intentione & se secunda, ad significandum amorem, quem erga Te debent habere prima intentione & erga se secunda.

13. e. *Rex Regum, qui possides & regis omnia! Quartus gradus amoris est quando Princeps amat se prima intentione & suum populum secunda: unde dicimus,*

232 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl. Vol. III.*
cimus, *Domine*, quòd, quando Princeps
amat Te prima intentione, & se secun-
da, tunc amor, quem habet erga se
prima intentione, & erga suum populum
secunda, formetur in vera forma & fi-
gura, quia licitum est Principi amare
se prima intentione & suum populum se-
cunda, dummodo amet Te prima inten-
tione & se secunda.

14. Sed, quando malus Princeps amat
se prima intentione, & amat Te *Domine*,
secunda, tunc suus amor est in fal-
sa figura, & per falsam figuram in qua
est, formatur in quarta figura amor, quem
habet erga se prima intentione & erga
suum populum secunda, & ex hac falsa
figura amoris formatur, quòd ipse amet
suum populum prima intentione & Te
secunda.

15. Igitur, cùm hoc ita sit, *Domine*,
propterea formatur magnus labor &
magna discordantia inter malum Princi-
pem & suum populum, quia per hoc,
quòd ipse ~~inclinatè~~ amat Te, formatur
amor, quem habet erga se & suum po-
pulum

pulum in inordinatione & in vitiis & in multis falsitatibus & fraudibus & malis, & per falsum amorem, qui est in ipso nesciente nec volente amare Te, nec se, nec suum populum ordinatè, facit esse in suo populo falsum amorem, ratione cujus populus fit falsus & inordinatus & proditor & plenus vitiis & malis: igitur, cùm hoc ita sit, miseri sunt mali Principes, qui sunt occasio tot falforum amorum figuratorum in suis populis, quia, quot sunt individua in populo, tot falforum amorum figuratorum in eis est occasio falsa figura amoris figurata in Principe.

16. f. *O Domine Deus, qui dirigis tuos servos ad laudandum tuas honorationes! Quintus gradus amoris est quando populus amat Te prima intentione & suum Principem secunda: unde dicimus, quòd, quando beatus populus amat suum Principem secunda intentione, & Te prima, tunc formetur causa finalis in sua memoria & intellectu & voluntate, & per causam finalem formatam & figuratam in tribus*

tribus virtutibus populi formatur in eo amor, qui recipit formam veritatis, per quam formatur amor populi in sapientia & iustitia & humilitate & fidelitate & in aliis virtutibus.

17. Unde benedictus sis, *Domine DEUS*, quia, quando beatus populus amat suum Principem isto modo, tunc est fidelis & obediens suo Domino, & individua ipsius populi amant suum Dominum & ei obediunt & ipsum defendunt ex tota sua potestate & ei salvant suum jus & sibi cavent ne ei faciant injuriam, quoniam per hoc, quod amant Te prima intentione, à figura hujus amoris formatur in eis amare Principem secunda intentione ut possint amare Te prima; quia sicut ex radice arboris nascitur & derivatur virgultum simile arbori, ita ex ordinatione amoris, quem populus habet erga Te, nascitur & derivatur ordinatio amoris, quem habet erga suum Principem.

18. Igitur, si hoc ita sit, *Domine*, beatus est Princeps, qui hoc modo amatur

tur

tur à suo populo, quia ab ipso salvatur & custoditur & dirigitur & adjuvatur & defenditur, & melius est esse dominum mille vasallorum, qui hoc modo ament suum Principem, quàm centum millium, qui inordinatè ament ipsum, quoniam, quò major est populus inordinatus in suo amore, eò plus est Princeps occasionatus, ut sit cum eo in labore & periculo; igitur, cùm hoc ita sit, quare mali Principes amant plus habere magnos populos inordinatos in amore, quàm parvos bene ordinatos in amore & in aliis virtutibus?

19. g. *O Domine, qui lavas faciem tui servi lacrymis & ploratibus? Sextus gradus amoris est quando populus amat Principem prima intentione & Te secunda: unde dicimus, quòd, sicut in aqua est figura hominis vana & inversa in hoc, quòd habeat pedes sursum & caput deorsum, ita amor, quem populus habet erga suum Dominum prima intentione, sit falsus & figuratus falsa figura, eò quòd amet Te secunda intentione.*

236 *B. Raym. Lulli. Lib. Contempl. Vol. III.*
tione; quia sicut nullum speculum obli-
quum potest verè significare & demon-
strare figuram, quæ in eo est figurata,
ita nullus vasallus potest verè amare su-
um Dominum, nisi amet Te prima in-
tentione.

20. *Gloriose DEUS!* Quando vasalli
amant suum Dominum prima inten-
tione & Te secunda, tunc conscientia
non potest bene figurari & formari in
memoria & intellectu & voluntate ip-
sorum, & ideo consentiunt suo Domi-
no facere injurias & iniquitates & co-
actiones & oppressiones & bella & mul-
ta alia mala; & propterea multi Prin-
cipes decipiuntur à suis vasallis, quia in
principio eis significant valde magnum
amorem, & ipsi confidendo in amore
vasallorum incipiunt bella; & quia ille
amor est falsus & inordinatus, in fine
figuratur in prodicione & falsitate con-
tra suos Principes, quando ipsi plus
indigent eis.

21. Unde, *ut* potentia vegetabi-
lis, *Domine*, corrumpitur, quando suus
calor

calor est nimis magnus, ita amor, quem vasallus habet erga suum dominum, corrumpitur, quando est nimis magnus, & hoc accidit quotiescunque vasallus eum amet prima intentione & Te secunda; & sicut corpus humanum corrumpitur & destruitur per calorem naturalem ratione corruptionis potentiæ vegetabilis, ita vasallus corrumpitur per nimium amorem, quem habet erga suum Dominum, quando Te nimis parum amat: igitur, cum sensualiter sentiamus & intellectualiter intelligamus plures esse vasallos, qui plures res faciunt & plures labores & pericula mortis sustinent pro suo Domino, quàm pro Te, per hoc significatur, quòd iste mundus sit plenior falsis amatoribus, quam veris.

22. h. *Æterne Domine, qui abundanter imples meas cogitationes tuis honoribus! Septimus gradus amoris est quando populus amat suum Dominum prima intentione & se secunda: unde dicimus, quòd, quando vasallus amat suum Dominum prima intentione & re secunda, tunc su-*

materia & forma; quia, si res vilis est occasio destructionis rei nobilis, quanto plùs causa finalis, quæ est melior, quàm materia & forma, potest esse earum destructio, quando ipsa destruitur?

24. *Virtuose Domine!* Sicut quatuor elementa ordinantur & diriguntur ad componendum corpus elementatum, ita vassallus potest ordinari ad amandum suum Principem per quatuor gradus, quorum primus est, quòd amet Te prima intentione, secundus, quòd amet suum Dominum secunda intentione, tertius, quòd amet suum Dominum prima intentione, & quartus, quòd amet se secunda intentione: igitur hæc est scala, per quam Principes meliùs amantur & ministrantur & adjuvantur à suis populis, quam per ullum alium modum; sed verum est, *Domine*, quòd, quando aliquis istorum graduum obliquatur & transfiguratur & perdit veram formam, corrumpatur & frangatur tota scala.

25. i. *Memorate Domine in omnibus rebus, volite à tuo servo! Octavus gra-*

dus est quando populus amat se prima intentione & suum Principem secunda: unde dicimus, quòd, quando vasallus habet in habitu formam amoris & amat Te prima intentione & se secunda, tunc ei liceat amare se prima intentione & suum Dominum secunda; quia per hoc, quòd ipse amet Te prima intentione, formatur in suo amore justitia & veritas & fidelitas & aliæ virtutes, & ex his virtutibus recipit formam virtuosam amor, quem habet erga suum Dominum & erga se ipsum.

26. Sed, si malus vasallus, *Domine*, amet Te & suum Principem secunda intentione & se prima, tunc destruitur scala prædicta & in ea figurantur falso amore omnes gradus, & propterea est vasallus falsus & deceptor in suo memorare & intelligere & velle, & quidquid ipse amat, amat vitiosè vel per nimis magnam quantitatem amoris vel per nimis parvam, & ideo Principes decipiuntur & ~~per~~untur à suis falsis vasallis; quia, sicut tota facies hominis, quando

quando ei abscinditur nasus, deformatur, ita totus amor vasalli falsificatur & corrumpitur, quando ipse non amat Te prima intentione.

27. Nam, quando vasallus, *Domine*, amat Te secunda intentione & se prima, tunc est erga suum Principem sicut grex, qui vult occidere suum pastorem; & ideo populus, qui hoc modo amat suum Dominum est maledictus, & Dominus est in magno labore cum suo populo, & est sicut pastor volens custodire gregem, qui vult eum occidere: igitur, cum hoc ita sit, melius consilium, quod Princeps possit accipere, est quòd faciat suum populum amare Te prima intentione & non velit amari à vasallis amantibus Te secunda intentione & se & suum Dominum primâ.

28. k. *O Domine DEUS, qui animam tuam servi facis esse in contemplatione & amore!* In hoc, quòd amor Te fecerit ascendere ad sanctam Crucem & sufferre quinque vulnera, fuerunt significatæ quinque figuræ amoris, per quas amor ascendit

& descendit, quarum *prima* est quando vasallus amat Te prima intentione & suum Dominum & se & suum proximum secundâ, *secunda* quando vasallus amat Te prima intentione & suum Dominum primâ & se secundâ, *tertia* quando amat Te & se prima intentione & suum Dominum secundâ, *quarta* quando amat Te prima intentione & se secundâ & vasallos sui Domini primâ, *quinta* quando amat Te prima intentione & vasallos sui Domini secundâ & se primâ.

29. Unde benedictus sis, *Domine DĒUS*, quia per hos quinque modos & gradus est in vera figura amor, quem vasallus habet erga suum Dominum; &, si aliquis istorum graduum corrumpatur & destruatatur omnes corrumpuntur & destruantur, & tota corruptio & destructio ipsorum est quando vasallus amat Te secunda intentione & aliquam aliam rem primâ; & , sicut amor beati vasalli incedit per hos quinque gradus diversos, ita per similes gradus incedit amor, quem

beatus

beatus Princeps habet erga suos vafallos, & modo, quo corrumpitur amor in vafallo, eodem modo est possibile, quòd corrumpatur in Principe.

30 Igitur, cùm hoc ita fit, *Domine*, qui vult cognoscere & fcire an Princeps fideliter ametur á populo, vel populus à Principe, memoret & intelligat & velit quinque modos amoris prædictos; & sicut causa efficiens & materia & forma habent respectum ad causam finalem, ita respiciat, an Tu sis amatus à Principe vel à populo prima intentione vel secunda; quia, si sis amatus prima intentione, omnes figuræ amoris sunt rectæ; & si sis amatus secunda intentione, omnes figuræ amoris sunt falsæ & deviatæ à veritate & à gloriâ perdurabili, quæ possidetur ab illis, qui prima intentione amant suum gloriosum DEUM

IN

INDEX

TITULORUM TOMI XI.

VOLUMEN III.

LIBER V.

DISTINCTIO XXXIX.

De Amore.

- CAP. 293. Quomodo homo amet fan-
nitatem. fol. 3.
294. Quomodo homo amet amore
sensuali, & amore intellectuali. 27.
295. Quomodo homo amet sancti-
tatem. 48.
296. Quomodo homo amet oratio-
nem. 68.
297. Quomodo homo amet liber-
tatem. 83.

298.

CAP. 298. Quomodo homo amet or-
dinationem. fol. 107.

299. Quomodo homo amet habere
beatitudinem. 128.

300. Quomodo homo amet vero
& falso amore. 147.

301. Quomodo homo amet diviti-
as & paupertatem. 167.

302. Quomodo homo amet cognos-
cere nostrum Dominum DEUM
gloriosum. 185.

*via homi-
nis* 303. Quomodo homo amet vitam
& mortem. 204.

304. Quomodo Princeps, & ~~suus~~
populus ament se invicem. 223.

א. ללול
662